

OBEC GRUZOVCE

STRATEGICKÝ DOKUMENT

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE GRUZOVCE

2026 — 2032

S VÝHLADOM DO ROKU 2035

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Gruzovce na roky 2026-2032
s výhľadom do 2035

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Gruzovce na roky 2026-2032 s výhľadom do roku 2035	
Územné vymedzenie:	Prešovský kraj, okres Humenné, obec Gruzovce
Územný plán schválený:	Nie
Dátum schválenia PHRSR:	doplní sa po schválení
Verzia:	1.0
Publikovaný verejne:	Áno

Ďalšie použitie strategického dokumentu „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Gruzovce na roky 2026 – 2032 s výhľadom do roku 2035“ sa riadi zákonom č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon v znení neskorších predpisov.

Obsah

Úvod	4
A. ANALYTICKÁ ČASŤ	9
1. Prírodné prostredie územia.....	10
1.1 Základná charakteristika a poloha obce	10
1.2 História obce	13
1.3 Prírodné pomery	15
2. Obyvateľstvo	33
2.1. Demografický vývoj.....	33
2.2. Vzdelanie a zamestnanosť	47
2.3. Podnikateľské subjekty a inštitúcie.....	50
2.4. Bývanie	51
3. Občianska vybavenosť.....	52
3.1. Verejná správa a administratíva	52
3.2. Školstvo	52
3.3. Zdravotná starostlivosť	53
3.4. Sociálne služby	53
3.5. Základné služby a občianska infraštruktúra.....	53
3.6. Sakrálné a kultúrno-historické hodnoty.....	53
3.7. Kultúra, komunitný život a voľný čas	54
4. Technická infraštruktúra	55
4.1. Elektrická energia.....	55
4.2. Plynofikácia	55
4.3. Vodovodná a kanalizačná sieť.....	55
4.4. Telekomunikácie a obecný informačný systém	56
4.5. Odpadové hospodárstvo.....	56
5. SWOT analýza	57
B. STRATEGICKÁ ČASŤ	60
Vízia obce	61
Hlavný strategický cieľ do roku 2032	62
Prioritné oblasti	62
Špecifické ciele	62
C. PROGRAMOVÁ ČASŤ	65
Prioritné oblasti rozvoja obce, špecifické ciele, opatrenia a aktivity:	66

D.	REALIZAČNÁ ČASŤ	79
	Zásobník projektov	80
	Akčný plán	80
	Monitorovanie a vyhodnocovanie PHRSR.....	81
	Minimálny akčný plán 2026–2028	81
	Etapy implementácie.....	82
	Spôsob aktualizácie PHRSR.....	82
E.	FINANČNÁ ČASŤ	84
	Finančný rámec	85
	Použitá literatúra.....	87

Úvod

Strategický dokument „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Gruzovce na roky 2026 – 2032 s výhľadom do roku 2035“ (ďalej len „PHRSR Gruzovce 2026 – 2032“) bol vypracovaný v súlade so zákonom č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov.

Dokument PHRSR Gruzovce 2026-2032 je základným dokumentom riadenia samosprávy a podpory regionálneho rozvoja na lokálnej úrovni. Cieľom tohto dokumentu je detailná analýza sociálnych, ekonomických, kultúrnych, environmentálnych, technických a iných východiskových podmienok v riešenej lokalite, ako aj identifikácia potenciálnych príležitostí rozvoja územia a navrhnutie konkrétnych opatrení pre rozvoj obce. PHRSR má charakter strednodobého dokumentu (7 rokov). Aktivity obsiahnuté v tomto dokumente boli navrhnuté tak, aby riešili aktuálne potreby obce, vzhľadom na jej finančné možnosti, boli v súlade so stratégiou trvalo udržateľného rozvoja a zároveň prispievali k napĺňaniu cieľov regionálnej a národnej politiky. Dokument PHRSR slúži ako významný podklad pri získavaní finančných prostriedkov z európskych fondov a dotácií zo štátneho rozpočtu.

Dokument je členený na päť hlavných častí (A – E), ktoré sa následne delia na parciálne časti v závislosti od daného kontextu.

Analytická časť (A) predstavuje opis vnútorného a vonkajšieho prostredia. Obsahuje podrobné socioekonomické, územno-technické a prírodno-environmentálne analýzy.

Strategická časť (B) dokumentu je definovaná víziou, ktorej ciele sú bližšie špecifikované prostredníctvom priorít, opatrení a aktivít, ktorými sa má zabezpečiť dosiahnutie budúceho želaného stavu.

V programovej časti (C) sú uvedené konkrétne opatrenia a aktivity vrátane ich výstupov a merateľných ukazovateľov zamýšľaných projektov, prostredníctvom ktorých bude možné dosiahnuť stanovené ciele.

Realizačná časť (D) opisuje proces zabezpečenia realizácie, ktorý pozostáva z inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia, z monitorovania a následného hodnotenia realizovaných aktivít. Súčasťou realizačnej časti je časový harmonogram stanovených projektových aktivít.

Finančná časť (E) zahŕňa indikatívny finančný plán vrátane zdrojov financovania jednotlivých projektových aktivít.

Dokument PHRSR sa vypracováva s možnosťou pravidelnej aktualizácie. Vzhľadom na to, že na tvorbe PHRSR sa podieľajú samotní občania a zástupcovia obce, ako aj podnikatelia a záujmové skupiny pôsobiace v obci je PHRSR najrelevantnejším odrazom skutočných potrieb lokálnych aktérov. V tejto súvislosti možno PHRSR označiť za dokument, ktorý umožňuje občanom a ďalším subjektom interakciu v oblasti zodpovednosti za kvalitu svojho života v obci, avšak v neposlednom rade slúži aj ako propagačný materiál pre potenciálnych návštevníkov obce, záujemcov o bývanie, či domácich a zahraničných investorov.

PHRSR obce Gruzovce je úzko previazaný s operačnými programami, ktoré vznikli na základe Partnerskej dohody SR na roky 2021 – 2027 a taktiež s Víziou a stratégiou rozvoja Slovenska do roku 2030. Slovensko 2030 definuje priority a ciele rozvoja Slovenska v troch integrovaných rozvojových

programoch pokrývajúcich kľúčové oblasti rozvoja: ochrana a rozvoj zdrojov, ich udržateľné využívanie a rozvoj komunit. PHRSR obce Gruzovce je v súlade s uvedenými cieľmi. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Gruzovce schvaľuje obecné zastupiteľstvo. Obecné zastupiteľstvo bude následne realizovať aj vykonateľnosť, kontrolu, monitorovanie a hodnotenie tohto programu.

Ide o kľúčový dokument pre riadenie samosprávy, ktorý identifikuje výzvy, a definuje ciele a priority rozvoja do budúcnosti. Zároveň prináša súbor opatrení a nástrojov, ktorými bude môcť samospráva stanovené ciele dosiahnuť.

Obec Gruzovce v roku 2032 môže nadobudnúť rôzne podoby, a práve preto je dôležité už dnes začať plánovať a pripravovať sa na život, ktorý nás čaká v blízkej i vzdialenejšej budúcnosti. To, ako sa obec bude rozvíjať a aké zmeny nás čakajú, závisí od rozhodnutí, ktoré urobíme teraz, aby sme zabezpečili lepšie podmienky pre nadchádzajúce roky.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE GRUZOVCE		
Plánovacie obdobie	2026 – 2032 s výhľadom do roku 2035	
Schvaľovací orgán / orgány	Obecné zastupiteľstvo obce Gruzovce	
Identifikácia územnej samosprávy, pre ktorú sa dokument spracováva	Obec Gruzovce	
Dátum schvaľovania	doplní sa po schválení	
Dátum schvaľovania pôvodného dokumentu (len ak ide o aktualizáciu)	neuplatňuje sa – nejde o aktualizáciu	
Členovia riadiaceho výboru participatívnej tvorby PHRSR	Starosta obce Zástupca starostu obce	
Gestor tvorby PHRSR a jeho kontaktné údaje	Martin Petík BBA – starosta obce Gruzovce 1, 067 22 Ohradzany gruzovce1@gmail.com , tel.: +421 948 863 636, +421 57 775 5806	
Koordinátor tvorby PHRSR a jeho kontaktné údaje	Katarína Korpašová – externý odborník Udavské 345, 067 31 Udavské korpasovakatarina@gmail.com	
Členovia tímov pracovných skupín podľa jednotlivých tém	zástupca starostu obce poslanci OZ	
Adresa zverejnenia PHRSR na napr. webovom sídle zadávateľa tvorby stratégie (obcí, miest, VÚC)	https://www.gruzovce.sk/	
1. ÚVOD - Základné východiská procesu tvorby a obsahu		
1.1. Inštitucionálne východiská (legislatíva, kompetencie, partneri a inštitucionalizované štruktúry partnerstiev),		
1.1.1. Legislatíva upravujúca tvorbu a implementáciu PHRSR	Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov	
1.1.2. Rozhodovacie kompetencie v oblasti tvorby a implementácie PHRSR	Obecné zastupiteľstvo obce Gruzovce	
1.1.3. Partneri	Dotknutá verejnosť	• občania obce Gruzovce (fyzické osoby staršie ako 18 rokov), • právnické osoby a občianske iniciatívy pôsobiace v obci (tvorené fyzickými osobami staršími ako 18 rokov)
	Hlavní aktéri rozvoja	Obec Gruzovce • Obecný úrad Gruzovce • podnikateľské subjekty pôsobiace v obci • neziskové subjekty pôsobiace v obci • obyvatelia obce
	Hlavní sociálno-	Obec Gruzovce • Rímskokatolícka farnosť Všetkých svätých Humenné

	ekonomickí partneri	• Urbárska spoločnosť Gruzovce, pozemkové spoločenstvo • Dobrovoľný hasičský zbor • obyvatelia obce
1.2. Obsahové východiská		
1.2.1. Zdôvodnenie potreby spracovania PHRSR	Spracovanie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Gruzovce vyplýva z ukončenia platnosti predchádzajúceho strategického dokumentu (PHRSR obce Gruzovce na roky 2014-2020), z legislatívnej povinnosti (povinnosť vyplývajúca z platných zákonov a iných právnych predpisov), ale najmä je daná nutnosťou reflektovať aktuálne výzvy, problémy a priority v rozvoji obce s dôrazom na zvyšovanie kvality života obyvateľov obce, životného prostredia, zlepšovanie podmienok pre ekonomické aktivity v obci a zefektívnenie systému riadenia rozvoja obce v kontexte nových prístupov k rozvoju územia a vplyvov vonkajšieho prostredia, predovšetkým novej rozpočtovej politiky Slovenskej republiky, Európskej únie a iných zdrojov financií. Dokument nadväzuje na nové programové obdobie regionálnej politiky EÚ na roky 2021 – 2027 a rozvojové priority EÚ, priority Agendy 2030. Ďalej na novú Národnú stratégiu regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, Partnerskú dohodu s Európskou úniou pre nové programové obdobie, nový operačný Program Slovensko 2021 – 2027 ako aj medzinárodné dohody ako napríklad Agenda 2030, akčné plány iniciované subjektmi územnej spolupráce a zároveň schvaľované uznesením vlády SR alebo príslušnými orgánmi územných samospráv. Dokument reflektuje aktuálne výzvy a problémy obce. Medzi hlavné výzvy a problémy, ktoré dokument rieši, a ktoré sú prierezového charakteru patrí nedostatočné vybavenie územia technickou infraštruktúrou (miestne komunikácie, nevybudovaná kanalizačná sieť a pod.). Ďalšou oblasťou je kvalita a dostupnosť služieb pre obyvateľov (napr. športová infraštruktúra, kultúrna infraštruktúra), najmä ich diverzifikácia a skvalitňovanie v kontexte potrieb ich cieľových skupín. Kľúčovou výzvou v oblasti životného prostredia je znižovanie energetickej náročnosti budov v majetku obce. Medzi dôležité výzvy patrí aj rozvoj vidieckeho cestovného ruchu podmienený rekonštrukciou objektov na území obce a dobudovaním doplnkovej siete služieb cestovného ruchu. Prierezovou výzvou je aj hľadanie vhodných mechanizmov pre zapojenie verejnosti do lokálnej politiky a zvyšovanie transparentnosti, otvorenosti a kvality vedenia obce.	
1.2.2. Definícia územia pre spracovanie PHRSR a územnej štruktúry stratégie PHRSR	Katastrálne územie obce Gruzovce	

1.2.3. Relevantné vstupy z nadradených programových a strategických dokumentov	Z dokumentov na lokálnej a regionálnej úrovni je v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Gruzovce zohľadnený strategický dokument: • nezrealizované a aktuálne aktivity z predošlého PHRSR obce Gruzovce 2014 – 2020 • Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na roky 2021 – 2030, • Integrovaná územná stratégia Prešovského samosprávneho kraja na roky 2021 – 2027 na nové programové obdobie. Z dokumentov národnej a nadnárodnej úrovne sú zohľadnené nasledujúce dokumenty: • Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 (Slovensko 2030), • Partnerská dohoda SR na roky 2021 – 2027, • Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj • Spoločný strategický rámec EK, • Program Slovensko 2021 – 2027, • Plán obnovy a odolnosti SR.
1.2.4. Informácia o procese participatívnej tvorby PHRSR	Fáza 1. Identifikácia potreby a impulzov vypracovania PHRSR a rozhodnutie o začatí prípravných prác: 01/2026 Fáza 2. Prípravné práce, spracovanie predbežnej vízie: 02/2026 Fáza 3. Inventarizačná, analytická a prognostická fáza spracovania PHRSR: 03 - 05/2026 Fáza 4. Stanovenie vízie, strategického smerovania, priorít a strategických cieľov PHRSR: 06/2026 Fáza 5. Nastavenie implementácie, financovania, monitorovania a vyhodnocovania PHRSR: 07/2026 Fáza 6. Prerokovanie a schvaľovanie návrhu PHRSR: 08/2026

A. ANALYTICKÁ ČASŤ

1. Prírodné prostredie územia

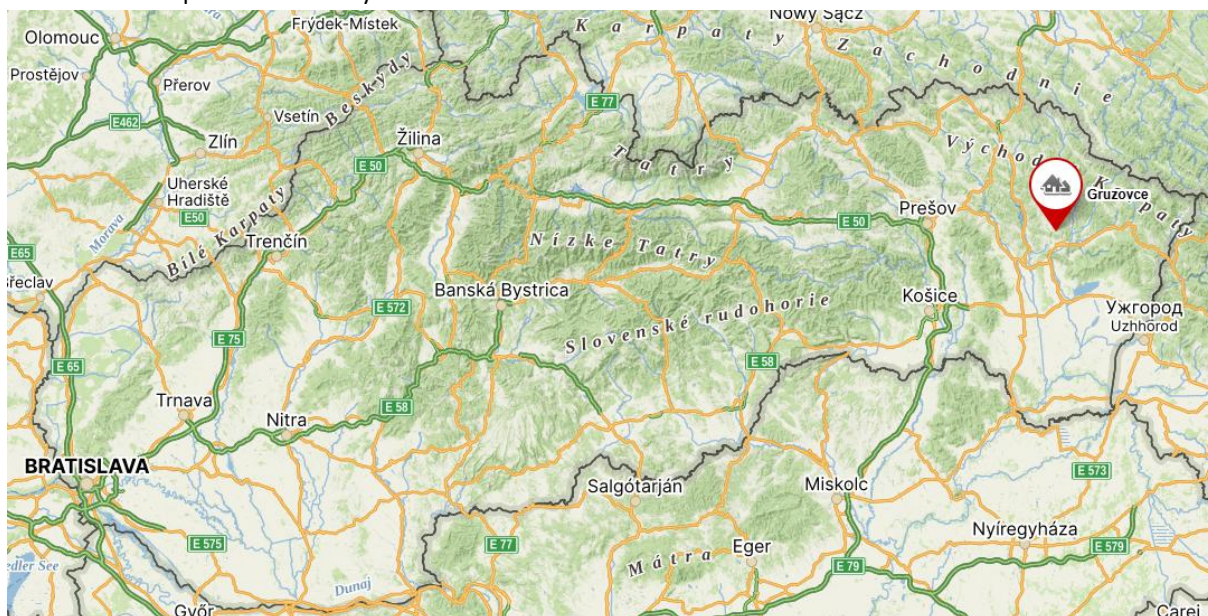
1.1 Základná charakteristika a poloha obce

Administratívne a regionálne začlenenie

Obec Gruzovce sa nachádza v severovýchodnej časti Slovenskej republiky. Z administratívneho hľadiska patrí do okresu Humenné a Prešovského samosprávneho kraja. Prešovský kraj je v rámci štatistického členenia územia Európskej únie zaradený na úrovni NUTS 3 pod kódom SK041.

Obec má štatút samostatnej obce a jej identifikačný kód je 559644. Poštové smerovacie číslo je 067 22, pričom doručovacia pošta sa nachádza v obci Ohradzany. Gruzovce sú populačne malou vidieckou obcou. K 31. decembru 2025 tu žilo 136 obyvateľov.

Obrázok č. 1 Mapa územia SR s vyznačením situovania obce

Zdroj: <https://www.mapy.cz>

Strategicko-plánovacie zaradenie

Na účely prípravy a realizácie integrovanej územnej stratégie Prešovského samosprávneho kraja je územie kraja rozdelené do strategicko-plánovacích regiónov. Obec Gruzovce patrí do **strategicko-plánovacieho regiónu (SPR) Horný Zemplín**, ktorý zahŕňa územie okresov Humenné, Medzilaborce, Snina, Stropkov a Vranov nad Topľou.

Strategicko-plánovací región predstavuje územie, v rámci ktorého sa koordinujú rozvojové potreby miest a obcí, pripravujú spoločné projektové zámery a určujú priority podporované z regionálnych, národných a európskych zdrojov. Zaradenie Gruzoviec do **Udržateľného mestského rozvoja (UMR)** Humenné umožňuje prepájať rozvojové zámery obce s potrebami susedných samospráv a okresného centra Humenné.

Tabuľka č. 1 Základná charakteristika obce Gruzovce

Kód obce	559644
Názov okresu	Humenné
Názov kraja	Prešovský
Názov regiónu	Horný Zemplín
Štatút	Obec
PSČ	067 22 (pošta Ohradzany)
Prvá písomná zmienka	1453
Nadmorská výška	178 m n.m.
Súradnice	48,973627° s. š., 21,867196° v. d.
Počet obyvateľov	136
Rozloha	4 093 709 m ²

Zdroj: ŠÚ SR, DATAcube 2026

Geografická poloha

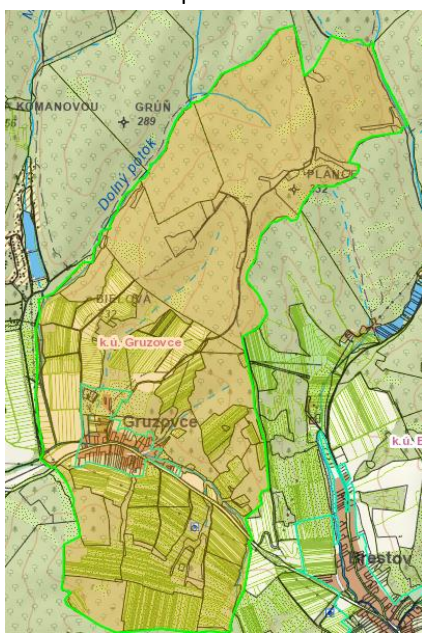
Obec leží v juhovýchodnej časti **Ondavskej vrchoviny**, ktorá je geomorfologickým celkom oblasti Nízke Beskydy. Stred obce sa nachádza v nadmorskej výške približne 178 až 180 m n. m. Nadmorská výška katastrálneho územia sa smerom od zastavaného územia k okolitým vyvýšeninám zvyšuje. Podľa údajov obce sa pohybuje približne od 170 do 345 m n. m.

Katastrálne územie Gruzoviec susedí:

- na severe s katastrálnym územím obce Sopkovce,
- na západe s katastrálnym územím obce Slovenská Volová,
- na východe s katastrálnym územím obce Brestov,
- na juhu s katastrálnym územím obce Myslina.

Katastrálne územie má pretiahnutý severojužný tvar. Zastavané územie je sústredené najmä v jeho južnej časti a vytvára prevažne kompaktnú, líniovo usporiadanú sídelnú štruktúru pozdĺž hlavnej komunikácie. Severná časť katastra má podstatne menšie zastúpenie zástavby a tvoria ju najmä poľnohospodárske a lesné pozemky.

Obrázok č. 2 Mapa územia Gruzovce

Zdroj: zbgis.skgeodesy.sk

Obrázok č. 3-4 Mapa územia obce Gruzovce

Zdroj: <https://zbgis.skgeodesy.sk/>

Dopravná poloha

Obec Gruzovce sa nachádza približne 5,7 km cestnej vzdialenosti od okresného mesta Humenné. Základné cestné napojenie obce zabezpečuje **cesta III/3826**, ktorá prechádza zastavaným územím a prepája Gruzovce s Brestovom, Humenným a v opačnom smere so Slovenskou Volovou a ďalšími obcami smerom na Košarovce.

Blízkosť Humenného umožňuje obyvateľom využívať služby a zariadenia okresného významu. Cestná vzdialenosť zároveň umožňuje každodenné dochádzanie medzi obcou a okresným mestom. Najbližšie významné železničné spojenie je dostupné v Humennom.

Vonkajšie dopravné vzťahy

Orientačné cestné vzdialenosti vyjadrujú dostupnosť Gruzovciac vo vzťahu k okresnému a krajskému centru, medzinárodnému letisku, hlavnému mestu a vybraným hraničným priechodom. Hodnoty sa môžu mierne meniť podľa zvolenej trasy.

Tabuľka č. 2 Vzdialenosť obce Gruzovce od významných miest		v km
Okresné mesto Humenné		5,7
Krajské mesto Prešov		85,9
Medzinárodné letisko Košice		90,4
Hraničný priechod UA (Uľha – Malyj Bereznyj)		50,6
Hraničný priechod PL (Vyšný Komárnik)		62,8
Hraničný priechod HU (Slovenské Nové Mesto)		84,6
Hraničný priechod CZ (Svrčinovec – Mosty u Jablunkova)		330
Hraničný priechod AT (Petržalka)		488,4
Hlavné mesto Bratislava		486,8

Zdroj: <https://www.google.com/maps>

Z priestorového hľadiska má pre obec najväčší význam bezprostredná dostupnosť Humenného. Prešov a Košice sú vzdialené približne 86 až 90 km. Poloha v severovýchodnej časti Slovenska zároveň znamená kratšiu cestnú vzdialenosť k hraničným priechodom s Ukrajinou a Poľskom ako k západnej hranici Slovenska a hlavnému mestu.

Obrázok č. 5 Vonkajšie vzťahy obce Gruzovce

Zdroj: <https://www.google.com/maps>

Súhrnné zhodnotenie

Gruzovce sú malou vidieckou obcou s rozlohou približne 4,09 km² a nízkou hustotou osídlenia. Zastavané územie má kompaktný, prevažne líniový charakter a je sústredené pozdĺž cesty III/3826. Základným priestorovým a dopravným centrom pre obec je Humenné, ktoré je vzdialené približne 5,7 km.

Pre ďalší rozvoj obce sú z hľadiska polohy podstatné najmä udržiavanie kvalitného cestného spojenia s Humenným, zvyšovanie bezpečnosti chodcov pozdĺž cesty III/3826, budovanie chodníkov a bezpečných miestnych komunikácií a zachovanie dopravnej dostupnosti základných verejných služieb. Tieto potreby priamo súvisia s plánovanými aktivitami obce v oblasti rekonštrukcie miestnych komunikácií, výstavby chodníkov a modernizácie verejného osvetlenia.

1.2 História obce

Gruzovce ležia v južnej časti Nízkych Beskýd v doline Ondavky. Nadmorská výška v strede obce je 180 m n. m. a v chotári 170-345 m n. m. Mierne zvlnený pahorkatinný povrch odlesneného chotára tvorí treťohorný flyš, náplavy a svahové hliny.

Vychádzajúc z dostupných materiálov možno predpokladať, že obec Gruzovce vznikla v 14. storočí na zvykovom práve a dosídlená bola na nemeckom práve. Prví osadníci pochádzali buď z domácich starších dedín, alebo patrili k roľníkom prichádzajúcim z Halíča, nábožensky patriacim k východnému rítu. Prvý písomný doklad o dedine je z roku 1453. Zemepánmi Gruzoviec boli šľachtici Drugethovci. Obec je doložená z roku 1568 ako Grwzoocz, neskôr ako Grozoth (1569), Grosowcze (1773), Grozowcze

(1786), Gruzovce (1808); po maďarsky Gruzóc, Gorzó ako súčasť panstva Humenné. Neskôr boli zemepánmi Sennyeyovci, v 18. storočí rodina Szirmayovcov, v 19. storočí Andrassyovci. Niektoré pramene, vychádzajúc zo znázornenia skrížených šípov na obecnej pečati z roku 1885, odvodzujú pomenovanie obce Gruzovce od ruského "groziť" či slovenského "hrozic" /šípmi/. Avšak ďalší atribút pečate - podkova - naznačuje zrejme remeselnícku zručnosť osadníkov a v tomto kontexte môžu skrížené šípy symbolizovať aj lovecké schopnosti obyvateľstva, prípadne bohatý lovecký revír v chotári obce. V každom prípade história dokladá, že Gruzovčania boli predovšetkým schopní roľníci. Poľnohospodárske prebytky predávali Gruzovčania na trhoch v neďalekom Humennom.

V roku 1715 mala obec z 9 domácností 3 obývané, v roku 1787 mala obec 28 domov a 228 obyvateľov, v roku 1828 mala 21 domov a 167 obyvateľov. V rokoch 1890 – 1910 sa mnohí vysťahovali. Spôsob osídlenia obce sa prejavil aj v náboženskom živote. Údaje z roku 1851 zaznamenávajú v Gruzovciach 76 rímskokatolíkov, 70 gréckokatolíkov a 9 židov. O tridsať rokov neskôr tu žilo 36 rímskokatolíkov, 50 gréckokatolíkov a 23 židov. V roku 1907 sa k rímskokatolíckemu vierovyznaniu prihlásilo 80 obyvateľov, ku gréckokatolíckemu vierovyznaniu 61 obyvateľov a k židovskému 6 obyvateľov obce.

Okrem roľníctva sa Gruzovčania zaoberali aj prácou v lesoch a za obživou odchádzali do cudziny. Potvrďuje to údaj zo začiatku tohoto storočia, keď v roku 1910 odišlo za prácou zo sto obyvateľov obce tridsaťdva do cudziny. Za I. ČSR sa obyvatelia zaoberali poľnohospodárstvom a chovom dobytká. Ráz života obce sa dlhé desaťročia nezmenil. Výraznejšie zmeny zaznamenávajú Gruzovce až koncom 50-tych rokov. V roku 1959 tu bolo založené jednotné roľnícke družstvo, ktoré sa v roku 1964 zlúčilo s JRD v Slovenskej Volovej a v roku 1968 s JRD v Ohradzanoch. V roku 1966 obec pripojili k Slovenskej Volove. Samotné Gruzovce svoj vlastný kostol nemali. Kostol sa konečne začal stavať 1. mája 1968, kedy sa začal prvý výkop základov budúceho kostola a 31. mája 1970 konala posviacka nového kostola. V osemdesiatych rokoch sa v obci vybuďovalo 11 rodinných domov a dokončený bol aj obecný vodovod /1983/. Od roku 1990 je samostatná obec.

Zdroj, <https://gruzovce.sk/podstranka?stranka=1401>

Obrázok č. 6 Historická mapa územia obce Gruzovce z roku 1950

Zdroj: GEODIS SLOVAKIA, Topografický ústav, TU Zvolen, 2026

1.3 Prírodné pomery

Geologické pomery

Geologická stavba katastrálneho územia Gruzoviec je súčasťou zložitej stavby vonkajších Karpát a bradlového pásma. Podľa mapových vrstiev Atlasu krajiny Slovenskej republiky sa na území obce nachádzajú sedimentárne horniny kriedového a paleogénneho veku. Zastúpené sú najmä pieskovce, vápnité ílovce, siltovce, mikrokonglomeráty a zlepenice. V mapovej vrstve nie sú na území obce evidované vulkanické ani magmatické horniny alebo formy vulkanických a magmatických telies

Podľa inžinierskogeologickej rajonizácie patrí územie do **rajónu pieskovcovo-zlepencových hornín**. Toto zaradenie vyjadruje prevládajúci charakter horninového prostredia, neznamená však, že celé územie je tvorené výlučne pieskovicami a zlepenicami. Geologická stavba je priestorovo premenlivá a v jednotlivých súvrstviach sa striedajú pevnejšie pieskovcové polohy s ílovcovými a siltovcovými vrstvami.

Typickým znakom územia je **flyšová stavba**, ktorá vznikla opakovaným ukladaním piesčitých, prachovitých a ílovitých sedimentov. Výsledkom je vrstevnaté horninové prostredie s rozdielnymi fyzikálnymi, mechanickými a hydrogeologickými vlastnosťami. Pieskovce a zlepenice bývajú spravidla pevnejšie a priepustnejšie prostredníctvom puklín, zatiaľ čo ílovce a siltovce majú nižšiu priepustnosť a po zvetraní môžu vykazovať horšie mechanické vlastnosti.

Litostratigrafické jednotky

Podľa mapovej vrstvy geologickej stavby zasahujú do katastrálneho územia Gruzoviec tri litostratigrafické jednotky. Číselné indexy predstavujú identifikátory jednotiek v legende geologickej mapy; nevyjadrujú ich kvalitu, význam ani mieru geologického rizika.

Tabuľka č. 3 Geologická stavba územia obce Gruzovec					
Územie	Index	Litostratigrafická jednotka - I	Litostratigrafická jednotka - II	Vulkano-klastické horniny	Formy vulkanických a magmatických telies
Obec Gruzovec	52	krieda a paleogén vonkajších Karpát	vápnité ílovce, siltovce, pieskovce, sklzové telesá (malcovské a raciborské súvrstvie); priabón – oligocén	-	-
	54	krieda a paleogén vonkajších Karpát	pieskovce, mikrokonglomeráty, menej ílovce (strihovské vrstvy); lutét – spodný priabón	-	-
	72	mezozoikum a paleogén bradlového pásma	pieskovce, ílovce a zlepenice (pročské vrstvy); mástricht – eocén	-	-

Zdroj: Atlas krajiny SR, 2002 <https://app.sazp.sk/atlassr/>

Najmladšie z uvedených hornín predstavujú sedimenty malcovského a raciborského súvrstvia z obdobia priabónu až oligocénu. Tvorené sú najmä vápnitými ílovcami, siltovcami a pieskovicami. Zastúpenie jemnozrnných ílovcových a siltovcových hornín podmieňuje nižšiu priepustnosť časti súvrstvia a väčšiu citlivosť zvetraných hornín na zmeny vlhkosti.

Pojem sklzové telesá, uvedený v charakteristike tejto litostratigrafickej jednotky, označuje horninové telesá vzniknuté premiestnením ešte nespevnených sedimentov počas ich ukladania v geologickej

minulosti. Nemožno ho automaticky interpretovať ako potvrdenie súčasného aktívneho zosuvu na území obce.

Strihovské vrstvy sú tvorené prevažne pieskovecami a mikrokonglomerátmi s menším zastúpením ílovcov. V porovnaní s ílovcovo-siltovcovými súvrstviami ide o hrubozrnnejšie sedimentárne prostredie. Jeho vlastnosti však závisia od stupňa zvetrania hornín, hustoty puklín, sklonu vrstiev a od zastúpenia menej pevných ílovcových polôh.

Pročské vrstvy, zaradené do mezozoika a paleogénu bradlového pásma, sú tvorené pieskovecami, ílovcami a zlepenkami. Predstavujú horninovo rôznorodé súvrstvie, v ktorom sa pevnejšie hrubozrnne polohy striedajú s jemnozrnnejšími ílovcovými vrstvami. Vekovo zasahujú od mástrichtu, teda záveru kriedového obdobia, po eocén.

Hydrogeologické vlastnosti horninového prostredia

Podzemná voda je v pieskovcoch, mikrokonglomerátoch a zlepenkoch viazaná najmä na pukliny, porušené zóny a zvetranú pripovrchovú časť hornín. Pre tieto horniny je preto charakteristická prevažne puklinová priepustnosť. Množstvo podzemnej vody závisí od hustoty a vzájomného prepojenia puklín, stupňa zvetrania a polohy priepustnejších vrstiev.

Ílovce a siltovce majú podstatne nižšiu priepustnosť. V horninovom prostredí môžu pôsobiť ako poloizolátory až izolátory, ktoré spomaľujú pohyb vody. Striedanie priepustnejších pieskovcov s menej priepustnými ílovcami vytvára podmienky na lokálne zadržiavanie podzemnej vody a vznik výverov na kontaktoch jednotlivých vrstiev.

Výdatnosť podzemných vôd môže byť preto v rámci katastrálneho územia priestorovo rozdielna. Regionálne geologické zaradenie neumožňuje určiť výdatnosť ani kvalitu konkrétneho prameňa alebo studne.

Význam geologických pomerov pre rozvoj obce

Flyšová stavba územia vytvára premenlivé základové pomery. Pevnosť a stabilita horninového prostredia sa môžu meniť aj na krátku vzdialenosť podľa zastúpenia pieskovcov, ílovcov a siltovcov, sklonu vrstiev, stupňa zvetrania a nasýtenia vodou. Jemnozrnne ílovcové a siltovcové horniny môžu po dlhodobom zavodení strácať časť svojej pevnosti, zatiaľ čo rozpukané pieskovce môžu umožňovať nerovnomerný pohyb podzemnej vody.

Tieto vlastnosti sú významné najmä pri zakladaní nových stavieb, rekonštrukcii mostov a miestnych komunikácií, budovaní kanalizácie, realizácii hlbších výkopov a pri úpravách vodných tokov. Pri väčších stavebných zásahoch je potrebné vychádzať z konkrétneho inžinierskogeologického alebo geotechnického prieskumu miesta stavby. Regionálna geologická mapa poskytuje základnú charakteristiku územia, nemôže však nahradiť posúdenie konkrétnej parcely.

Pri rekonštrukcii komunikácií je potrebné venovať pozornosť odvodneniu cestného telesa a svahov. Prenikanie vody do zvetraných ílovcových a siltovcových vrstiev môže zhoršovať ich únosnosť a podporovať deformácie vozovky. Pri kanalizácii a ostatných líniových stavbách treba počítať s premenlivou rozpojiteľnosťou hornín – od ľahšie rozpojiteľných zvetraných ílovcov až po pevnejšie pieskovcové a zlepenkové polohy.

Pri úprave miestneho vodného toku je potrebné zohľadniť stabilitu brehov, hĺbku zvetrania hornín a možnosť sústredeného prúdenia vody po puklinách alebo na rozhraní horninových vrstiev. Nevhodné odvodnenie alebo dlhodobé podmáčanie svahov môže znižovať stabilitu zemín a zvetraných hornín.

Pôdne pomery

Pôdne pomery katastrálneho územia Gruzoviec sú podmienené geologickým podloží, reliéfom, vodným režimom, vegetačným krytom a spôsobom využívania krajiny. Flyšové horniny a ich zvetraliny vytvorili podmienky najmä na vznik kambizemí. V miestach so spomaleným odtokom vody sa v pôdnom profile prejavuje pseudoglejový až glejový proces.

Druhovú štruktúru pozemkov

Celková výmera katastrálneho územia obce predstavuje 4 093 709 m², teda približne 409,37 ha. Údaje Štatistického úradu SR uvádzané v celých hektároch vykazujú celkovú výmeru 409 ha. Rozdiel je spôsobený matematickým zaokrúhľovaním jednotlivých hodnôt.

Najväčšiu časť katastrálneho územia tvoria lesné pozemky s výmerou približne 216 ha. Predstavujú 52,8 % celkovej výmery obce. Poľnohospodárska pôda zaberá približne 170 ha, teda 41,6 % územia. Lesné pozemky a poľnohospodárska pôda spolu predstavujú približne 94,4 % celkovej výmery katastra, čo potvrdzuje prevažne vidiecky a nezastavaný charakter územia.

Zastavané plochy a nádvoria zaberajú približne 13 ha, ostatné plochy 8 ha a vodné plochy 2 ha. Podiel zastavaných plôch a nádvorí predstavuje iba 3,2 % celkovej výmery obce.

Tabuľka č. 4: Štruktúra druhov pozemkov v katastrálnom území obce Gruzovce (v ha)						
Územie	Celková výmera	Poľnohospodárska pôda	Lesné pozemky	Vodné plochy	Zastavané plochy a nádvorie	Ostatné plochy
Obec Gruzovce	409	170	216	2	13	8

Zdroj: ŠÚ SR, DATAcube 2026

Vysoký podiel lesných pozemkov má význam z hľadiska ochrany pôdy, zadržiavania zrážkovej vody a obmedzovania povrchového odtoku. Lesný porast spevňuje pôdu koreňovým systémom a znižuje odnos pôdnych častíc zo svahov. Poľnohospodárska pôda je sústredená najmä v prístupnejších a menej členitých častiach katastra.

Štruktúra poľnohospodárskej pôdy

V rámci poľnohospodárskej pôdy majú najväčšie zastúpenie trvalé trávne porasty. Ich výmera dosahuje približne 127 ha, čo predstavuje 74,7 % celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy. Orná pôda zaberá približne 37 ha, teda 21,8 %, a záhrady približne 5 ha, čo predstavuje 2,9 %.

Chmeľnice, vinice a ovocné sady nie sú v štatistických údajoch za obec evidované. Súčet jednotlivých druhov poľnohospodárskej pôdy dosahuje 169 ha, zatiaľ čo celková výmera poľnohospodárskej pôdy je uvedená na úrovni 170 ha. Tento rozdiel vyplýva zo zaokrúhľovania údajov na celé hektáre.

Tabuľka č. 5: Štruktúra poľnohospodárskeho pôdneho fondu na území obce Gruzovce (v ha)

Územie	Orná pôda	Chmeľnica	Vinica	Záhrada	Ovocný sad	Trvalý trávny porast
Obec Gruzovce	37	0	0	5	0	127

Zdroj: ŠÚ SR, DATAcube 2026

Dominancia trvalých trávnych porastov poukazuje na prevažne extenzívny spôsob poľnohospodárskeho využívania krajiny. Trávne porasty zároveň zabezpečujú celoročné vegetačné pokrytie pôdy, čím obmedzujú jej vysušovanie, povrchový odtok a vodnú eróziu. Z tohto hľadiska sú vhodnejším využitím svahových a vlhších pozemkov než intenzívne obrábaná pôda.

Orná pôda má podstatne menšie zastúpenie. Na svahových pozemkoch je dôležité zachovať pôdoochranný spôsob hospodárenia, pretože odstránenie trvalého vegetačného krytu zvyšuje odnos pôdnych častíc pri intenzívnych zrážkach. Významné je najmä udržiavanie medzí, trávnatých pásov a sprievodnej drevinovej vegetácie.

Katastrálne územie Gruzovce má výmeru 409 ha. Počet "C" parciel: 385 ks, "E" parciel je 1363 ks, počet LV: 198 ks, počet vlastníkov: 1020, počet domov so súpisným číslom: 52 (zdroj: <https://www.skgeodesy.sk/sk/>, 2026)

Pôdne typy

Podľa mapovej vrstvy Atlasu krajiny SR je katastrálne územie Gruzoviec na regionálnej úrovni zaradené do jednej dominantnej pôdnej jednotky:

- **kambizeme pseudoglejové nasýtené, sprievodné pseudogleje modálne a kultizemné, lokálne gleje, vytvorené zo zvetralín rôznych hornín.**

Kambizeme sú pôdy typické pre pahorkatinové a vrchovinové oblasti Slovenska. Vznikajú zvetrávaním materskej horniny a následným pôdotvorným procesom označovaným ako hnednutie. Charakteristický je podpovrchový kambický B-horizont, v ktorom dochádza k zvetrávaniu pôdnych minerálov, uvoľňovaniu železa a vzniku hnedého sfarbenia.

Označenie **nasýtené kambizeme** sa vzťahuje na vyššiu mieru nasýtenia pôdneho sorpčného komplexu bázickými kationmi. Neznamená, že pôda je trvalo nasýtená vodou. Vodný režim vyjadruje označenie **pseudoglejové**.

Pseudoglejový proces vzniká pri periodickom zadržiavaní zrážkovej vody nad menej priepustnou vrstvou pôdy alebo podložia. Počas vlhších období môže byť časť pôdneho profilu dočasne presýtená vodou, zatiaľ čo počas suchších období pôda opätovne presychá. Striedanie zamokrenia a presychania sa prejavuje škvrnitým sfarbením pôdneho profilu a ovplyvňuje prevzdušnenie koreňovej zóny.

Sprievodný výskyt modálnych a kultizemných pseudoglejov súvisí s miestami, kde je stagnácia vody výraznejšia. Kultizemné pôdy predstavujú pôdy dlhodobo ovplyvňované poľnohospodárskym obrábaním. Lokálne gleje sú viazané na najvlhšie a horšie odvodnené polohy, v ktorých je pôdny profil dlhodobejšie ovplyvňovaný podzemnou alebo povrchovou vodou.

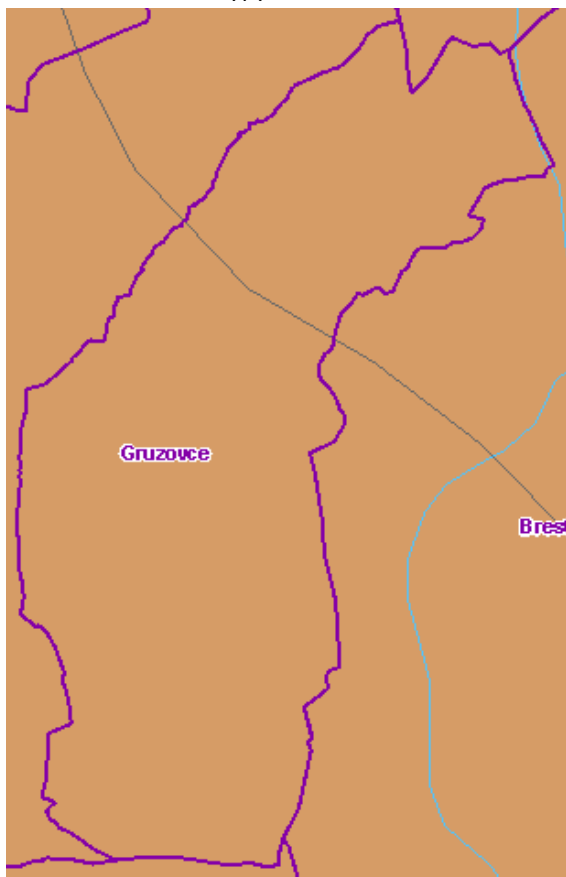

Jednotné farebné znázornenie katastrálneho územia na mape neznamená, že pôdne vlastnosti sú na každom pozemku rovnaké. Regionálna pôdna jednotka zahŕňa dominantný pôdny typ aj sprievodné a lokálne pôdy. Miestne vlastnosti ovplyvňujú najmä sklon terénu, hrúbka pôdneho profilu, obsah skeletu, spôsob využívania a vodný režim.

Riešené územie patrí do flyšového pásma. Na flyšové horniny je viazaný vznik kambizemí, preto tento typ v území prevláda, resp. prevládajú jeho subtypy: Kambizeme patria do skupiny hnedých pôd, pre ktoré je charakteristický proces hnednutia, oxidického zvetrávania a s dominantným kambickým B-horizontom.

Pre riešené územie je charakteristický jeden typ pôd – z nich dominujú kambizeme, pôdna jednotka: kambizeme pseudoglejové nasýtené, sprievodné pseudogleje modálne a kultizemné, lokálne gleje; zo zvetralín rôznych hornín.

Obrázok č. 7 Pôdne typy na území obce Gruzovce

Zdroj: Atlas krajiny SR, 2002 <https://app.sazp.sk/atlassr/>

Význam pôdných pomerov pre rozvoj obce

Z hľadiska ďalšieho rozvoja obce je podstatné zachovať trvalé trávne porasty a lesnú vegetáciu najmä na svahoch a pozemkoch ohrozených sústredeným odtokom vody. Premena týchto plôch na ornú pôdu alebo rozsiahle spevnené plochy by znižovala schopnosť krajiny zadržiavať vodu a zvyšovala povrchový odtok.

Pri výstavbe miestnych komunikácií, chodníkov, parkovísk a verejných budov je potrebné obmedziť zbytočný záber pôdy a rozsah nepriepustných povrchov. Odstránená ornica má byť oddelene uložená a využitá pri následných terénnych a vegetačných úpravách.

Pseudoglejový charakter pôd treba zohľadniť pri navrhovaní vsakovacích zariadení. Menej priepustné pôdne horizonty môžu spomaľovať vsakovanie zrážkovej vody, preto nie je vhodné automaticky

predpokladať dostatočnú vsakovaciu schopnosť každého pozemku. Pri väčších parkoviskách, budovách a rekonštrukcii komunikácií je potrebné kombinovať vsakovanie s primeranou retenciou a regulovaným odvádzaním vody.

Pre obec má význam predovšetkým ochrana pôdy pred eróziou, podmáčaním, zhutňovaním a nadmerným zastavovaním. Zachovanie pôdných funkcií podporuje poľnohospodárske využitie územia, zadržiavanie vody, stabilitu svahov a odolnosť krajiny voči suchu a intenzívnym zrážkam.

Geomorfologické pomery

Podľa geomorfologického členenia Slovenskej republiky patrí katastrálne územie obce Gruzovce do Alpsko-himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty, provincie Východné Karpaty, subprovincie Vonkajšie Východné Karpaty, oblasti Nízke Beskydy a geomorfologického celku **Ondavská vrchovina**.

Detailnejšie rozdelenie geomorfologických jednotiek katastrálneho územia obce Gruzovce je uvedené v tabuľke č. 6

Tabuľka č. 6 Geomorfologické jednotky územia obce Gruzovce				
Územie	Oblasť	Celok	Podcelok	Časť
Obec Gruzovce	Nízke Beskydy	Ondavská vrchovina	-	-

Zdroj: Atlas krajiny SR, 2003 <https://app.sazp.sk/atlassr/>

Celé katastrálne územie Gruzoviec je podľa použitej mapovej vrstvy zaradené do Ondavskej vrchoviny. Obec preto geomorfologicky nepatrí do Laboreckej vrchoviny, Vihorlatských vrchov ani Beskydského predhoria. Uvedené geomorfologické celky sa síce nachádzajú na území okresu Humenné, ale nezasahujú do katastrálneho územia Gruzoviec.

Ondavská vrchovina má prevažne pahorkatinný až vrchovinový reliéf vytvorený na flyšovom horninovom podloží. Pre jej povrch sú charakteristické mierne modelované chrbty, svahy, erózne ryhy a údolia miestnych vodných tokov. Reliéf vznikol dlhodobým pôsobením zvetrávania, povrchového odtoku a eróžno-akumulačných procesov.

V Gruzovciach má povrch prevažne mierne zvlnený pahorkatinný charakter. Stred obce sa nachádza v nadmorskej výške približne 180 m n. m., pričom nadmorská výška katastrálneho územia sa pohybuje približne od 170 do 345 m n. m. Nižšie polohy sa nachádzajú v okolí zastavaného územia a miestnych odtokových línií, zatiaľ čo smerom do severnej a okrajových častí katastra sa terén postupne dvíha.

Reliéf územia je úzko prepojený s flyšovou geologickou stavbou. Striedanie pieskovcových, ílovcových a siltovcových vrstiev podmieňuje rozdielnú odolnosť hornín voči zvetrávaniu a erózii. Pevnejšie pieskovcové vrstvy sa uplatňujú pri formovaní vyvýšených polôh a chrbtov, zatiaľ čo menej odolné ílovcové a siltovcové horniny sa ľahšie rozrušujú a podieľajú sa na vzniku znížení a erózných línií.

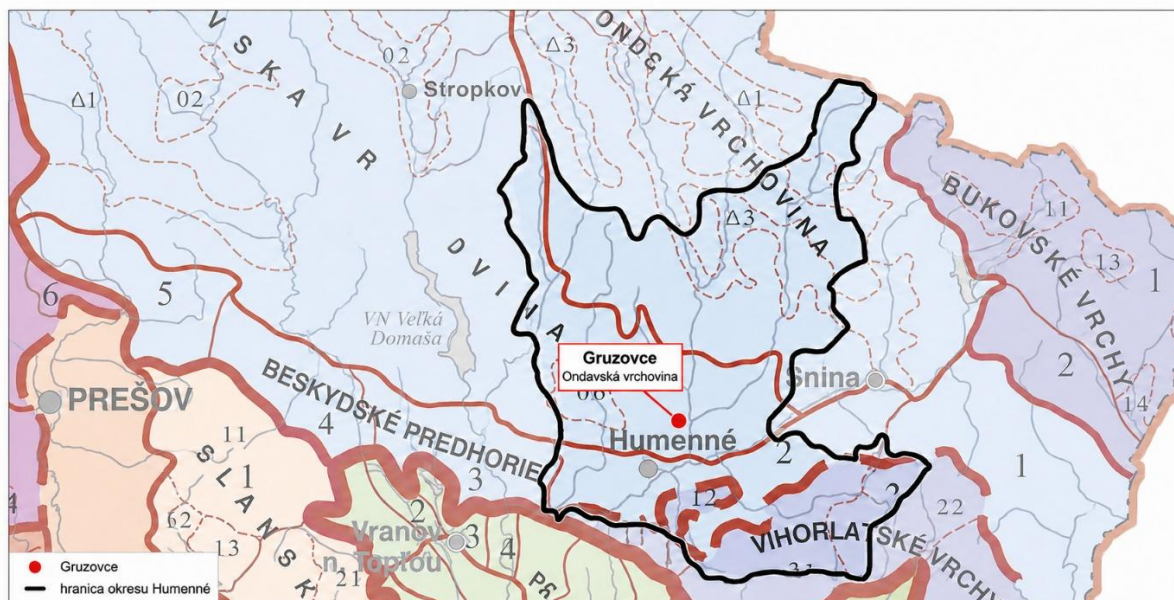
Pahorkatinný reliéf ovplyvňuje spôsob využívania územia. Miernejšie svahy a nižšie polohy sú využívané najmä ako poľnohospodárska pôda, trvalé trávne porasty, záhrady a zastavané plochy. Vyššie a členitejšie časti katastra majú väčšie zastúpenie lesných pozemkov. Takéto rozloženie zodpovedá druhovej štruktúre pozemkov, v ktorej lesné pozemky tvoria 52,8 % a poľnohospodárska pôda 41,6 % celkovej výmery obce.

Sklon terénu a priebeh svahov ovplyvňujú rýchlosť povrchového odtoku počas intenzívnych zrážok. Na odlesnených a obrábaných svahoch môže sústredený odtok podporovať odnos pôdy a zanášanie miestnych odvodňovacích zariadení. Lesné porasty a trvalé trávne porasty naopak spomaľujú odtok, chránia pôdu a podporujú zadržiavanie vody v krajine.

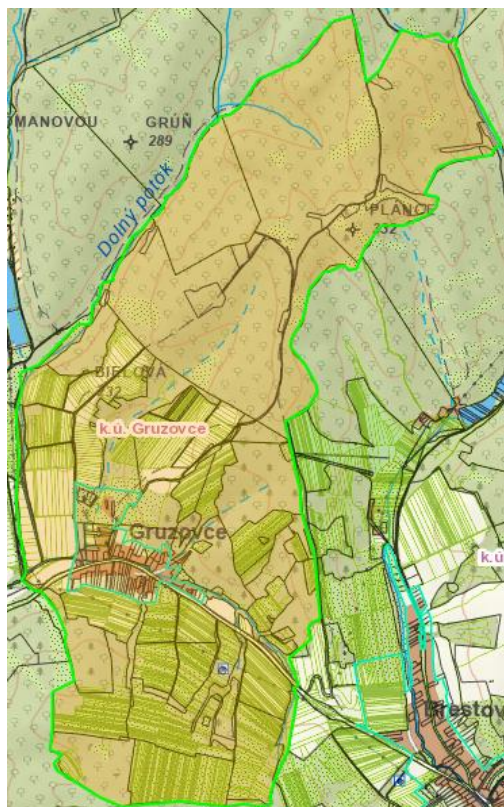
Pri rozvoji obce treba reliéf zohľadniť najmä pri rekonštrukcii miestnych komunikácií, výstavbe chodníkov, zakladaní stavieb, úprave vodného toku a odvádzaní zrážkových vôd. Stavebné zásahy na svahoch nesmú vytvárať nekontrolované sústredenie vody ani zhoršovať stabilitu priľahlých pozemkov.

Obrázok č. 8 Geomorfologické začlenenie obce Gruzovce v rámci okresu Humenné

Zdroj: Atlas krajiny SR, 2002 <https://app.sazp.sk/atlassr/>

Hydrologické pomery

Obrázok č. 9 Vodné toky a podrobné povodia katastrálneho územia obce Gruzovce.

Katastrálne územie obce Gruzovce patrí do hlavného povodia Dunaja a čiastkového povodia Bodrogu. Prevažná časť územia je odvodňovaná do základného povodia Ondava po sútoku s Topľou, zatiaľ čo východný okraj katastra patrí do základného povodia Laborec od Cirochy po Uh. Podľa členenia SHMÚ zasahujú do katastrálneho územia tri podrobné povodia: Mutelka – ústie s hydrologickým číslom 4-30-08-097, Ondavka – od Mutelky po Lieskovčák s hydrologickým číslom 4-30-08-098 a vo východnej časti Hlboký potok – ústie s hydrologickým číslom 4-30-04-008. Najvýznamnejším recipientom povrchových vôd z prevažnej časti katastra je Mutelka, ktorá preteká západne od zastavaného územia. Mutelka sa vlieva do Ondavky, ktorá následne odvádza vody do Ondavy. Samotný tok Ondavka územím Gruzoviec nepreteká.

Zastavaným územím obce preteká miestny vodný tok označovaný názvom **Gruzovčák**. V celoštátnych mapových a lesohospodárskych podkladoch je jeho koryto zobrazené bez názvu. Tok priteká z

juhovýchodnej časti katastra, prechádza intravilánom obce a západne od zastavaného územia sa vlieva do Mutelky. Jeho priebeh je zachytený aj v obrysovej mape lesov platnej od 1. januára 2022. Gruzovčik predstavuje lokálne povodňové riziko. Dňa 11. júna 2012 sa po intenzívnom daždi vybrežil, pričom voda zaplavila pozemky približne šiestich rodinných domov, obmedzila prístup na viaceré dvory a dočasne znemožnila prejazd po ceste. Obec vtedy vyhlásila tretí stupeň povodňovej aktivity.

Východná okrajová časť katastrálneho územia je odvodňovaná prostredníctvom Hlbokého potoka do Laborca. V území sa nachádzajú aj menšie bezmenné vodné línie a pramenné úseky zachytené v mapových podkladoch ZBGIS.

Z hydrogeologického hľadiska patrí prevažná časť katastra do rajónu PQ 105 – Paleogén povodia Ondavy po Kučín. Východný okraj zasahuje do rajónu QPM 097 – Paleogén a kvartér povodia Laborca po Brekov a mezozoikum Humenských vrchov.

Územie obce je súčasťou útvaru podzemných vôd SK2005700F – Puklinové podzemné vody podtatranskej skupiny a flyšového pásma čiastkového povodia Bodrogu. Podľa tretieho obdobia Vodného plánu Slovenska na roky 2022 – 2027 je tento útvar hodnotený v dobrom kvantitatívnom a chemickom stave.

Zdroj: SHMÚ; ZBGIS, GKÚ SR; Obrysová mapa LC Lesy na LHC Humenné, stav k 1. 1. 2022; SAŽP; TASR.

Klimatické pomery

Obrázok č. 10 Klimatické oblasti na území obce Gruzovce
Zdroj: Atlas krajiny SR, 2002 <https://app.sazp.sk/atlassr/>

Katastrálne územie obce Gruzovce patrí podľa klimatického členenia Slovenska do **teplej klimatickej oblasti**, okrsku **T7 – teplý, mierne vlhký, s chladnou zimou**. Teplá klimatická oblasť je charakteristická výskytom najmenej 50 letných dní za rok, počas ktorých maximálna denná teplota vzduchu dosahuje aspoň 25 °C. Pre okrsk T7 sú zároveň charakteristické priemerné januárové teploty nižšie ako –3 °C.

Základné klimatické ukazovatele

Priemerná ročná teplota vzduchu sa pohybuje od 7 do 8 °C. V júli, ktorý patrí medzi najteplejšie mesiace roka, dosahuje priemerná teplota 16 až 18 °C. Chladnejšiu časť roka charakterizuje 60 až 85 mrazových dní a 220 až 240 vykurovacích dní. Klimatické podmienky sa preto premietajú do dĺžky vykurovacieho obdobia a energetickej náročnosti budov.

Priemerný ročný úhrn zrážok dosahuje 600 až 700 mm, pričom v januári pripadá priemerne 30 až 40 mm zrážok. Zrážková bilancia územia je hodnotená

ako nadbytková. Priemerná ročná suma globálneho žiarenia predstavuje 1 200 až 1 250 kWh/m² a priemerná ročná teplota aktívneho povrchu pôdy dosahuje 9 až 10 °C.

Klimatické pomery ovplyvňujú hospodárenie s vodou, poľnohospodárske využívanie pôdy, stav vegetácie, vykurovanie budov a údržbu dopravnej a technickej infraštruktúry. Pri rozvoji obce je potrebné zohľadňovať najmä dĺžku vykurovacieho obdobia, výskyt mrazových dní a potrebu účinného odvádzania a zadržiavania zrážkovej vody.

Ochrana prírody a krajiny

Územie obce Gruzovce sa vyznačuje významným zastúpením prírodných a prírode blízkych prvkov, najmä lesných porastov, lúk, vodných tokov a ich sprievodnej vegetácie. Z hľadiska územnej ochrany prírody je rozhodujúca skutočnosť, že do katastrálneho územia obce zasahuje **územie európskeho významu Hubková**, ktoré je súčasťou európskej sústavy chránených území **Natura 2000**.

Územie európskeho významu Hubková

Územie európskeho významu Hubková je evidované pod identifikačným kódom SKUEV0205. Nachádza sa v Prešovskom kraji a podľa aktuálnych údajov má celkovú výmeru 2 794,251 ha. Územne príslušnou organizačnou jednotkou Štátnej ochrany prírody SR je Správa Chránenej krajiny Východné Karpaty. Územie patrí do alpského biogeografického regiónu.

Aktuálnym vyhlasovacím predpisom je Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 451/2023 Z. z., ktorým sa ustanovuje národný zoznam území európskeho významu. Ochrana územia vychádza zo zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a z európskej smernice o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín.

Správa územia Správou CHKO Východné Karpaty neznamena, že ÚEV Hubková je súčasťou samotnej Chránenej krajiny Východné Karpaty. Podľa tabuľkového prehľadu Ministerstva životného prostredia SR z 28. apríla 2026 je prekrytie ÚEV Hubková s národnou sústavou chránených území 0 %. Ide teda o územie chránené predovšetkým v rámci sústavy Natura 2000, ktorého odbornú správu zabezpečuje Správa CHKO Východné Karpaty.

Predmet ochrany ÚEV Hubková

Cieľom ochrany ÚEV Hubková je zachovanie alebo obnova priaznivého stavu vybraných biotopov a druhov európskeho významu. Predmetom ochrany sú štyri typy biotopov európskeho významu:

- 6510 – Nížinné a podhorské kosné lúky,
- 9110 – Kyslomilné bukové lesy,
- 9130 – Bukové a jedľové kvetnaté lesy,
- 91E0 – Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy.

Tieto biotopy reprezentujú základné typy prírodného prostredia širšieho územia Gruzoviec – obhospodarované lúky, bukové lesy a lesné alebo brehové porasty viazané na vodné toky a vlhké stanovištia. Ich spoločným znakom je citlivosť na výrazné zmeny spôsobu využívania pôdy, hydrologického režimu a priestorovej štruktúry krajiny.

Nížinné a podhorské kosné lúky

Biotop nížinných a podhorských kosných lúk predstavuje druhovo bohaté lúčne spoločenstvá, ktorých existencia je viazaná na pravidelné, ale nie príliš intenzívne obhospodarovanie. Tradičné kosenie

obmedzuje zarastanie lúk krovínami a drevinami a zároveň umožňuje zachovanie pestrého zastúpenia tráv a bylín.

Negatívne môže pôsobiť najmä rozorávanie lúk, intenzívne hnojenie, aplikácia pesticídov, príliš časté alebo nevhodne načasované kosenie, zmena lúk na zastavané plochy, ale aj úplné upustenie od hospodárenia. Bez pravidelnej starostlivosti lúčne biotopy postupne zarastajú vysokými bylinami, krovínami a drevinami, čím sa mení ich druhové zloženie.

Zachovanie kosných lúk preto neznamená ich ponechanie bez zásahov. Zvyčajne si vyžaduje primeraný režim kosenia, odstraňovanie pokosenej biomasy a obmedzenie intenzívneho hnojenia. Pri údržbe obecných alebo súkromných pozemkov nachádzajúcich sa v ÚEV je vhodné načasovanie kosenia prispôbiť ochrane lúčnych rastlín, hmyzu a ďalších živočíchov.

Bukové lesné biotopy

Kyslomilné bukové lesy a bukové a jedľové kvetnaté lesy predstavujú hlavné lesné biotopy ÚEV Hubková. Kyslomilné bukové lesy sa viažu najmä na kyslejšie, minerálne chudobnejšie pôdy, zatiaľ čo kvetnaté bukové a jedľovo-bukové lesy sa vytvárajú na živnejších stanovištiach s priaznivejšími pôdnymi podmienkami.

Pre zachovanie ekologickej hodnoty týchto lesov je dôležitá prirodzená druhová skladba, veková a priestorová rozrôznenosť porastov, prítomnosť starých stromov, dutín a odumretého dreva. Staré a odumierajúce stromy nie sú iba prejavom zanedbania lesa. Predstavujú nevyhnutný životný priestor pre drevokazný hmyz, huby, dutinové vtáky a netopiere.

Negatívnym faktorom môže byť plošná ťažba, odstraňovanie všetkého odumretého dreva, zjednodušovanie drevinového zloženia, výsadba nepôvodných drevín, budovanie nových lesných ciest a nadmerná fragmentácia porastov. Z hľadiska ochrany územia je potrebné zachovať súvislosť lesných komplexov a uprednostňovať prírode blízke spôsoby hospodárenia.

Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy

Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy sú viazané na vodné toky, prameniská, podmáčané pôdy a lokality ovplyvňované kolísaním hladiny vody. V podmienkach obce môžu mať podobu úzkych pásov brehovej vegetácie pozdĺž miestnych tokov a ich prítokov.

Tieto porasty stabilizujú brehy, zachytávajú splaveniny, znižujú rýchlosť povrchového odtoku, tienia vodnú hladinu a vytvárajú úkrytové aj potravné podmienky pre vodné a suchozemské organizmy. Predstavujú tiež prirodzené migračné koridory prepájajúce jednotlivé biotopy.

Najväčším rizikom je odstraňovanie brehovej vegetácie, napriamovanie a technické spevňovanie vodných tokov, znižovanie hladiny podzemnej vody, výstavba v bezprostrednej blízkosti toku a šírenie invázných nepôvodných druhov. Pri návrhu protipovodňových opatrení preto nemožno hodnotiť iba rýchlosť odvedenia vody; potrebné je zohľadniť aj zachovanie hydrologickej a ekologickej funkcie toku.

Druhy európskeho významu

Podľa oficiálneho profilu ŠOP SR je v ÚEV Hubková predmetom ochrany trinásť druhov európskeho významu:

- uchaňa čierna (*Barbastella barbastellus*),
- kunka žltobruchá (*Bombina variegata*),
- vlk dravý (*Canis lupus*),
- bystruška potočná (*Carabus variolosus*),
- fúzač veľký (*Cerambyx cerdo*),

- črievičník papučkový (*Cypripedium calceolus*),
- roháč obyčajný (*Lucanus cervus*),
- vydra riečna (*Lutra lutra*),
- netopier brvitý (*Myotis emarginatus*),
- netopier obyčajný (*Myotis myotis*),
- fuzáč alpský (*Rosalia alpina*),
- mlok karpatský (*Triturus montandoni*),
- spriadač kostihojový (*Euplagia quadripunctaria*).

Predmety ochrany poukazujú na vysokú ekologickú rozmanitosť územia. Nachádzajú sa medzi nimi druhy viazané na staré listnaté lesy a odumreté drevo, vodné toky a mokrade, lúčne a okrajové biotopy aj druhy využívajúce rozsiahlejšiu lesnú krajinu.

Roháč obyčajný, fúzač veľký a fuzáč alpský sú závislé od zachovania starých stromov a dostatočného množstva odumretého dreva. Ich ochrana je preto nezlučiteľná s úplným odstraňovaním starých, poškodených alebo odumierajúcich stromov zo všetkých častí lesa. Bezpečnostné výruby pri cestách a v zastavanom území môžu byť potrebné, ale mimo rizikových miest je vhodné časť takýchto stromov a drevnej hmoty ponechať.

Uchaňa čierna, netopier brvitý a netopier obyčajný využívajú lesné porasty, okraje lesov, lúky a ďalšie potravné biotopy. Na ich stav môže negatívne pôsobiť zánik starých stromov s dutinami, fragmentácia krajiny, intenzívne osvetlenie a úbytok hmyzu. Pri modernizácii verejného osvetlenia v blízkosti ÚEV je preto vhodné obmedziť presvetľovanie lesa, brehových porastov a migračných trás.

Vydra riečna, kunka žltobruchá, mlok karpatský a bystruška potočná sú citlivé na stav vodných a vlhkých biotopov. Ohroziť ich môže znečistenie vody, vysušovanie mokradí, likvidácia drobných periodických vôd, úprava brehov, technické spevnenie dna a vytváranie migračných bariér. Vlk dravý je viazaný na rozsiahlejšie, dostatočne priechodné a relatívne pokojné časti krajiny. Jeho ochrana závisí najmä od zachovania migračnej priechodnosti územia a obmedzenia výraznej fragmentácie lesných komplexov.

Črievičník papučkový je jediným rastlinným druhom uvedeným medzi druhovými predmetmi ochrany ÚEV. Jeho populácie sú citlivé na nevhodné lesohospodárske zásahy, zmenu svetelných a vlhkostných pomerov, poškodzovanie stanovišť a nelegálny zber.

Zaradenie druhu medzi predmety ochrany celého ÚEV však automaticky nepotvrďuje jeho výskyt v časti územia ležiacej priamo v katastri Gruzoviec. Presné lokalizácie chránených druhov bývajú z dôvodu ich ochrany obmedzené a pri konkrétnom projekte ich musí overiť príslušný orgán ochrany prírody alebo odborný terénny prieskum.

Ohrozenia chráneného územia

Medzi potenciálne ohrozenia ÚEV Hubková patria najmä:

- fragmentácia lesných porastov a migračných koridorov,
- plošná ťažba a zjednodušovanie druhovej a vekovej štruktúry lesov,
- odstraňovanie starých stromov a odumretého dreva,
- zánik alebo intenzifikácia kosných lúk,
- zarastanie neobhospodarovaných lúčnych biotopov,
- odstraňovanie brehovej a krajinej vegetácie,
- technické úpravy vodných tokov a zmeny vodného režimu,
- výstavba nových nepriepustných plôch,

- znečistenie vôd a splach pôdy alebo živín,
- nadmerné osvetlenie prírodných biotopov,
- šírenie invázných nepôvodných druhov,
- rušenie živočíchov počas rozmnožovania a zimovania.

Ide o všeobecné okruhy rizík odvodené od predmetov ochrany územia. Ich skutočná závažnosť v Gruzovciach závisí od presnej polohy a stavu biotopov, intenzity hospodárenia a umiestnenia jednotlivých rozvojových zámerov.

Vplyv na plánovaný rozvoj obce

Prítomnosť územia Natura 2000 neznamená automatický zákaz výstavby alebo hospodárskej činnosti. Znamená však povinnosť pripravovať zámery tak, aby nedošlo k významnému poškodeniu chránených biotopov, biotopov chránených druhov ani ekologickej integrity územia. Posudzovať sa nemá iba priamy záber chráneného územia, ale aj nepriame a kumulatívne vplyvy, napríklad zmena vodného režimu, zvýšenie hluku, osvetlenia, znečistenia alebo vytvorenie migračnej bariéry.

Z plánovaných aktivít obce si zvýšenú pozornosť vyžadujú najmä **regulácia toku Gruzovčiek, rekonštrukcia mosta, budovanie alebo rozširovanie miestnych komunikácií, chodníkov a parkovísk a zásahy spojené s výrubom drevín**. Najvyššie environmentálne riziko predstavuje regulácia vodného toku, pretože môže ovplyvniť brehové porasty, hydrologický režim, priechodnosť koryta a druhy viazané na vodné prostredie.

Pred prípravou regulácie toku je potrebné najskôr overiť priestorový vzťah plánovaného úseku k hranici ÚEV a k evidovaným biotopom. Ak sa preukáže možný vplyv na ÚEV Hubková, technické riešenie by malo vychádzať z prírody blízkych princípov. Stabilizovať by sa mali iba reálne ohrozené miesta, pričom je vhodné zachovať prirodzený substrát dna, členitosť koryta, brehovú vegetáciu a priechodnosť toku pre živočchy. Celoplošné vybetónovanie alebo napriamanie koryta by síce mohlo lokálne urýchliť odtok, zároveň by však znížilo ekologickú hodnotu toku a mohlo presunúť povodňové riziko do nižšie položených úsekov.

Pri rekonštrukcii mosta je potrebné preveriť, či stavba nevytvorí bariéru pre vodné organizmy a živočchy pohybujúce sa pozdĺž brehov. Stavebné práce by mali minimalizovať zakalenie vody, únik stavebných látok a poškodenie brehovej vegetácie.

Pri budovaní chodníkov, miestnych komunikácií a parkovísk je vhodné vyberať už urbanizované alebo ekologicky menej hodnotné plochy a prednostne využívať priepustné povrchy. Nové parkovisko alebo komunikácia umiestnené do lúčneho biotopu alebo do blízkosti vodného toku môžu mať vyšší negatívny vplyv než rekonštrukcia existujúcej spevnenej plochy.

Rekonštrukcia obecného úradu s kultúrnym domom pravdepodobne predstavuje menšie riziko pre ÚEV než nové líniové stavby alebo zásahy do toku, pokiaľ sa uskutoční v existujúcom zastavanom území bez záberu prírodných biotopov. Napriek tomu je pred obnovou strechy a zateplením potrebné preveriť možný výskyt hniezdiacich vtákov a netopierov v budove.

Odporúčania pre obec

Pri príprave rozvojových projektov sa odporúča:

- zabezpečiť digitálne prekrytie hranice katastra Gruzoviec s hranicou ÚEV Hubková,
- zistiť presnú výmeru a polohu časti ÚEV v katastrálnom území obce,
- pri každom priestorovo relevantnom projekte preveriť konflikt s chránenými biotopmi a biotopmi druhov,
- konzultovať zámery v počiatočnej fáze so Správou CHKO Východné Karpaty,

- uprednostňovať rekonštrukciu existujúcich stavieb a plôch pred novým záberom prírodného územia,
- chrániť brehovú vegetáciu, staré stromy, remízky, medze a migračné koridory,
- využívať prírode blízke protipovodňové a vodozádržné opatrenia,
- časovať výrubu a stavebné práce mimo obdobia rozmnožovania citlivých druhov,
- obmedziť svetelné znečistenie na okrajoch zastavaného územia,
- monitorovať a odstraňovať invázne nepôvodné rastliny,
- pri projektoch s možným významným vplyvom zabezpečiť odborný biologický prieskum a príslušné posúdenie vplyvov.

Najväčšou chybou by bolo považovať samotnú prítomnosť lokality Natura 2000 buď za úplný zákaz rozvoja, alebo naopak za formálnu informáciu bez dôsledkov. Rozhodujúce je presné umiestnenie konkrétneho projektu, stav dotknutých biotopov a jeho priame, nepriame a kumulatívne vplyvy. Tieto údaje sa nedajú spoľahlivo určiť iba z celkového profilu ÚEV; pri investičných zámeroch musia byť overené ešte pred dokončením projektovej dokumentácie.

Zdroj: [Štátna ochrana prírody SR – SKUEV0205 Hubková](#); [Databáza Natura 2000 – profil SKUEV0205](#); [Ministerstvo životného prostredia SR – tabuľkový prehľad ÚEV k 28. 4. 2026](#).

Sústava Natura 2000

Natura 2000 predstavuje súvislú európsku sústavu chránených území vytvorenú na ochranu najvzácnejších a najviac ohrozených biotopov a druhov rastlín a živočíchov v Európskej únii. Tvoria ju dva základné typy území:

- územia európskeho významu (ÚEV), vyhlasované najmä na ochranu biotopov, rastlín a živočíchov európskeho významu,
- chránené vtáčie územia (CHVÚ), vyhlasované na ochranu voľne žijúcich vtákov a ich hniezdnych, potravných a migračných biotopov.

Z hľadiska obce Gruzovce je potrebné tieto dve kategórie dôsledne rozlišovať. Do katastrálneho územia obce priamo zasahuje **Územie európskeho významu Hubková – SKUEV0205**. Chránené vtáčie územie **Laborecká vrchovina – SKCHVU011** sa nachádza v širšom regióne, avšak podľa aktuálneho registra ŠOP SR ani podľa vyhlasovacieho predpisu kataster Gruzovce nie je súčasťou jeho vymedzenia.

Význam pre plánovaný rozvoj Gruzoviec

Keďže kataster Gruzoviec nie je súčasťou CHVÚ Laborecká vrchovina, plánované obecné projekty nemožno automaticky označiť za projekty realizované v tomto chránenom vtáčom území. Hlavným územím Natura 2000, ktoré je potrebné pri rozvoji obce priamo zohľadniť, zostáva **ÚEV Hubková – SKUEV0205**.

CHVÚ Laborecká vrchovina je potrebné preverovať vtedy, ak by projekt:

- presahoval mimo katastra Gruzoviec smerom do dotknutých katastrálnych území,
- menil vodný režim alebo kvalitu vody v širšom povodí,
- zasahoval do regionálne významného migračného koridoru,
- vytváral nové elektrické vedenie, rozsiahle osvetlenie alebo inú kolízu infraštruktúru,
- mal spolu s ďalšími zámermi kumulatívny vplyv na vtáčie biotopy.

Pri miestnych projektoch obce, najmä pri regulácii toku Gruzovčiek, rekonštrukcii mosta, výstavbe komunikácií a parkovísk, je potrebné v prvom rade preveriť konflikt s ÚEV Hubková, chránenými

biotopmi, brehovou vegetáciou a výskytom chránených druhov. CHVÚ Laborecká vrchovina predstavuje doplňujúci regionálny kontext, nie preukázaný priamy územný limit.

Zdroj: [Biomonitoring ŠOP SR – CHVÚ Laborecká vrchovina](#); [Natura 2000 – profil SKCHVU011](#); [Vyhláška MŽP SR č. 438/2009 Z. z.; Program starostlivosti o CHVÚ Laborecká vrchovina](#).

Rastlinstvo

Fytogeograficko-vegetačné členenie

Podľa fytogeograficko-vegetačného členenia uvedeného v Atlase krajiny Slovenskej republiky patrí územie obce Gruzovce do bukovej zóny, flyšovej oblasti a okresu Laborecká vrchovina. Toto zaradenie vyjadruje základné prírodné predpoklady územia pre vývoj vegetácie, ktoré sú podmienené najmä nadmorskou výškou, členitosťou reliéfu, klimatickými pomermi, geologickým podložím, pôdnymi vlastnosťami a vodným režimom. Buková zóna predstavuje územie, v ktorom by sa bez výraznejších zásahov človeka prirodzene uplatňovali najmä listnaté lesné spoločenstvá s významným zastúpením buka lesného. V nižších, teplejších a priaznivejšie orientovaných polohách by buk ustupoval spoločenstvám duba a hraba, zatiaľ čo vo vyšších, chladnejších alebo vlhkejších polohách by sa jeho zastúpenie zvyšovalo. Vegetačné pomery územia preto nemožno považovať za jednotné; ovplyvňuje ich miestna členitosť terénu, orientácia svahov, hĺbka pôdy a dostupnosť pôdnej vlhky. Zaradenie do flyšovej oblasti súvisí s geologickou stavbou širšieho územia Laboreckej vrchoviny. Flyšové podložie je tvorené striedaním vrstiev pieskovcov, ílovcov a prachovcov. Takéto podložie podmieňuje vznik prevažne kambizemí a ďalších pôdných typov, ktorých vlastnosti sa menia podľa sklonu, expozície a miestnych hydrologických pomerov. Na strmších svahoch môžu byť pôdy plytšie a citlivejšie na vodnú eróziu, zatiaľ čo v miernejších a vlhších polohách sú vytvorené priaznivejšie podmienky pre rozvoj listnatých lesných porastov.

Potenciálna prirodzená vegetácia

Potenciálna prirodzená vegetácia predstavuje vegetáciu, ktorá by sa na danom území vytvorila za súčasných klimatických, pôdných a hydrologických podmienok bez dlhodobého pôsobenia človeka. Nezobrazuje preto dnešné využitie krajiny ani skutočné rozšírenie jednotlivých lesných porastov. Ide o model prirodzeného vegetačného potenciálu územia, ktorý je dôležitý pri hodnotení ekologickej stability, obnove krajiny, návrhu výsadby drevín a posudzovaní vhodnosti jednotlivých druhov pre miestne podmienky. Podľa mapovej vrstvy Atlasu krajiny SR by na prevažnej časti zobrazeného územia obce Gruzovce tvorili potenciálnu prirodzenú vegetáciu karpatské dubovo-hrabové lesy. V menšom rozsahu, najmä v okrajových, vyššie položených, chladnejších alebo vlhších častiach katastrálneho územia, sa uplatňujú podmienky charakteristické pre podhorské bukové lesy. Územie obce sa tak nachádza v prechodnom priestore medzi dubovo-hrabovými a bukovými lesnými spoločenstvami. Presný podiel jednotlivých vegetačných jednotiek nemožno určiť iba z predložených mapových výrezov. Na jeho stanovenie by bolo potrebné spracovať priestorové údaje v geografickom informačnom systéme a porovnať ich s presnou hranicou katastrálneho územia.

Karpatské dubovo-hrabové lesy

Karpatské dubovo-hrabové lesy sú prirodzenými lesnými spoločenstvami nižších a mierne zvlnených polôh karpatskej oblasti. Ich základnými drevinami sú predovšetkým dub zimný a hrab obyčajný. V závislosti od miestnych podmienok ich môžu dopĺňať buk lesný, javor mliečny, javor poľný, lipa malolistá, čerešňa vtáčia a ďalšie listnaté dreviny. Krovinné poschodie býva druhovo pomerne pestré. Typické môže byť zastúpenie liesky obyčajnej, hlohov, bršlenu európskeho, svíbu krvavého alebo vtáčieho zobu. Bylinné poschodie sa mení podľa zatienenia, vlhkosti a pôdných podmienok. V prirodzených alebo prírode blízkych porastoch sa môžu uplatňovať druhy typické pre listnaté lesy,

napríklad lipkavec marinkový, kopytník európsky, plúcnik lekársky, zubačka cibul'konosná, mednička jednokvetá a viaceré druhy ostríc, fialiek a veterníc. Dubovo-hrabové lesy majú významnú ekologickú a krajinotvornú funkciu. Spevňujú pôdu, obmedzujú povrchový odtok a vodnú eróziu, zvyšujú schopnosť krajiny zadržiavať vodu a vytvárajú životný priestor pre množstvo rastlinných a živočíšnych druhov. Zároveň predstavujú dôležitý prvok adaptácie územia na rastúce teploty, dlhšie obdobia sucha a výskyt intenzívnych zrážok.

Podhorské bukové lesy

Podhorské bukové lesy sú viazané najmä na vyššie, chladnejšie a vlhšie polohy, prípadne na tienisté svahy s priaznivejším vodným režimom. Ich hlavnou drevinou je buk lesný, ktorý môže vytvárať súvislé porasty alebo sa vyskytovať spolu s hrabom obyčajným, dubom zimným, javorom horským, javorom mliečnym, jaseňom štíhlým a lipami. V porovnaní s dubovo-hrabovými lesmi býva krovinné poschodie bukových porastov spravidla menej vyvinuté, čo súvisí so silným zatienením vytváraným korunami bukov. Bylinné poschodie môže zahŕňať druhy znášajúce tieň a vlhšie pôdne podmienky, napríklad lipkavec marinkový, zubačku cibul'konosnú, kopytník európsky, bažanku trvácú alebo samorastlík klasnatý. Konkrétne druhové zloženie však závisí od zachovanosti porastu, pôdnych vlastností a intenzity hospodárskeho využívania. Bukové lesy plnia významnú pôdoochrannú, vodohospodársku a klimatickú funkciu. Ich súvislý koreňový systém a vrstva lesnej opadanky podporujú vsakovanie zrážkovej vody, zmierňujú povrchový odtok a znižujú odnos pôdy. V členitom flyšovom území je táto funkcia dôležitá aj z hľadiska obmedzovania erózných procesov a stabilizácie svahov.

Súčasný stav a vplyv človeka

Potenciálna prirodzená vegetácia sa nezhoduje so súčasným vegetačným krytom obce. Pôvodné lesné spoločenstvá boli v minulosti ovplyvnené poľnohospodárskym využívaním pôdy, výstavbou sídla a komunikácií, hospodárením v lesoch, výrubom drevín a zmenami druhového zloženia porastov. Časť územia preto v súčasnosti tvoria poľnohospodárske pozemky, zastavané plochy, záhrady, trávne porasty a hospodársky využívané lesy. V okolí vodných tokov, ciest a na neobhospodarovateľných plochách sa môžu nachádzať sprievodné brehovú a nelesné drevinové porasty. Za ekologicky hodnotné prvky možno považovať najmä zachované listnaté lesné porasty, brehovú vegetáciu, remízky, medze, skupiny drevín, solitérne stromy a ostatné plošné alebo líniové prvky zelene. Tieto časti vegetácie podporujú biodiverzitu, prepájajú jednotlivé biotopy, obmedzujú eróziu, zachytávajú prach a zrážkovú vodu a priaznivo ovplyvňujú miestnu mikroklimu. Samotné údaje o potenciálnej prirodzenej vegetácii neumožňujú potvrdiť súčasný výskyt konkrétnych rastlinných druhov, chránených biotopov ani invázných nepôvodných druhov. Na presné zhodnotenie aktuálneho stavu rastlinstva by bolo potrebné doplniť údaje o súčasnej krajinnej pokrývke, lesných porastoch a chránených biotopoch, prípadne vykonať terénny botanický prieskum.

Význam pre rozvoj obce

Pri úpravách verejných priestranstiev, obnove sprievodnej zelene a náhradnej výsadbe by obec mala uprednostňovať geograficky pôvodné listnaté dreviny zodpovedajúce miestnym podmienkam. V teplejších a suchších polohách sú vhodné najmä dreviny dubovo-hrabových spoločenstiev, zatiaľ čo buk a dreviny viazané na vlhšie stanovištia je potrebné umiestňovať len na klimaticky a pôdne vhodné lokality. Plošná výsadba buka na suchých a prehrievaných stanovištiach by vzhľadom na postupujúcu klimatickú zmenu predstavovala rizikové riešenie. Z hľadiska ďalšieho rozvoja obce je potrebné chrániť existujúce prirodzené a prírode blízke porasty, brehovú vegetáciu a líniovú zeleň, predchádzať fragmentácii hodnotných biotopov a obmedzovať zavádzanie invázných nepôvodných druhov. Pri plánovaných stavebných a infraštruktúrnych zásahoch je vhodné minimalizovať výrub drevín,

zabezpečiť primeranú náhradnú výsadbu a využívať vegetačné opatrenia na zadržiavanie vody, ochranu pôdy a zmierňovanie prehrievania zastavaného územia.

Živočíšstvo

Druhovú zloženie živočíšstva územia obce Gruzovce je podmienené geografickou polohou, členitosťou reliéfu, vegetačnými pomermi, charakterom vodných tokov a spôsobom využívania krajiny. Významnú úlohu zohráva predovšetkým prítomnosť listnatých lesov, poľnohospodárskej pôdy, trvalých trávnych porastov, remízok, medzí, brehovej vegetácie, záhrad a zastavaného územia. Takáto krajinná mozaika môže vytvárať podmienky pre lesné, poľné, lúčne, vodné aj synantropné druhy živočíchov. Podľa Atlasu krajiny Slovenskej republiky možno zoogeografické postavenie územia hodnotiť osobitne pre terestrický biocyklus, ktorý sa týka suchozemskej fauny, a pre limnický biocyklus, vzťahujúci sa na živočíšstvo vnútrozemských vôd. Ide o dve rozdielne klasifikácie, preto ich údaje nemožno vzájomne zamieňať.

Zoogeografické členenie – terestrický biocyklus

Podľa zoogeografického členenia terestrického biocyklu patrí územie obce Gruzovce do provincie listnatých lesov a podkarpatského úseku. Toto zaradenie zodpovedá polohe obce v krajine s prirodzeným zastúpením dubovo-hrabových a bukových lesných spoločenstiev. Provincia listnatých lesov zahŕňa územia mierneho klimatického pásma, ktorých prirodzené podmienky sú vhodné najmä pre živočíchy viazané na listnaté a zmiešané lesy. Podkarpatský úsek predstavuje priestor ovplyvnený polohou na rozhraní karpatskej a priľahlej nížinnej krajiny. V druhovom zložení širšieho územia sa preto môžu prelínať lesné druhy s druhmi otvorenej poľnohospodárskej krajiny, lúk, pasienkov, vodných tokov a ľudských sídel.

Živočíšstvo lesov a lesných okrajov

Listnaté lesy a ich okrajové pásma predstavujú potenciálne najvýznamnejšie biotopy suchozemskej fauny. Poskytujú živočíchom potravu, úkryt, miesta na rozmnožovanie aj možnosti presunu medzi jednotlivými časťami krajiny. Staršie stromy, dutiny, odumreté drevo, lesná opadanka a hustejšie krovinné poschodie zvyšujú rozmanitosť dostupných mikrobiotopov. Medzi typických zástupcov cicavcov listnatých lesov širšieho regiónu môžu patriť srnec lesný, jeleň lesný, diviak lesný, líška hrdzavá, jazvec lesný, kuna lesná, kuna skalná, veverica obyčajná a viaceré druhy drobných zemných cicavcov. Na okrajoch lesov, lúčach a poľnohospodárskej pôde sa môžu uplatňovať druhy ako zajac poľný, jež bledý a rôzne druhy hrabošov, ryšaviek a piskorov. Lesné prostredie vytvára vhodné podmienky aj pre vtáctvo. Charakteristické môžu byť najmä ďatle, brhlíky, kôrovníky, sýkorky, drozdy, penice a ďalšie druhy viazané na koruny stromov, kroviny alebo lesnú pôdu. Staršie dutinové stromy sú významné pre hniezdenie vtákov a môžu slúžiť aj ako úkryty netopierov. Z dravých vtákov a sov možno v širšej krajine predpokladať druhy využívajúce kombináciu lesných porastov a otvorených plôch, napríklad myšiaka lesného alebo sovu obyčajnú. Vlhké, tienisté časti lesov, pramenné lokality a okolie menších vodných tokov môžu poskytovať vhodné podmienky pre obojživelníky, napríklad pre ropuchy, skokany, mloky alebo salamandru škvrnitú. Z plazov sa v lesných a okrajových biotopoch môžu vyskytovať jašterice, slepúch lámavý a užovky. Významnú a druhovo početnú zložku lesnej fauny predstavujú bezstavovce, predovšetkým chrobáky, motýle, blanokrídlovce, pavúky, mnohonôžky, mäkkýše a pôdne organizmy. Mnohé z nich sú viazané na odumreté drevo, staré stromy alebo nenarušenú vrstvu lesnej pôdy. Uvedené druhy predstavujú charakteristických alebo potenciálnych

zástupcov biotopov širšieho regiónu. Zo samotnej mapy zoogeografického členenia nemožno potvrdiť ich aktuálny výskyt priamo v katastrálnom území Gruzoviec.

Živočíšstvo otvorenej poľnohospodárskej krajiny

Poľnohospodárska pôda, lúky, pasienky, medze a trávnaté okraje ciest vytvárajú podmienky pre druhy otvorenej a polootvorenej krajiny. Tieto biotopy využívajú najmä drobné cicavce, zajace, hmyzožravce, spevavce, dravé vtáky a početné skupiny bezstavovcov. Druhovú rozmanitosť poľnohospodárskej krajiny výrazne závisí od intenzity hospodárenia. Veľké súvislé lány bez medzí a rozptýlenej zelene poskytujú menej úkrytov a potravných možností než členitejšia krajina s remízkami, krovinami, stromoradiami a trvalými trávnyimi porastmi. Negatívne môže pôsobiť aj nadmerné používanie pesticídov, odstraňovanie krajinnej zelene, časté kosenie a likvidácia mokrých alebo neobhospodarovaných plôch. Medze, remízky a líniové porasty majú v poľnohospodárskej krajine mimoriadny význam. Slúžia ako úkryt, potravný biotop a migračné koridory, prostredníctvom ktorých sa živočíchy presúvajú medzi lesmi, lúkami, vodnými tokmi a záhradami. Ich zachovanie môže mať pre miestnu biodiverzitu vyšší prínos než izolovaná výsadba okrasnej zelene priamo v zastavanom území.

Živočíšstvo zastavaného územia

Zastavané územie obce, záhrady, hospodárske dvory, parky a verejná zeleň vytvárajú životné podmienky pre synantropné druhy, ktoré sa prispôbili prítomnosti človeka. Patria sem viaceré druhy spevavcov, lastovičky, belorítky, vrabce, žltouchvosty, holuby, drobné cicavce a niektoré druhy netopierov. Staršie budovy, povaly, štrbiny vo fasádach a priestory pod strešnou krytinou môžu slúžiť ako úkryty vtákov alebo netopierov. Pri rekonštrukcii obecného úradu s kultúrnym domom a pri obnove ďalších starších objektov preto nemožno automaticky predpokladať, že budovy sú z biologického hľadiska bez významu. Pred zateplením fasády, výmenou strechy alebo uzatvorením stavebných otvorov je vhodné preveriť prítomnosť hniezd a úkrytov chránených živočíchov. Ak sa ich výskyt potvrdí, zásahy je potrebné časovo a technicky prispôbiť a podľa potreby vytvoriť náhradné hniezdne alebo úkrytové možnosti. Rizikom pre nočné živočíchy môže byť nevhodne navrhnuté verejné osvetlenie. Nadmerná intenzita svetla, vysoký podiel modrej zložky a svietenie do korún stromov, vodných tokov alebo voľnej krajiny narúšajú aktivitu netopierov a hmyzu. Pri modernizácii verejného osvetlenia je preto vhodné používať tienené svietidlá s teplejšou farbou svetla a smerovať svetelný tok len na plochy, ktoré je potrebné osvetliť.

Zoogeografické členenie – limnický biocyklus

Podľa zoogeografického členenia limnického biocyklu patrí územie obce Gruzovce do pontokaspickej provincie, potiského okresu a latorickej časti. Toto členenie vyjadruje príslušnosť vodných ekosystémov k širšiemu zoogeografickému priestoru povodia Tisy a jej prítokov, ktoré sú súčasťou povodia odvádzaného do čiernomorskej oblasti. Zaradenie do latorickej časti poukazuje na zoogeografickú a hydrologickú väzbu miestnych povrchových vôd na širší riečny systém východného Slovenska. Neznamená však, že sa priamo v miestnom toku vyskytujú všetky druhy charakteristické pre Latoricu alebo nížinné časti povodia Tisy. Druhové zloženie konkrétneho toku závisí od jeho veľkosti, prietoku, rýchlosti vody, teploty, obsahu kyslíka, kvality vody, charakteru dna, priechodnosti koryta a zachovania brehovej vegetácie.

Živočíšstvo vodných tokov a brehových biotopov

Vodné toky a ich brehové porasty môžu poskytovať životné podmienky rybám, obojživelníkom, vodným bezstavovcom a druhom vtákov či cicavcov viazaným na vodné prostredie. V menších

podhorských tokoch sú rozhodujúcimi faktormi najmä dostatok kyslíka, prirodzené členenie koryta, prítomnosť plytčín a tóní, kamenitý alebo štrkovitý substrát a zatienenie brehovou vegetáciou. Vodné bezstavovce, napríklad larvy podočiek, pošvatiek, potočníkov, vážok a ďalších skupín, tvoria významnú súčasť potravného reťazca. Zároveň môžu slúžiť ako ukazovatele kvality vody, pretože jednotlivé skupiny rozdielne reagujú na organické znečistenie, nedostatok kyslíka a úpravy vodného toku. Brehové porasty poskytujú úkryt a potravu vtákom, obojživelníkom a drobným cicavcom a zároveň tienia vodnú hladinu, čím obmedzujú prehrievanie vody. Ekologický stav vodných biotopov môže zhoršovať vypúšťanie nedostatočne čistených odpadových vôd, splach živín a pôdy z okolitých pozemkov, ukladanie odpadu, odstraňovanie brehovej vegetácie, prehradzovanie toku a jednostranné technické úpravy koryta. Negatívne pôsobia tiež dlhšie obdobia sucha, nízke prietoky a zvyšovanie teploty vody.

Obmedzenia použitých údajov

Mapové vrstvy Atlasu krajiny SR poskytujú iba zoogeografické zaradenie územia. Nepredstavujú inventarizáciu druhov a nepotvrdzujú aktuálny výskyt konkrétnych cicavcov, vtákov, rýb, obojživelníkov, plazov ani bezstavovcov v katastrálnom území obce. Na presné vyhodnotenie súčasného stavu živočíšstva by bolo potrebné doplniť údaje zo štátnej ochrany prírody, poľovníckych a lesníckych evidencií, rybárskych prieskumov a dostupných databáz výskytu druhov. Pri projektoch, ktoré zasahujú do vodného toku, brehových porastov, starších stromov alebo budov poskytujúcich možné úkryty, môže byť potrebný aj cielený terénny zoologický prieskum.

Význam pre rozvoj obce

Z hľadiska plánovaného rozvoja obce je potrebné zachovať najmä spojitost lesných porastov, remízok, medzí, brehovej vegetácie a ostatných migračných koridorov. Pri rekonštrukcii miestnych komunikácií, budovaní chodníkov a parkovísk je vhodné obmedziť zbytočný výrub drevín, záber trávnatých plôch a vytváranie nepriepustných povrchov.

Osobitnú pozornosť si vyžaduje plánovaná regulácia vodného toku Gruzovčiek a rekonštrukcia mosta. Technické spevnenie celého koryta môže urýchliť odtok vody, obmedziť samočistiacu schopnosť toku, odstrániť úkryty vodných organizmov a vytvoriť migračné bariéry. Z environmentálneho hľadiska je preto vhodnejšie uprednostniť prírode blízke protipovodňové opatrenia, stabilizovať iba skutočne ohrozené úseky, zachovať prirodzený substrát dna a brehovú vegetáciu a zabezpečiť priechodnosť toku pre vodné organizmy.

Najväčším metodickým rizikom by bolo vydávať všeobecné zoogeografické členenie za dôkaz výskytu konkrétnych druhov. Pre analytickú časť PHRSR je uvedené členenie dostatočné na charakteristiku širších prírodných predpokladov územia, nie však na posúdenie vplyvov konkrétneho stavebného zásahu. Takéto posúdenie musí vychádzať z aktuálnych údajov a z terénneho prieskumu dotknutej lokality.

Zdroj: Atlas krajiny Slovenskej republiky, mapové vrstvy 4.7.1 Zoogeografické členenie – terestrický biocyklus a 4.7.7 Zoogeografické členenie – limnický biocyklus.

2. Obyvateľstvo

Obyvateľstvo predstavuje jeden zo základných faktorov ovplyvňujúcich súčasné fungovanie a budúci rozvoj obce. Počet obyvateľov, jeho vývoj a vnútorná štruktúra sa premietajú do využívania verejných služieb, technickej a dopravnej infraštruktúry, bývania, sociálnej starostlivosti, kultúrneho života a celkovej životaschopnosti miestnej komunity.

Pri malej obci, akou sú Gruzovce, je potrebné demografické údaje interpretovať s prihliadnutím na nízky absolútny počet obyvateľov. Prírastok alebo úbytok niekoľkých osôb môže medziročne spôsobiť výraznejšiu percentuálnu zmenu, hoci z pohľadu absolútneho počtu ide o malý rozdiel. Z tohto dôvodu je vhodné sledovať predovšetkým dlhodobejší trend a nevyvodzovať závery iba z vývoja v jednom roku.

2.1. Demografický vývoj

Základnými ukazovateľmi veľkosti a osídlenia územia sú rozloha obce, počet obyvateľov a hustota obyvateľstva. Katastrálne územie obce Gruzovce má rozlohu 4 093 709 m², teda približne 4,09 km². V roku 2025 dosiahla hustota obyvateľstva hodnotu 33,34 obyvateľa na km². Hodnota 136,5 uvedená k 30. júnu 2025 predstavuje štatistický stredný stav obyvateľstva používaný pri výpočte hustoty obyvateľstva. Nejde o počet fyzických osôb evidovaných k jednému konkrétnemu dátumu.

Tabuľka č. 7 Základná charakteristika obce podľa stredného stavu obyvateľstva v roku 2025

	Okres	Rozloha m ²	Hustota obyvateľstva (osoba na 1 km ²)	Počet trvale bývajúcего obyvateľstva k 30.6.2025
Obec Gruzovce	Humenné	4 093 709	33,34	136,5
Okres Humenné	-	754 237 892	76,97	58 051,5
Prešovský kraj	-	8 972 650 369	90,28	810 041,5
Slovenská republika	-	49 033 945 839	110,42	5 414 429

Zdroj: ŠÚ SR, DATAcube 2026

Hustota obyvateľstva Gruzoviec je výrazne nižšia ako hustota obyvateľstva okresu Humenné, Prešovského kraja aj Slovenskej republiky. Kým v Gruzovciach dosiahla 33,34 obyvateľa na km², v okrese Humenné predstavovala 76,97 obyvateľa na km², v Prešovskom kraji 90,28 obyvateľa na km² a na Slovensku 110,42 obyvateľa na km².

Hustota obyvateľstva obce dosahovala približne 43,3 % priemeru okresu Humenné, 36,9 % priemeru Prešovského kraja a 30,2 % celoslovenského priemeru. Na jeden km² tak v Gruzovciach pripadalo približne o 43,63 obyvateľa menej ako v okrese Humenné, o 56,94 obyvateľa menej ako v Prešovskom kraji a o 77,08 obyvateľa menej ako v Slovenskej republike.

Uvedené údaje charakterizujú Gruzovce ako obec s nízkou hustotou osídlenia. Tento stav súvisí s malým počtom obyvateľov a vidieckym charakterom sídla. Nízka hustota obyvateľstva zároveň znamená, že náklady na budovanie, prevádzku a údržbu verejnej infraštruktúry sa rozpočítavajú medzi menší počet používateľov.

Vývoj hustoty obyvateľstva

V rokoch 2016 až 2024 sa hustota obyvateľstva v Gruzovciach postupne zvyšovala. V roku 2016 dosahovala 30,66 obyvateľa na km² a do roku 2024 vzrástla na 33,83 obyvateľa na km². Najvyššiu hodnotu za celé sledované obdobie tak obec zaznamenala v roku 2024.

V roku 2025 hustota mierne klesla na 33,34 obyvateľa na km². V porovnaní s rokom 2024 išlo o zníženie o 0,49 obyvateľa na km², teda približne o 1,4 %. Napriek tomuto medziročnému poklesu zostala hustota v roku 2025 vyššia ako na začiatku sledovaného obdobia.

Tabuľka č. 8 Vývoj hustoty obyvateľstva obce v rokoch 2016 – 2025 (obyv./km ²)										
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Gruzovce	30,66	31,02	31,51	31,88	32,24	32,49	32,73	33,47	33,83	33,34

Zdroj: ŠÚ SR, DATAcube 2026

Za celé obdobie rokov 2016 až 2025 sa hustota obyvateľstva zvýšila z 30,66 na 33,34 obyvateľa na km². Absolútny nárast predstavoval 2,68 obyvateľa na km² a relatívny nárast približne 8,7 %. Vývoj preto nemožno charakterizovať ako dlhodobý pokles hustoty obyvateľstva. Údaje poukazujú na dlhodobejší rast, ktorý bol v posledných dvoch rokoch sledovaného obdobia nahradený miernym poklesom.

Najvýraznejší medziročný nárast hustoty bol zaznamenaný medzi rokmi 2022 a 2023, keď sa jej hodnota zvýšila z 32,73 na 33,47 obyvateľa na km². Keďže hustota je vypočítaná zo stredného stavu obyvateľstva, túto zmenu nemožno priamo stotožňovať s rozdielom medzi počtami obyvateľov evidovanými k 31. decembru, ktoré sú uvedené v tabuľke č. 9. Pri nezmenenej rozlohe katastrálneho územia však vývoj hustoty odráža celkový trend populačného vývoja obce.

Vývoj počtu obyvateľov

K 31. decembru 2016 žilo v obci 125 obyvateľov. Do konca roka 2025 sa ich počet zvýšil na 136. Za celé sledované obdobie tak obec získala 11 obyvateľov, čo predstavuje nárast o **8,8 %**.

Vývoj počtu obyvateľov nebol rovnomerný. V roku 2017 vzrástol počet obyvateľov zo 125 na 129, v roku 2018 zostal nezmenený a v roku 2019 sa zvýšil na 132. Rovnaký počet obyvateľov zostal aj v roku 2020. V roku 2021 obec evidovala 134 obyvateľov a táto hodnota sa nezmenila ani v roku 2022.

Najvýraznejší medziročný prírastok nastal v roku 2023, keď sa počet obyvateľov zvýšil zo 134 na 140, teda o šesť osôb. Rok 2023 bol zároveň populačne najsilnejším rokom sledovaného obdobia. V nasledujúcich rokoch sa vývoj obrátil: v roku 2024 klesol počet obyvateľov na 137 a v roku 2025 na 136. Oproti maximu z roku 2023 tak obec do konca roka 2025 stratila štyroch obyvateľov, čo predstavuje pokles približne o 2,9 %.

Tabuľka č. 9 Stav obyvateľstva obce k 31.12.										
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Spolu	125	129	129	132	132	134	134	140	137	136
muži	61	65	66	66	67	68	67	70	68	70
ženy	64	64	63	66	65	66	67	70	69	66

Zdroj: ŠÚ SR, DATAcube 2026

Vývoj za celé desaťročné obdobie je napriek poklesu v posledných dvoch rokoch priaznivejší ako východiskový stav. Počet obyvateľov na konci roka 2025 bol vyšší ako v ktoromkoľvek roku obdobia 2016 až 2022. Zároveň však údaje z rokov 2024 a 2025 signalizujú oslabenie rastového trendu, ktorý vyvrcholil v roku 2023.

Pri hodnotení demografického vývoja je potrebné zohľadniť veľkosť obce. Rozdiel štyroch obyvateľov medzi rokmi 2023 a 2025 predstavuje v absolútnom vyjadrení malú zmenu, ale pri populácii približne 140 obyvateľov sa už prejavuje aj v hustote obyvateľstva a v percentuálnych ukazovateľoch.

Štruktúra obyvateľstva podľa pohlavia

Počas sledovaného obdobia bola štruktúra obyvateľstva podľa pohlavia pomerne vyrovnaná. Rozdiel medzi počtom mužov a žien sa v jednotlivých rokoch pohyboval najviac na úrovni štyroch osôb. Nie je preto správne uvádzať, že muži prevažovali počas celého sledovaného obdobia.

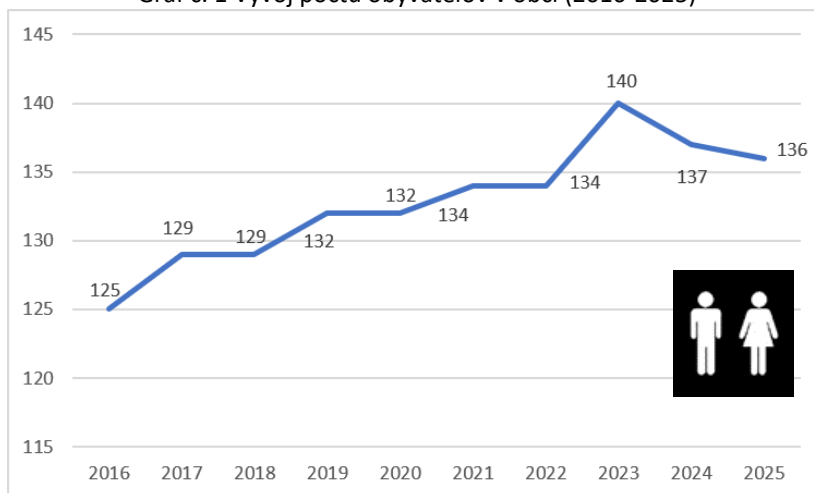
V roku 2016 žilo v obci 61 mužov a 64 žien, pričom ženy prevažovali o tri osoby. Muži mali početnú prevahu v rokoch 2017, 2018, 2020 a 2021. V rokoch 2019, 2022 a 2023 bol počet mužov a žien rovnaký. V roku 2024 žilo v obci 68 mužov a 69 žien, takže mierne prevažovali ženy.

K 31. decembru 2025 mala obec 70 mužov a 66 žien. Muži tvorili približne 51,5 % a ženy 48,5 % všetkých obyvateľov. Na 100 žien tak pripadalo približne 106 mužov. V porovnaní s rokom 2016 sa počet mužov zvýšil o deväť a počet žien o dve osoby.

Údaje za roky 2016 až 2025 poukazujú na relatívne vyrovnané zastúpenie mužov a žien bez dlhodobej výraznej prevahy jedného pohlavia. Zmeny v jednotlivých rokoch sú vzhľadom na malý počet obyvateľov citlivé aj na prírastok alebo úbytok jednej osoby.

Z celkového pohľadu sa počet obyvateľov Gruzovci v sledovanom období zvýšil, pričom najpriaznivejší stav bol zaznamenaný v roku 2023. Následný mierny pokles nezmenil skutočnosť, že obec mala na konci roka 2025 viac obyvateľov ako na začiatku sledovaného obdobia. Demografický vývoj možno preto charakterizovať ako dlhodobu mierne rastúci, avšak s poklesom zaznamenaným po roku 2023.

Graf č. 1 Vývoj počtu obyvateľov v obci (2016-2025)

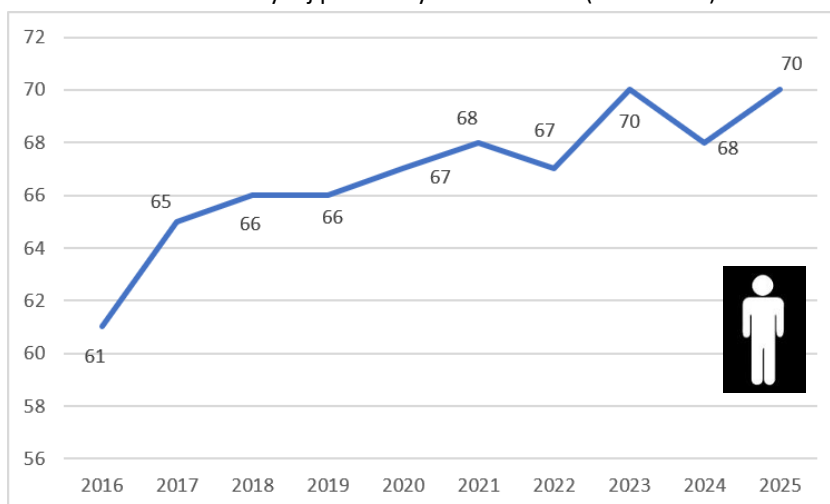

Zdroj: ŠÚ SR, DATAcube 2026

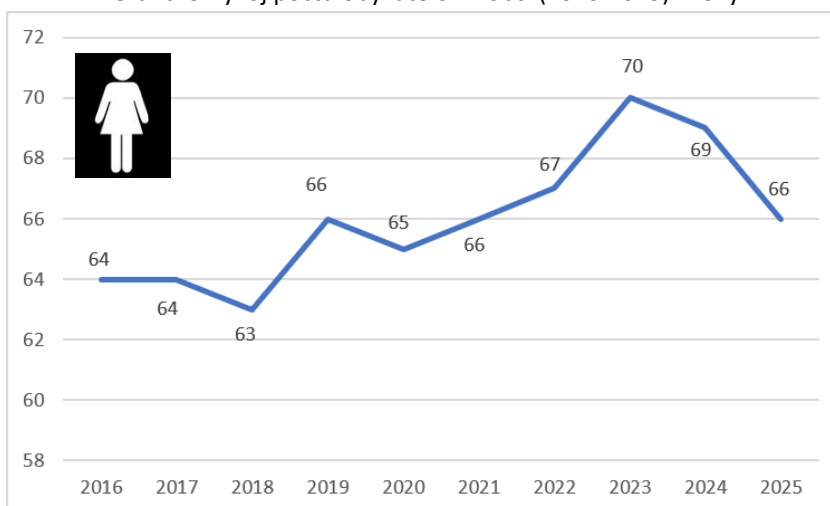
Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Gruzovce na roky 2026-2032 s výhľadom do 2035

Graf č. 2 Vývoj počtu obyvateľov v obci (2016-2025) - muži

Zdroj: ŠÚ SR, DATAcube 2026

Graf č. 3 Vývoj počtu obyvateľov v obci (2016-2025) - ženy

Zdroj: ŠÚ SR, DATAcube 2026

Prirodzený a migračný pohyb obyvateľstva

Vývoj počtu obyvateľov je výsledkom dvoch základných procesov – prirodzeného pohybu obyvateľstva a migrácie. Prirodzený prírastok alebo úbytok vyjadruje rozdiel medzi počtom živonarodených a zomretých, zatiaľ čo migračné saldo predstavuje rozdiel medzi počtom prisťahovaných a vystáňovaných obyvateľov. Súčet prirodzeného prírastku a migračného salda tvorí celkový prírastok alebo úbytok obyvateľstva.

Medzi 31. decembrom 2016 a 31. decembrom 2025 sa počet obyvateľov Gruzoviec zvýšil zo 125 na 136, teda o 11 osôb. Hodnoty prírastku uvedené v tabuľke č. 10 sa však vzťahujú iba na rok 2025. V tomto roku obec zaznamenala celkový úbytok jedného obyvateľa. Spôsobený bol prirodzeným úbytkom na úrovni -1, zatiaľ čo migračné saldo bolo vyrovnané.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Gruzovce na roky 2026-2032 s výhľadom do 2035

Tabuľka č. 10 Vybrané demografické ukazovatele obce Gruzovce

	Počet obyvateľov k 31.12.		Prírastok obyvateľstva v roku 2025			Index starnutia (percento)	
	2016	2025	Celkový	z toho prirodzený prírastok	z toho migračné saldo	2016	2025
Obec Gruzovce	125	136	-1	-1	0	92,86	76,67

Zdroj: ŠÚ SR, DATAcube 2026

Uvedené hodnoty indexu starnutia za roky 2016 a 2025 poukazujú na priaznivejší pomer medzi detskou a seniorskou zložkou obyvateľstva. Kým v roku 2016 pripadalo na 100 detí vo veku 0 – 14 rokov približne 93 obyvateľov vo veku 65 rokov a viac, v roku 2025 to bolo približne 77 seniorov. Index starnutia sa znížil z 92,86 % na 76,67 %, teda o 16,19 percentuálneho bodu. Hodnota nižšia ako 100 v oboch sledovaných rokoch znamená, že počet detí bol vyšší ako počet seniorov. Pokles indexu však neznamená zníženie počtu seniorov – ich počet vzrástol z 13 na 23, ale počet detí sa zvýšil výraznejšie, zo 14 na 30. Vývoj preto nepotvrďuje zhoršovanie pomeru medzi deťmi a seniormi, hoci znižovanie počtu obyvateľov v produktívnom veku zostáva významným demografickým rizikom obce.

Podrobnejší prehľad prirodzeného a migračného pohybu obyvateľstva poskytujú údaje za roky 2016 až 2025.

Tabuľka č. 11 Prehľad pohybu obyvateľstva obce k 31.12.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Živonarodení	3	4	3	3	2	3	1	3	1	1
Zomretí	1	1	1	1	1	0	2	0	4	2
Prirodzený prírastok	2	3	2	2	1	3	-1	3	-3	-1
Prisťahovaní	2	1	0	4	0	1	1	3	0	5
Vystahovaní	5	0	2	3	1	2	0	0	0	5
Migračné saldo	-3	1	-2	1	-1	-1	1	3	0	0
Celkový prírastok	-1	4	0	3	0	2	0	6	-3	-1

Zdroj: ŠÚ SR, DATAcube 2026

Prirodzený pohyb obyvateľstva

V rokoch 2016 až 2025 sa v Gruzovciach narodilo spolu 24 detí a zomrelo 13 obyvateľov. Prirodzený prírastok za všetky kalendárne roky zahrnuté v tabuľke tak dosiahol spolu 11 osôb.

Najvyšší počet živonarodených bol zaznamenaný v roku 2017, keď sa narodili štyri deti. Po troch deťoch sa narodilo v rokoch 2016, 2018, 2019, 2021 a 2023. V roku 2020 sa narodili dve deti a v rokoch 2022, 2024 a 2025 po jednom dieťati.

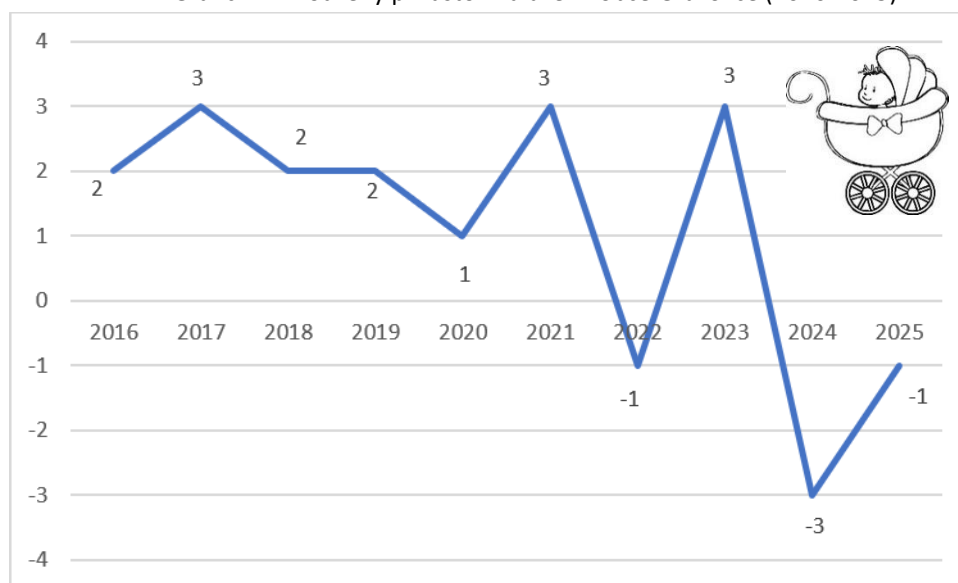
Počet zomretých bol počas väčšiny obdobia nízky. V rokoch 2016 až 2020 zomrel každoročne jeden obyvateľ. V rokoch 2021 a 2023 nebolo zaznamenané žiadne úmrtie. V roku 2022 zomreli dvaja obyvatelia, v roku 2024 štyria a v roku 2025 dvaja obyvatelia. Najvyšší počet zomretých bol teda zaznamenaný v roku 2024.

Prirodzený prírastok bol v rokoch 2016 až 2021 každoročne kladný. V roku 2016 predstavoval +2 osoby, v roku 2017 +3, v roku 2018 +2, v roku 2019 +2, v roku 2020 +1 a v roku 2021 +3 osoby. Prvý prirodzený úbytok sledovaného obdobia nastal v roku 2022, keď počet zomretých prevýšil počet narodených o jednu osobu.

V roku 2023 sa prirodzený vývoj opäť opäť zlepšil a prirodzený prírastok dosiahol +3 osoby. V nasledujúcich dvoch rokoch však obec zaznamenala prirodzený úbytok. V roku 2024 predstavoval -3 osoby a v roku 2025 -1 osobu. Najvyšší kladný prirodzený prírastok na úrovni +3 bol zaznamenaný v rokoch 2017, 2021 a 2023, zatiaľ čo najvyšší prirodzený úbytok -3 bol zaznamenaný v roku 2024.

Graf č. 4 Prirodzený prírastok na území obce Gruzovce (2016-2025)

Zdroj: ŠÚ SR, DATAcube 2026

Migračný pohyb obyvateľstva

Migračný vývoj bol v sledovanom období premenlivý. V rokoch 2016 až 2025 sa do obce prisťahovalo spolu 17 osôb a vystažovalo sa 18 osôb. Migračné saldo za všetky kalendárne roky zahrnuté v tabuľke tak predstavovalo -1 osobu.

Najvyšší počet prisťahovaných bol zaznamenaný v roku 2025, keď sa do obce prisťahovalo päť osôb. Štyria obyvatelia sa prisťahovali v roku 2019, traja v roku 2023 a dvaja v roku 2016. Po jednej osobe sa prisťahovalo v rokoch 2017, 2021 a 2022. V rokoch 2018, 2020 a 2024 nebol zaznamenaný žiadny prisťahovaný obyvateľ.

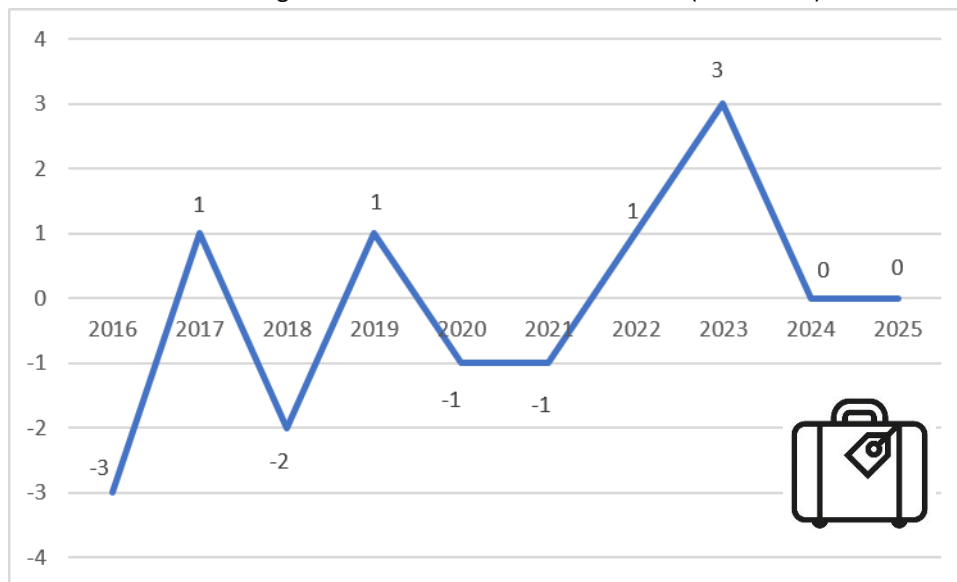
Najvyšší počet vystažovaných bol zaznamenaný v rokoch 2016 a 2025, v oboch prípadoch po päť osôb. V roku 2019 sa vystažovali traja obyvatelia, v rokoch 2018 a 2021 po dve osoby a v roku 2020 jedna osoba. V rokoch 2017, 2022, 2023 a 2024 nebolo zaznamenané žiadne vystažovanie.

Najnižšie migračné saldo dosiahla obec v roku 2016, keď predstavovalo -3 osoby. Záporné migračné saldo bolo zaznamenané aj v roku 2018 na úrovni -2 a v rokoch 2020 a 2021 na úrovni -1. Kladné migračné saldo dosiahla obec v rokoch 2017 a 2019, zhodne +1, v roku 2022 taktiež +1 a v roku 2023 +3 osoby.

V rokoch 2024 a 2025 bolo migračné saldo nulové. V roku 2024 sa nepristáhoval ani nevystáhoval žiadny obyvateľ. V roku 2025 sa pristáhovalo aj vystáhovalo zhodne päť osôb, takže migračné pohyby nemali v konečnom výsledku vplyv na počet obyvateľov.

Graf č. 5 Migračné saldo na území obce Gruzovce (2016-2025)

Zdroj: ŠÚ SR, DATAcube 2026

Celkový prírastok obyvateľstva

Celkový prírastok obyvateľstva bol v roku 2016 záporný na úrovni -1. Kladné hodnoty boli zaznamenané v roku 2017 (+4), v roku 2019 (+3), v roku 2021 (+2) a v roku 2023 (+6). V rokoch 2018, 2020 a 2022 zostal počet obyvateľov bez zmeny. V roku 2024 obec zaznamenala celkový úbytok troch obyvateľov a v roku 2025 úbytok jedného obyvateľa.

Najvyšší celkový prírastok bol dosiahnutý v roku 2023, keď počet obyvateľov vzrástol o šesť osôb. Na tomto výsledku sa rovnakou mierou podieľal prirodzený prírastok +3 a kladné migračné saldo +3. Najvyšší celkový úbytok bol zaznamenaný v roku 2024 a predstavoval -3 osoby. Spôsobil ho prirodzený úbytok, keďže migračné saldo bolo v danom roku nulové.

Pri porovnaní stavu k 31. decembru 2016 a k 31. decembru 2025 vzrástol počet obyvateľov o 11 osôb. Za porovnateľné obdobie rokov 2017 až 2025 dosiahol súhrnný prirodzený prírastok +9 osôb a súhrnné migračné saldo +2 osoby. Približne 81,8 % celkového populačného rastu tak pripadalo na prirodzený prírastok a 18,2 % na migráciu.

Dlhodobejší populačný rast obce bol preto založený predovšetkým na kladnej prirodzenej bilancii, nie na migrácii. V posledných dvoch rokoch sledovaného obdobia však obec zaznamenala celkový úbytok spôsobený výlučne prirodzeným úbytkom. Migračné saldo bolo v rokoch 2024 aj 2025 vyrovnané.

Sobáše, rozvody a umelé potraty

Nasledujúce tabuľky zachytávajú vývoj počtu sobášov, rozvodov a umelých potratov v obci Gruzovce a na porovnanie aj v okrese Humenné a Prešovskom kraji v rokoch 2016 až 2025. Uvedené hodnoty predstavujú absolútne počty udalostí, nie ukazovatele prepočítané na počet obyvateľov. Pri porovnávaní obce s okresom a krajom je preto potrebné zohľadniť výrazné rozdiely vo veľkosti populácie jednotlivých území.

Vzhľadom na nízky počet obyvateľov Gruzovci sú hodnoty v jednotlivých rokoch nízke a nepravidelné. Evidovanie jednej alebo dvoch udalostí môže v malej obci predstavovať výraznú medziročnú zmenu, nemožno ho však automaticky považovať za dlhodobý demografický trend.

Vývoj počtu sobášov

V rokoch 2016 až 2025 bolo v obci Gruzovce evidovaných spolu sedem sobášov. Dva sobáše boli zaznamenané v rokoch 2016, 2019 a 2022, jeden sobáš v roku 2017. V rokoch 2018, 2020, 2021, 2023, 2024 a 2025 nebol v obci evidovaný žiadny sobáš.

Tabuľka č. 12 Počet sobášov										
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Obec Gruzovce	2	1	0	2	0	0	2	0	0	0
Okres Humenné	356	357	328	336	286	328	329	332	275	246
Prešovský kraj	5006	5187	4964	4944	3916	4404	4760	4362	4035	3677

Zdroj: ŠÚ SR, DATAcube 2026

Najvyššia ročná hodnota predstavovala dva sobáše a bola dosiahnutá v troch rokoch sledovaného obdobia. Sobáše boli evidované v štyroch z desiatich sledovaných rokov, zatiaľ čo v zostávajúcich šiestich rokoch nebol zaznamenaný žiadny. V posledných troch rokoch sledovaného obdobia, teda v rokoch 2023 až 2025, nebol v obci evidovaný ani jeden sobáš.

V okrese Humenné sa počet sobášov počas sledovaného obdobia vyvíjal nerovnomerne. Najvyššia hodnota bola zaznamenaná v roku 2017, keď sa uskutočnilo 357 sobášov. Najnižšia hodnota bola evidovaná v roku 2025 a predstavovala 246 sobášov. V porovnaní s rokom 2016, keď bolo zaznamenaných 356 sobášov, sa ich počet do roku 2025 znížil o 110, teda približne o 30,9 %.

Podobný vývoj bol zaznamenaný v Prešovskom kraji. Najvyšší počet sobášov bol dosiahnutý v roku 2017, keď bolo evidovaných 5 187 sobášov. Najnižší počet, 3 677 sobášov, bol zaznamenaný v roku 2025. Medzi rokmi 2016 a 2025 sa počet sobášov v kraji znížil z 5 006 na 3 677, teda o 1 329 sobášov alebo približne o 26,5 %.

Na okresnej aj krajskej úrovni bol počet sobášov v roku 2025 nižší ako na začiatku sledovaného obdobia. V Gruzovciach sa vzhľadom na nízky počet udalostí neprejavuje súvislý rastúci ani klesajúci trend. Vývoj má skôr nepravidelný charakter, pričom po roku 2022 nebol evidovaný žiadny sobáš.

Vývoj počtu rozvodov

V obci Gruzovce bol počas celého obdobia rokov 2016 až 2025 evidovaný iba **jeden rozvod**, a to v roku 2017. Vo všetkých ostatných rokoch sledovaného obdobia nebol zaznamenaný žiadny rozvod.

Tabuľka č. 13 Počet rozvodov

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Obec Gruzovce	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Okres Humenné	80	88	106	96	73	67	83	77	85	95
Prešovský kraj	956	1023	1003	1094	996	975	989	1050	1026	1069

Zdroj: ŠÚ SR, DATAcube 2026

Nízky počet rozvodov zodpovedá veľkosti miestnej populácie. Samotný počet rozvodov však neumožňuje hodnotiť stabilitu manželstiev v obci, pretože tabuľka neobsahuje údaje o celkovom počte existujúcich manželstiev, dĺžke ich trvania ani o rozvodoch obyvateľov, ktorí sa z obce odsťahovali.

V okrese Humenné bol vývoj počtu rozvodov premenlivý. Najvyšší počet bol zaznamenaný v roku 2018, keď bolo evidovaných 106 rozvodov. Najnižšia hodnota, 67 rozvodov, bola dosiahnutá v roku 2021. Následne sa počet rozvodov zvýšil na 83 v roku 2022, klesol na 77 v roku 2023 a opäťovne vzrástol na 85 v roku 2024 a 95 v roku 2025. V porovnaní s rokom 2016 sa počet rozvodov v okrese do roku 2025 zvýšil z 80 na 95.

Aj v Prešovskom kraji sa počet rozvodov medziročne menil bez jednoznačného súvislého trendu. Najnižšia hodnota bola zaznamenaná v roku 2016, keď bolo evidovaných 956 rozvodov. Najvyšší počet, 1 094 rozvodov, bol dosiahnutý v roku 2019. V roku 2025 bolo v kraji evidovaných 1 069 rozvodov, čo bolo o 113 viac ako v roku 2016.

Vývoj na úrovni okresu a kraja bol počas sledovaného obdobia kolísavý. Na rozdiel od počtu sobášov sa pri rozvodoch neprejavil porovnateľný dlhodobý pokles. V Gruzovciach zostal počet rozvodov počas celého obdobia minimálny.

Vývoj počtu umelých potratov

V obci Gruzovce nebol v rokoch 2016 až 2025 evidovaný **žiadny umelý potrat**. Nulová hodnota bola zaznamenaná vo všetkých desiatich sledovaných rokoch.

Tabuľka č. 14 Počet umelých potratov

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Obec Gruzovce	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Okres Humenné	90	83	64	61	49	33	51	42	31	38
Prešovský kraj	1256	1078	1096	713	637	652	665	664	607	575

Zdroj: ŠÚ SR, DATAcube 2026

V okrese Humenné sa počet umelých potratov znížil z 90 v roku 2016 na 38 v roku 2025. Absolútny pokles predstavoval 52 prípadov, teda približne 57,8 %. Najvyšší počet bol zaznamenaný v roku 2016 a najnižší v roku 2024, keď bolo evidovaných 31 umelých potratov. V roku 2025 sa ich počet medziročne zvýšil na 38, napriek tomu zostal výrazne nižší ako na začiatku sledovaného obdobia.

Klesajúci vývoj bol zaznamenaný aj v Prešovskom kraji. Počet umelých potratov sa znížil z 1 256 v roku 2016 na 575 v roku 2025, teda o 681 prípadov alebo približne o 54,2 %. Najvyššia hodnota bola zaznamenaná v roku 2016 a najnižšia v roku 2025.

V okrese Humenné aj v Prešovskom kraji bol na konci sledovaného obdobia počet umelých potratov výrazne nižší ako v roku 2016. V Gruzovciach zostal tento ukazovateľ počas celého obdobia na nulovej úrovni.

Zhrnutie vývoja

Za obdobie rokov 2016 až 2025 bolo v Gruzovciach evidovaných sedem sobášov, jeden rozvod a žiadny umelý potrat. Sobáše boli zaznamenané v štyroch rokoch, jediný rozvod v roku 2017 a umelé potraty neboli evidované ani v jednom roku.

Údaje za obec majú vzhľadom na nízky počet obyvateľov nepravidelný charakter a jednotlivé udalosti výrazne ovplyvňujú medziročné hodnoty. Na okresnej a krajskej úrovni sa prejavil pokles počtu sobášov a umelých potratov, zatiaľ čo počet rozvodov sa vyvíjal kolísavo.

Veková štruktúra obyvateľstva

Veková štruktúra obyvateľstva je hodnotená prostredníctvom troch základných skupín: predproduktívneho veku 0 – 14 rokov, produktívneho veku 15 – 64 rokov a poproduktívneho veku 65 a viac rokov.

Tabuľka č. 15 Podiel obyvateľov obce Gruzovce vo vybraných vekových skupinách										
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Predproduktívny vek (%)	11,2	13,18	14,73	15,91	17,42	20,15	19,4	20	21,17	22,06
Produktívny vek (%)	78,4	75,97	74,42	73,48	71,21	66,42	66,42	66,43	65,69	61,03
Poproduktívny vek (%)	10,4	10,85	10,85	10,61	11,36	13,43	14,18	13,57	13,14	16,91
Index starnutia v %	92,86	82,35	73,68	66,67	65,22	66,67	73,08	67,86	62,07	76,67

Zdroj: ŠÚ SR, DATAcube 2026

Vývoj základných vekových skupín

Podiel obyvateľov v predproduktívnom veku sa zvýšil z 11,20 % v roku 2016 na 22,06 % v roku 2025, teda o 10,86 percentuálneho bodu. V absolútnom vyjadrení vzrástol počet detí vo veku do 14 rokov zo 14 na 30. Predproduktívna zložka tak zaznamenala najvýraznejší rast zo všetkých troch základných vekových skupín.

Podiel produktívnej zložky obyvateľstva sa počas sledovaného obdobia znižoval. V roku 2016 tvorili obyvatelia vo veku 15 – 64 rokov 78,40 % obyvateľstva, kým v roku 2025 už iba 61,03 %. Pokles predstavoval 17,37 percentuálneho bodu. Počet obyvateľov v produktívnom veku sa súčasne znížil z 98 na 83 osôb.

Podiel poproduktívnej zložky sa zvýšil z 10,40 % v roku 2016 na 16,91 % v roku 2025, teda o 6,51 percentuálneho bodu. Počet obyvateľov vo veku 65 a viac rokov vzrástol z 13 na 23 osôb. Rast počtu seniorov bol výrazný, avšak nižší ako rast počtu detí.

Zmeny poukazujú na oslabovanie zastúpenia produktívnej zložky obyvateľstva. Kým v roku 2016 pripadalo na 100 obyvateľov v produktívnom veku približne 28 obyvateľov v predproduktívnom a

poproduktívnom veku spolu, v roku 2025 ich bolo približne 64. Ide o výrazný nárast demografického zaťaženia produktívnej časti populácie.

Index starnutia

Index starnutia vyjadruje počet obyvateľov v poproduktívnom veku pripadajúci na 100 obyvateľov v predproduktívnom veku. Hodnota nižšia ako 100 znamená, že v obci žije viac detí do 14 rokov ako obyvateľov vo veku 65 a viac rokov.

Index starnutia sa v Gruzovciach počas celého obdobia pohyboval pod hodnotou 100. V roku 2016 dosahoval 92,86, následne prevažne klesal a najnižšiu hodnotu 62,07 zaznamenal v roku 2024. V roku 2025 vzrástol na 76,67, naďalej však zostal nižší ako v roku 2016.

Vývoj indexu starnutia preto nepotvrdzuje dlhodobé zhoršovanie pomeru medzi seniormi a deťmi. Napriek rastu počtu seniorov sa počet detí zvýšil výraznejšie. Za hlavný nepriaznivý znak vekového vývoja možno považovať predovšetkým pokles počtu a podielu obyvateľov v produktívnom veku.

Tabuľka č. 16 Vekové skupiny obyvateľov obce Gruzovce				
Veková štruktúra obyvateľstva k 31. 12.				
Vekové skupiny	Muži (2016)	Ženy (2016)	Muži (2025)	Ženy (2025)
4 a menej	2	3	5	5
5 - 9 rokov	1	4	10	7
10 – 14 rokov	3	1	0	3
15 – 19 rokov	3	3	1	4
20 – 24 rokov	3	7	4	2
25 – 29 rokov	9	7	3	2
30 – 34 rokov	8	6	5	5
35 – 39 rokov	6	3	9	6
40 – 44 rokov	3	2	7	6
45 – 49 rokov	2	4	5	3
50 – 54 rokov	7	5	1	3
55 – 59 rokov	6	6	2	5
60 – 64 rokov	5	3	7	3
65 – 69 rokov	1	1	6	5
70 – 74 rokov	1	2	4	2
75 – 79 rokov	0	2	1	1
80 – 84 rokov	1	2	0	3
85 – 89 rokov	0	2	0	1
90 – 94 rokov	0	0	0	0
95 a viac	0	1	0	0

Zdroj: ŠÚ SR, DATAcube 2026

Podrobnejšie porovnanie rokov 2016 a 2025 potvrdzuje výrazný nárast najmladších vekových skupín. Počet detí vo veku do 4 rokov sa zvýšil z 5 na 10 a počet detí vo veku 5 – 9 rokov z 5 na 17. Skupina detí vo veku 5 – 9 rokov bola v roku 2025 so 17 osobami najpočetnejšou päťročnou vekovou skupinou v obci.

Naopak, počet obyvateľov vo veku 25 – 34 rokov sa znížil z 30 osôb v roku 2016 na 15 osôb v roku 2025. Počet obyvateľov vo veku 35 – 49 rokov vzrástol z 20 na 36, čo súvisí aj s posunom početnejších

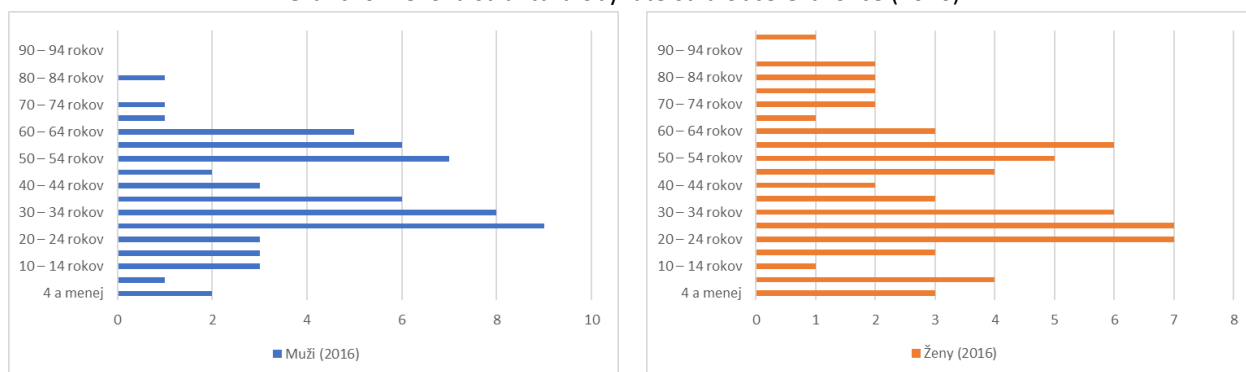

ročníkov do vyšších vekových skupín. Samotné porovnanie dvoch rokov preto neumožňuje pripísať všetky zmeny migrácii.

Vo veku 50 – 64 rokov klesol počet obyvateľov z 32 na 21. Súčasne sa počet obyvateľov vo veku 65 – 74 rokov zvýšil z 5 na 17. Ide o zreteľný presun časti obyvateľstva z vyššieho produktívneho veku do poproduktívnej vekovej skupiny.

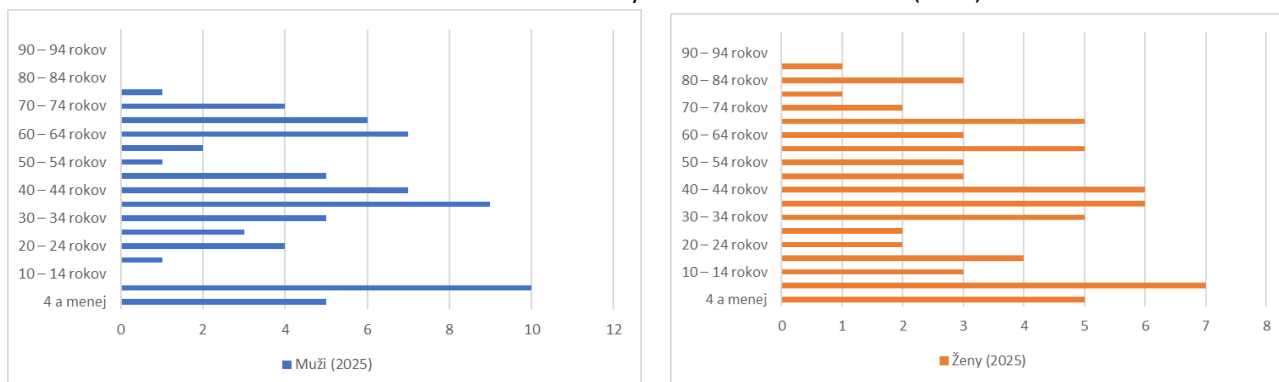
V roku 2025 bolo zastúpenie chlapcov a dievčat vo veku do 14 rokov vyrovnané, pričom v každej skupine bolo po 15 osôb. V produktívnom veku žilo 44 mužov a 39 žien. Medzi obyvateľmi vo veku 65 a viac rokov bolo 11 mužov a 12 žien. Údaje teda nepreukazujú výraznú prevahu jedného pohlavia v seniorskej populácii.

Graf č. 6 Veková štruktúra obyvateľstva obce Gruzovce (2016)

Zdroj: ŠÚ SR, DATAcube 2026

Graf č. 7 Veková štruktúra obyvateľstva obce Gruzovce (2025)

Zdroj: ŠÚ SR, DATAcube 2026

Význam pre rozvoj obce

Veková štruktúra vytvára súbežnú potrebu služieb pre deti, rodiny a seniorov. Rast počtu detí zvyšuje význam dostupnosti predškolského a školského vzdelávania, voľnočasových aktivít a bezpečnej dopravy. Rast seniorskej populácie zvyšuje význam dostupnej zdravotnej a sociálnej starostlivosti.

Vzhľadom na malý počet obyvateľov nie je účelné budovať kapacitne rozsiahle samostatné zariadenia. Efektívnejšie je zabezpečovať dostupnosť potrebných služieb prostredníctvom spolupráce s okolitými obcami a mestom Humenné, terénnych služieb a vhodného dopravného spojenia.

Národnostná štruktúra obyvateľstva

Podľa Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021 malo v obci Gruzovce trvalý pobyt 132 obyvateľov. Slovenskú národnosť uviedlo 131 obyvateľov, čo predstavovalo 99,24 % populácie obce. Pri jednej osobe, teda pri 0,76 % obyvateľstva, národnosť nebola zistená.

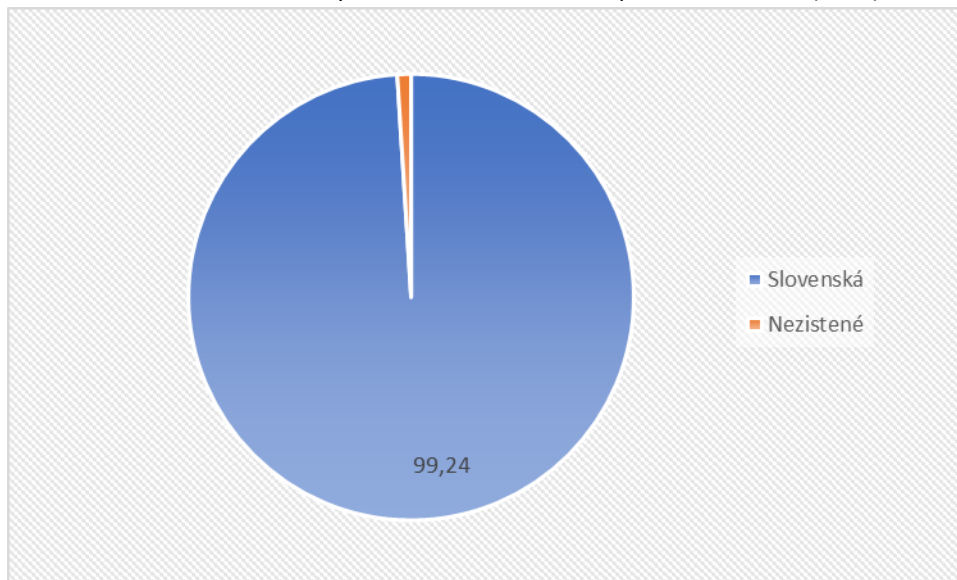
Žiadny obyvateľ neuviedol ako svoju národnosť maďarskú, rómsku, rusínsku, českú, ukrajinskú, nemeckú, moravskú, poľskú, ruskú ani inú národnosť. Z hľadiska hlavnej deklarovanej národnosti tak mala obec v roku 2021 takmer úplne homogénnu národnostnú štruktúru.

Národnosť bola pri sčítaní zisťovaná na základe vyjadrenia obyvateľa a nemožno ju zamieňať so štátnym občianstvom ani materinským jazykom. Uvedené údaje zachytávajú hlavnú deklarovanú národnosť, nie prípadnú ďalšiu národnosť.

Tabuľka č. 17 Bývajúce obyvateľstvo obce Gruzovce podľa národnosti		
slovenská	131	99,24
maďarská	0	0
rómska	0	0
rusínska	0	0
česká	0	0
ukrajinská	0	0
nemecká	0	0
moravská	0	0
poľská	0	0
ruská	0	0
ostatné	0	0
nezistené	1	0,76

Zdroj: ŠÚ SR, www.scitanie.sk, 2026

Graf č. 8 Štruktúra obyvateľstva obce Gruzovce podľa národnosti (2021)

Zdroj: ŠÚ SR, www.scitanie.sk, 2026

Štruktúra obyvateľstva podľa náboženského vyznania

Podľa Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021 sa k Rímskokatolíckej cirkvi prihlásilo 125 zo 132 obyvateľov Gruzoviec, čo predstavovalo 94,70 % obyvateľstva obce. Rímskokatolícke vierovyznanie tak malo v obci výrazne dominantné postavenie.

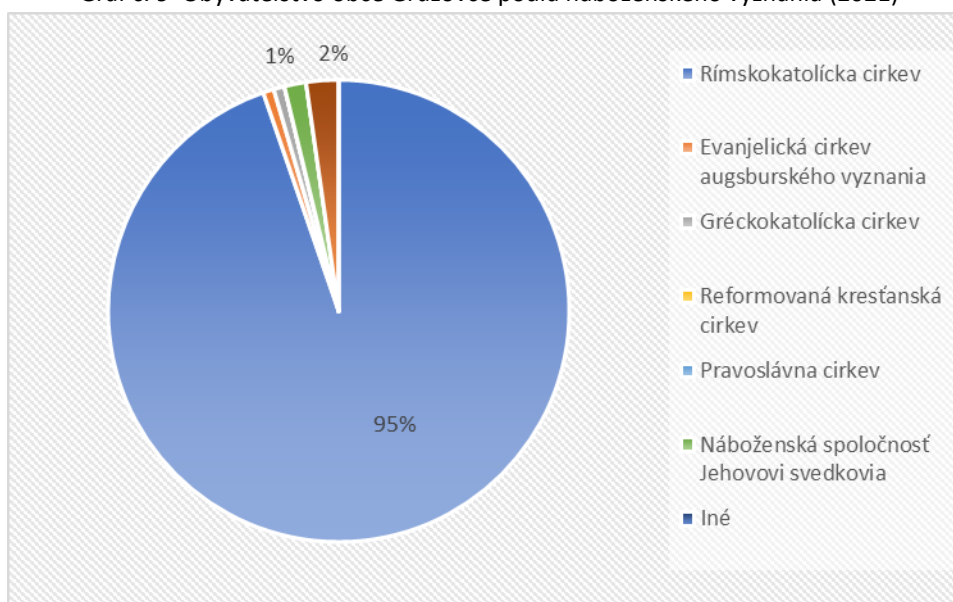
K Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania sa prihlásil jeden obyvateľ a ku Gréckokatolíckej cirkvi takisto jeden obyvateľ. Iné náboženské vyznanie uviedli dve osoby. Bez náboženského vyznania boli traja obyvatelia, teda 2,27 % populácie. Náboženské vyznanie bolo zistené pri všetkých obyvateľoch.

Reformovanú kresťanskú cirkev, Pravoslávnu cirkev ani Náboženskú spoločnosť Jehovovi svedkovia neuvedol žiadny obyvateľ. Celkovo sa k niektorej cirkvi, náboženskej spoločnosti alebo inému náboženskému vyznaniu prihlásilo 129 obyvateľov, čo predstavovalo 97,73 % populácie.

Tabuľka č. 18 Bývajúce obyvateľstvo obce Gruzovce podľa náboženského vyznania v %	
Rímskokatolícka cirkev	94,7
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	0,76
Gréckokatolícka cirkev	0,76
Reformovaná kresťanská cirkev	0
Pravoslávna cirkev	0
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	0
Iné	1,52
Bez vyznania	2,27
Nezistené	0

Zdroj: ŠÚ SR, www.scitanie.sk, 2026

Graf č. 9 Obyvateľstvo obce Gruzovce podľa náboženského vyznania (2021)

Zdroj: ŠÚ SR, www.scitanie.sk, 2026

Údaj o náboženskom vyznaní vychádza z vlastného vyjadrenia obyvateľov pri sčítaní. Vyjadruje deklarovanú príslušnosť, nie mieru praktizovania viery ani účasť na náboženskom živote. Keďže ide o údaje z jedného sčítania, nemožno z nich hodnotiť vývoj náboženskej štruktúry v čase.

2.2. Vzdelanie a zamestnanosť

Dosiahnuté vzdelanie ovplyvňuje možnosti uplatnenia obyvateľov na trhu práce a ich schopnosť reagovať na zmeny v požiadavkách zamestnávateľov. Vzdelanostná štruktúra však sama osebe nevytvára o zamestnanosti ani o ekonomickej aktivite obyvateľov. Tieto ukazovatele je preto potrebné hodnotiť samostatne.

Vzdelanostná štruktúra

Podľa výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021 žilo v Gruzovciach 132 obyvateľov. Z tohto počtu bolo 20 detí vo veku do 14 rokov, pri ktorých sa najvyššie dosiahnuté vzdelanie nehodnotí. Vzdelanostnú štruktúru dospelých a dospelievajúcej populácie je preto vhodné posudzovať vo vzťahu k 112 obyvateľom vo veku 15 a viac rokov.

Tabuľka č. 19 Štruktúra obyvateľov podľa vzdelania v obci Gruzovce	
bez vzdelania (osoby 0-14 rokov)	20
základné	13
stredné odborné uč. (bez maturity)	35
úplné stredné (s maturitou)	41
vyššie odborné vzdelanie	7
vysokoškolské	12
bez školského vzdelania (15+ rokov)	0
nezistené	4

Zdroj: ŠÚ SR, www.scitanie.sk, 2026

Najpočetnejšiu skupinu tvorilo 41 obyvateľov s úplným stredným vzdelaním s maturitou. Z celkového počtu obyvateľov predstavovali 31,06 %, pričom medzi obyvateľmi vo veku 15 a viac rokov bol ich podiel 36,61 %.

Stredné odborné alebo učňovské vzdelanie bez maturity malo 35 obyvateľov. Predstavovali 26,52 % celkového počtu obyvateľov a 31,25 % obyvateľov vo veku 15 a viac rokov. Základné vzdelanie malo 13 obyvateľov, teda 11,61 % populácie vo veku 15 a viac rokov.

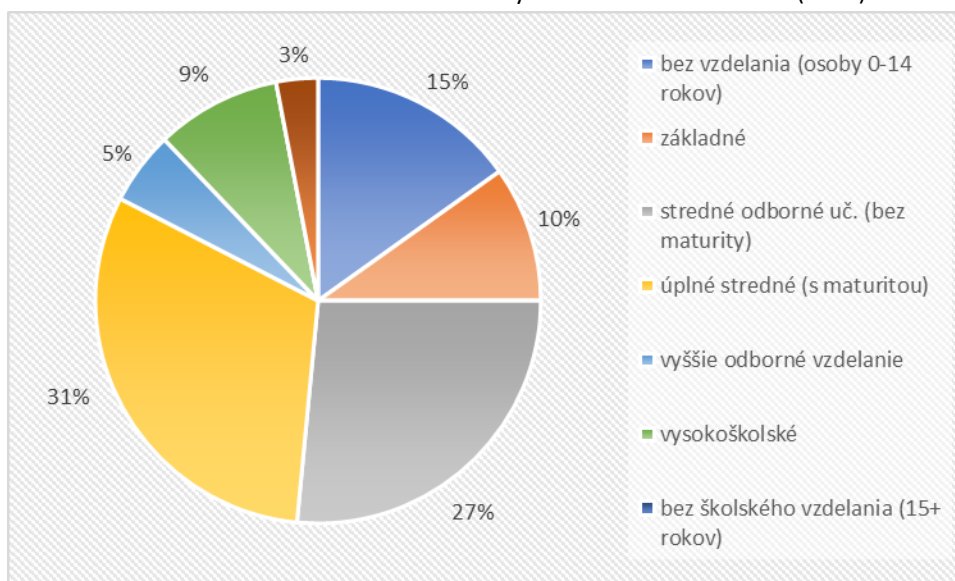
Vyššie odborné vzdelanie malo sedem obyvateľov a vysokoškolské vzdelanie 12 obyvateľov. Vysokoškolsky vzdelaní obyvatelia tak tvorili 10,71 % populácie vo veku 15 a viac rokov. Úplné stredné vzdelanie s maturitou, vyššie odborné alebo vysokoškolské vzdelanie malo spolu 60 obyvateľov, teda 53,57 % obyvateľov vo veku 15 a viac rokov.

Pri žiadnom obyvateľovi vo veku 15 a viac rokov nebolo uvedené, že je bez školského vzdelania. Pri štyroch osobách sa najvyššie dosiahnuté vzdelanie nezistilo.

Vzdelanostná štruktúra obce je založená predovšetkým na stredoškolskom vzdelaní. Z uvedených údajov však nemožno určiť odborovú kvalifikáciu, aktuálne pracovné uplatnenie ani súlad vzdelania obyvateľov s ponukou pracovných miest. Zamestnanosť a ekonomickú aktivitu je preto potrebné vyhodnotiť na základe samostatných údajov.

Graf č. 10 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva obce Gruzovce (2021)

Zdroj: ŠÚ SR, www.scitanie.sk, 2026

Index ekonomického zaťaženia

Index ekonomického zaťaženia vyjadruje počet obyvateľov v predproduktívnom a poproduktívnom veku pripadajúci na 100 obyvateľov v produktívnom veku. Ide o demografický ukazovateľ založený na vekovej štruktúre, nie o údaj o skutočnom počte zamestnaných alebo ekonomicky aktívnych osôb.

Tabuľka č. 20 Index ekonomického zaťaženia obyvateľstva obce Gruzovce v %										
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Muži	17,31	25	26,92	22,22	28,85	36	39,58	42,86	47,83	59,09
Ženy	39,13	39,13	43,18	53,49	54,76	69,23	63,41	59,09	56,82	69,23
Spolu	27,55	31,63	34,38	36,08	40,43	50,56	50,56	50,54	52,22	63,86

Zdroj: ŠÚ SR, DATAcube 2026

Index ekonomického zaťaženia sa v Gruzovciach počas sledovaného obdobia výrazne zvýšil. Kým v roku 2016 pripadalo na 100 obyvateľov v produktívnom veku približne 28 obyvateľov v predproduktívnom a poproduktívnom veku, v roku 2025 ich bolo približne 64. Hodnota indexu vzrástla z 27,55 % na 63,86 %, teda o 36,31 percentuálneho bodu.

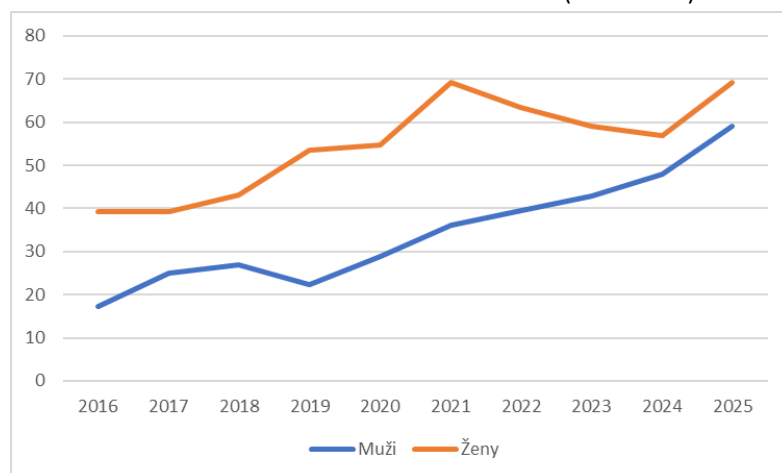
Nárast súvisel so zmenou vekovej štruktúry obyvateľstva. Podiel obyvateľov v produktívnom veku sa znížil zo 78,40 % v roku 2016 na 61,03 % v roku 2025. Súčasne sa zvýšil podiel detí vo veku do 14 rokov z 11,20 % na 22,06 % a podiel obyvateľov vo veku 65 a viac rokov z 10,40 % na 16,91 %.

Index bol počas celého sledovaného obdobia vyšší u žien. V roku 2025 dosiahol u žien 69,23 % a u mužov 59,09 %. Napriek čiastkovým medziročným výkyvom sa zaťaženie produktívnej zložky zvýšilo pri oboch pohlaviach.

Vývoj poukazuje na rastúci počet detí a seniorov v pomere k obyvateľom v produktívnom veku. Pre obec to môže znamenať vyššie požiadavky na služby určené deťom a starším obyvateľom a súčasne znižovanie potenciálnej pracovnej základne. Samotný index však nevypovedá o počte zamestnaných, nezamestnaných ani ekonomicky aktívnych obyvateľov.

Graf č. 11 Index ekonomického zaťaženie (2016-2025)

Zdroj: ŠÚ SR, DATAcube 2026

Vývoj evidovanej nezamestnanosti

Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie v Gruzovciach sa v rokoch 2016 až 2025 celkovo znížil. Vzhľadom na malý počet obyvateľov však vývoj nebol rovnomerný a zmena niekoľkých osôb spôsobovala výrazné medziročné výkyvy.

Tabuľka č. 21 Vývoj počtu evidovaných uchádzačov o zamestnanie v obci Gruzovce v rokoch 2016 – 2025

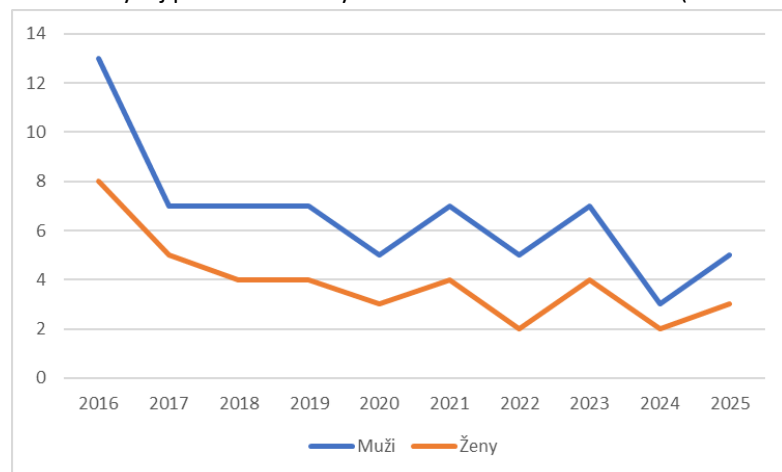
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Muži	13	7	7	7	5	7	5	7	3	5
Ženy	8	5	4	4	3	4	2	4	2	3
Spolu	21	12	11	11	8	11	7	11	5	8

Zdroj: ŠÚ SR, ÚPSVaR 2026

Medzi rokmi 2016 a 2025 sa celkový počet uchádzačov o zamestnanie znížil z 21 na 8 osôb, teda o 13 osôb alebo približne o 61,9 %. Počet mužov klesol z 13 na 5 a počet žien z 8 na 3. Muži tvorili počas celého sledovaného obdobia väčšiu časť evidovaných uchádzačov.

Najnižší počet uchádzačov bol zaznamenaný v roku 2024, keď ich bolo evidovaných päť. V roku 2025 sa ich počet zvýšil na osem. Vývoj preto nemožno charakterizovať ako sústavný pokles, ale ako dlhodobé zníženie sprevádzané medziročnými výkyvmi.

Graf č. 12 Vývoj počtu evidovaných uchádzačov o zamestnanie (2016-2025)

Zdroj: ŠÚ SR, UPSVaR 2026

K 31. decembru 2025 bolo v obci evidovaných osem uchádzačov o zamestnanie, z toho päť mužov a tri ženy. Podrobnejšie údaje o ich štruktúre a o použitých ukazovateľoch uvádza nasledujúca tabuľka.

Tabuľka č. 22 Údaje o nezamestnanosti v obci Gruzovce k 31.12.2025	
Počet nezamestnaných	8
z toho so ZP (zdravotným postihnutím)	0
mladiství	0
absolventi	1
počet nedisponibilných UoZ (uchádzačov o zamestnanie)	0
OPV (obyvateľstvo v produktívnom veku)	82
počet disponibilných UoZ v PV (produktívny vek)	5
PU v % (podiel uchádzačov)	6,10
PDU v % (podiel disponibilných uchádzačov)	6,10

Zdroj: ÚPSVaR 2026

Z ôsmich evidovaných uchádzačov bol jeden absolvent. Evidovaný nebol žiadny mladistvý uchádzač ani uchádzač so zdravotným postihnutím. Päť disponibilných uchádzačov v produktívnom veku predstavovalo 6,10 % zo základne 82 obyvateľov v produktívnom veku použitej ÚPSVaR.

Údaje poukazujú na dlhodobé zníženie počtu evidovaných uchádzačov, ale samy osebe neumožňujú posúdiť počet pracovných miest v obci, rozsah dochádzania za prácou ani celkovú ekonomickú aktivitu obyvateľstva.

2.3. Podnikateľské subjekty a inštitúcie

Dostupné údaje Štatistického úradu SR zachytávajú vývoj počtu právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov v obci Gruzovce v rokoch 2012 až 2021. Vzhľadom na nízky absolútny počet subjektov je potrebné vývoj hodnotiť najmä podľa dlhodobejšieho trendu, pretože vznik alebo zánik jedného subjektu spôsobuje výraznú medziročnú zmenu.

Tabuľka č. 23 Podniky a neziskové inštitúcie na území obce Gruzovce											
Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Nárast/ pokles
Právnické osoby neziskové	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	↘
Právnické osoby ziskové	0	0	1	0	0	1	1	1	1	1	↗
Spolu	2	2	3	1	1	2	2	2	2	2	-

Zdroj: ŠÚ SR, DATAcube 2026

Celkový počet právnických osôb sa medzi rokmi 2012 a 2021 nezmenil. V oboch rokoch boli evidované dva subjekty. Zmenila sa však ich štruktúra: počet neziskových právnických osôb klesol z dvoch na jednu a počet ziskových právnických osôb sa zvýšil z nuly na jednu. Od roku 2017 zostával počet aj štruktúra právnických osôb stabilný.

Tabuľka č. 24 Fyzické osoby a živnostníci na území obce Gruzovce

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Nárast/ pokles
Fyzické osoby - podnikatelia	3	3	3	3	3	2	3	3	5	3	-
Živnostníci	3	3	3	3	3	2	3	3	5	3	-

Zdroj: ŠÚ SR, DATAcube 2026

Podľa údajov boli všetky evidované fyzické osoby – podnikatelia zároveň živnostníkmi. Počet fyzických osôb – podnikateľov bol v roku 2012 aj v roku 2021 rovnaký, a to tri osoby. Najnižšia hodnota bola zaznamenaná v roku 2017, keď boli evidovaní dvaja podnikatelia, a najvyššia v roku 2020 s piatimi podnikateľmi. Nárast v roku 2020 nepredstavoval trvalý trend, pretože v nasledujúcom roku sa počet vrátil na tri osoby. Údaje poukazujú na malú a početne stabilnú podnikateľskú základňu.

2.4. Bývanie

Podľa Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021 sa v obci Gruzovce nachádzalo 41 domov a 41 bytov. Bytový fond bol tvorený prevažne rodinnými domami, ktoré predstavovali 39 zo 41 domov, teda 95,1 %.

Tabuľka č. 25 Údaje o domoch v obci Gruzovce

	Domy	Rodinné domy	Bytové domy	Domy vo vlastníctve fyzickej osoby	Domy s vodovodnou prípojkou v dome z verejnej siete	Domy s plynovou prípojkou	Domy s prípojkou na kanalizačnú sieť	Obnovené domy
Gruzovce	41	39	0	35	23	33	0	21

Zdroj: ŠÚ SR, www.scitanie.sk, 2026

Prevažná časť domov bola vo vlastníctve fyzických osôb. Na verejný vodovod bolo napojených 23 domov a plynovú prípojkou malo 33 domov. Na kanalizačnú sieť nebol napojený žiadny dom, čo poukazuje na chýbajúcu verejnú kanalizačnú infraštruktúru.

Ako obnovených bolo evidovaných 21 domov, teda 51,2 % domového fondu. Zvyšných 20 domov nebolo v rámci sčítania evidovaných ako obnovených.

Tabuľka č. 26 Údaje o bytoch v obci Gruzovce

	Byty	Byty v rodinných domoch	Byty v bytových domoch	Obecné byty	Priemerná podlahová plocha bytu (m ²)	Byty s vodovodom zo spoločného zdroja	Byty vykurované plynom
Gruzovce	41	39	0	0	110,63	32	23

Zdroj: ŠÚ SR, www.scitanie.sk, 2026

Údaje charakterizujú Gruzovce ako obec s bývaním sústredeným takmer výlučne v rodinných domoch. Za najvýraznejší nedostatok technického vybavenia bytového fondu možno považovať chýbajúce napojenie na kanalizačnú sieť a obmedzený počet domov napojených na verejný vodovod. Obec zároveň nemala vlastný nájomný bytový fond.

3. Občianska vybavenosť

Občianska vybavenosť zahŕňa služby verejnej správy, školstva, zdravotníctva, sociálnej starostlivosti, kultúry, športu a ďalšie služby potrebné pre každodenný život obyvateľov. Vzhľadom na veľkosť obce Gruzovce sa časť základných služieb zabezpečuje priamo v obci, zatiaľ čo špecializované a okresné služby sú sústredené najmä v neďalekom Humennom.

3.1. Verejná správa a administratíva

Podľa zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení sú základnými orgánmi obce obecné zastupiteľstvo a starosta. Obyvatelia sa na samospráve podieľajú najmä voľbou orgánov obce, miestnym referendom a zhromaždením obyvateľov obce.

Obecné zastupiteľstvo je zastupiteľský zbor zložený z poslancov zvolených obyvateľmi obce. Starosta je predstaviteľom obce a jej najvyšším výkonným orgánom. Obecný úrad nie je samostatným orgánom obce; zabezpečuje organizačné a administratívne činnosti obecného zastupiteľstva, starostu a ďalších orgánov zriadených obecným zastupiteľstvom.

Špecializované úlohy verejnej správy, súdnictva, bezpečnosti, požiarnej ochrany, zamestnanosti a daňovej správy zabezpečujú pre obyvateľov obce pracoviská so sídlom v Humennom. Stavebnú agendu obec podľa dostupných podkladov zabezpečuje prostredníctvom spoločného pracoviska v Humennom.

Tabuľka č. 27 Spádovosť obce Gruzovce	
Sídlo daňového úradu	Humenné
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia Policajného zboru	Humenné
Sídlo Okresného súdu	Humenné
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Humenné
Sídlo pracoviska Okresného úradu	Humenné
Sídlo územného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Humenné
Sídlo Okresného úradu, odbor životného prostredia	Humenné

Zdroj: vlastné spracovanie

Sústredenie uvedených pracovísk v Humennom znamená, že obyvatelia Gruzovci využívajú väčšinu špecializovaných administratívnych služieb mimo obce. Dostupnosť týchto služieb preto závisí najmä od dopravného spojenia s Humenným a od možnosti využívania elektronických služieb verejnej správy.

3.2. Školstvo

V obci Gruzovce nie je zriadená materská ani základná škola. Predprimárne a základné vzdelávanie preto deti využívajú v školách mimo obce. Aktuálne údaje o školách a školských zariadeniach vedie Register škôl a školských zariadení Slovenskej republiky.

Podľa všeobecne záväzného nariadenia mesta Humenné o školských obvodoch patrí obec Gruzovce do spoločného školského obvodu Základnej školy, Pugačevova 1381/7, Humenné. Zaradenie do školského obvodu zabezpečuje žiakovi možnosť prijatia do príslušnej školy, nevylučuje však dochádzku do inej základnej školy, pokiaľ ho jej riaditeľ prijme.

Neexistencia materskej a základnej školy priamo v obci zvyšuje závislosť rodín s deťmi od každodennej dopravy. Dostupnosť školských zariadení je preto úzko spojená s kvalitou autobusového spojenia a možnosťami individuálnej dopravy.

3.3. Zdravotná starostlivosť

Podľa registra zdravotníckych zariadení Prešovského samosprávneho kraja sa v obci Gruzovce nenachádza registrované ambulantné zdravotnícke zariadenie. Obyvatelia využívajú všeobecnú, špecializovanú a ústavnú zdravotnú starostlivosť mimo obce, najmä v okresnom meste Humenné.

Absencia zdravotníckeho zariadenia priamo v obci zvyšuje závislosť obyvateľov od dopravného spojenia. Tento stav je významný najmä pre seniorov, osoby so zdravotným znevýhodnením a obyvateľov bez možnosti individuálnej automobilovej dopravy.

3.4. Sociálne služby

Sociálne služby je potrebné odlišovať od sociálnych dávok a peňažných príspevkov. Obec môže sociálne služby patriace do jej pôsobnosti poskytovať priamo alebo ich zabezpečiť prostredníctvom iného verejného alebo neverejného poskytovateľa. Medzi takéto služby patrí aj opatrovateľská služba poskytovaná osobám, ktoré spĺňajú zákonom stanovené podmienky. Obec Gruzovce v súčasnosti opatrovateľskú službu neposkytuje.

Sociálne dávky, príspevky a ďalšie nástroje štátnej sociálnej podpory administruje príslušný Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Humenné. Nejde o sociálne služby poskytované obcou.

3.5. Základné služby a občianska infraštruktúra

Rozsah občianskej vybavenosti Gruzovci zodpovedá veľkosti a vidieckemu charakteru obce. Medzi základné objekty občianskej infraštruktúry patria obecný úrad, kultúrny dom, dom nádeje a rímskokatolícky kostol. Špecializované obchodné, administratívne a ďalšie služby obyvatelia využívajú najmä mimo obce.

Najvýznamnejším viacúčelovým objektom obce je kultúrny dom. V rokoch 2019 až 2025 doň obec postupne investovala prostredníctvom viacerých projektov. V roku 2019 sa uskutočnili stavebné úpravy interiéru, výmena dverí a maľovanie, v roku 2024 bola zrekonštruovaná podlaha a v roku 2025 bolo zakúpených 66 stoličiek.

V roku 2022 bolo upravené verejné priestranstvo pri kultúrnom dome určené na organizovanie kultúrnych podujatí. Realizované boli terénne úpravy, spevnenie plochy, uloženie zámkovej dlažby a výsadba drevín. V roku 2023 bola pri kultúrnom dome upravená studňa a osadené sedenie. Tieto zásahy vytvorili spoločný vnútorný a vonkajší priestor na organizovanie podujatí a stretávanie obyvateľov.

3.6. Sakrálna a kultúrno-historické hodnoty

V obci sa nachádza rímskokatolícky **Kostol Nanebovstúpenia Pána**. Jeho výstavba sa začala 1. mája 1968 a posvätený bol 31. mája 1970. Kostol patrí pod Rímskokatolícku farnosť Všetkých svätých v Humennom, kde sa nachádza aj príslušný farský úrad. Kostol predstavuje miestnu sakrálnu dominantu a priestor pravidelných bohoslužieb.

3.7. Kultúra, komunitný život a voľný čas

Kultúrny a spoločenský život obce sa sústreďuje predovšetkým v kultúrnom dome a na upravenom verejnom priestranstve v jeho okolí. Kultúrny dom slúži na organizovanie obecných podujatí (napríklad spoločné podujatie pre deti a seniorov pri príležitosti sviatku svätého Mikuláša a úcty k starším).

Možnosti organizovaného športového vyžitia sú v obci obmedzené, keďže sa tu nenachádza samostatný športový areál ani multifunkčné ihrisko. Základný priestor pre voľný čas poskytuje detské ihrisko, verejné priestranstvo pri kultúrnom dome a oddychové miesto so sedením. Okolitá krajina vytvára podmienky najmä na individuálnu pešiu turistiku a cykloturistiku, nejde však o vybudovanú športovú infraštruktúru.

Vzhľadom na malý počet obyvateľov by výstavba samostatných kultúrnych alebo športových zariadení predstavovala vysoké investičné a prevádzkové náklady na jedného používateľa. Efektívnejším riešením je viacúčelové využívanie kultúrneho domu a príslušného verejného priestoru, dopĺňanie jednoduchých voľnočasových prvkov a spolupráca so susednými obcami pri aktivitách, ktoré Gruzovce nedokážu hospodárne zabezpečiť samostatne.

Obrázok č. 11 Obec Gruzovce

Zdroj: oficiálna webová stránka obce

4. Technická infraštruktúra

Technická infraštruktúra obce Gruzovce zahŕňa elektrickú distribučnú sieť, rozvod zemného plynu, verejný vodovod, telekomunikačné siete, obecný rozhlas a systém nakladania s komunálnymi odpadmi. Najvýznamnejším preukázaným nedostatkom zostáva absencia verejnej kanalizácie. Rozvojové potreby sa týkajú aj rozširovania sietí do lokalít pripravovaných na individuálnu bytovú výstavbu, zvyšovania spoľahlivosti infraštruktúry a znižovania energetickej náročnosti verejných budov.

4.1. Elektrická energia

Obec Gruzovce je zásobovaná elektrickou energiou prostredníctvom distribučnej sústavy prevádzkovej spoločnosťou Východoslovenská distribučná, a. s. Elektrická energia je dostupná v zastavanom území obce a zabezpečuje potreby domácností, verejných budov a miestnych podnikateľských subjektov.

Pri ďalšom rozvoji je potrebné zabezpečiť koordinované rozširovanie elektrickej siete, verejného osvetlenia a ostatných sietí. Inštaláciu fotovoltických zariadení na verejných budovách je vhodné pripravovať až na základe energetickeho auditu, posúdenia technického stavu strechy, možnosti vlastnej spotreby vyrobenej elektriny a podmienok pripojenia do distribučnej sústavy.

4.2. Plynofikácia

Podľa SODB 2021 malo plynovú prípojku 33 zo 41 domov, teda približne 80,5 %. Plynom bolo vykurovaných 23 zo 41 bytov, čo predstavovalo 56,1 % bytového fondu.

Rozdiel medzi počtom plynových prípojok a počtom bytov vykurovaných plynom poukazuje na využívanie viacerých spôsobov vykurovania. V časti domácností môže byť zemný plyn využívaný iba na varenie alebo prípravu teplej vody, prípadne môžu domácnosti kombinovať plyn s elektrinou, drevom alebo iným palivom. Presnú štruktúru používaných zdrojov tepla nemožno z dostupných údajov určiť.

Rozvoj obce by nemal byť založený iba na ďalšom rozširovaní spotreby zemného plynu. Z dlhodobého hľadiska je potrebné podporovať najmä znižovanie energetickej náročnosti budov, zateplovanie, obnovu vykurovacích sústav a primerané využívanie nízkoemisných a obnoviteľných zdrojov energie.

4.3. Vodovodná a kanalizačná sieť

Obec má vybudovanú verejnú vodovodnú sieť (obecný vodovod dokončený v roku 1983). Podľa SODB 2021 malo vodovodnú prípojku v dome z verejnej siete 23 zo 41 domov, teda približne 56,1 %. Zo spoločného zdroja bolo zásobovaných vodou 32 zo 41 bytov, čo predstavovalo približne 78,0 %. Údaje naznačujú, že časť domového fondu naďalej využíva vlastné alebo kombinované zdroje vody. Pri interpretácii je potrebné rozlišovať medzi existenciou verejného vodovodu, vybudovanou domovou prípojkou a skutočným spôsobom zásobovania konkrétneho bytu.

Absencia verejnej kanalizácie predstavuje hlavný nedostatok technickej infraštruktúry obce. Pred výberom riešenia je potrebné vypracovať technicko-ekonomické porovnanie najmenej troch možností:

- napojenie na väčší kanalizačný systém a čistiareň odpadových vôd,
- spoločné riešenie s okolitými obcami,
- decentralizované riešenie prostredníctvom kontrolovaných vodotesných žump alebo certifikovaných domových čistiarní.

Vzhľadom na malý počet obyvateľov môže byť samostatná obecná kanalizácia s vlastnou čistiarňou investične aj prevádzkovo náročná. Rozhodnutie preto musí vychádzať z nákladov počas celého životného cyklu, možností financovania, ochrany podzemných a povrchových vôd a schopnosti obce zabezpečiť dlhodobú prevádzku systému.

4.4. Telekomunikácie a obecný informačný systém

Telekomunikačné služby v obci zabezpečujú komerční poskytovatelia. Dostupnosť mobilného signálu a pevného alebo bezdrôtového internetového pripojenia sa môže líšiť podľa operátora, polohy nehnuteľnosti, členitosti terénu a použitej technológie.

Na informovanie obyvateľov obec využíva svoju oficiálnu webovú stránku a miestny rozhlas. V roku 2024 bol realizovaný projekt rekonštrukcie a modernizácie obecného rozhlasu s finančnou podporou Ministerstva financií SR.

Prioritou ďalšieho rozvoja by malo byť preverenie reálnej dostupnosti vysokorýchlostného internetu v jednotlivých častiach obce, koordinácia prípadnej výstavby optických sietí s ostatnými výkopovými prácami a zachovanie funkčného obecného rozhlasu ako záložného informačného systému pre mimoriadne udalosti.

4.5. Odpadové hospodárstvo

Obec zabezpečuje zber a odvoz zmesového komunálneho odpadu, ako aj triedený zber vybraných zložiek komunálnych odpadov. Od júna 2025 sú komplexné služby nakladania s odpadmi zabezpečované na základe zmluvy so spoločnosťou KOSIT EAST, s. r. o., ktorá nadviazala na predchádzajúce pôsobenie spoločnosti FÚRA.

Triedený zber odpadov z obalov a neobalových výrobkov obec zabezpečuje v spolupráci s organizáciou zodpovednosti výrobcov NATUR-PACK, a. s. Podľa certifikátu za rok 2024 sa v obci vytriedilo 6 374 kg papiera, plastov, kovov, skla a kompozitných obalov, čo predstavovalo 46,19 kg na obyvateľa. Tento údaj vyjadruje množstvo uvedených vytriedených zložiek, nie celkovú mieru vytriedenia všetkých komunálnych odpadov.

Ďalší rozvoj odpadového hospodárstva by mal smerovať k znižovaniu množstva zmesového komunálneho odpadu, zlepšeniu triedenia, domácomu a komunitnému kompostovaniu biologicky rozložiteľného odpadu a zabezpečeniu zberu objemného, nebezpečného, elektroodpadu a textilu. Vzhľadom na veľkosť obce je hospodárnejšie využívať spoločné riešenia s okolitými samosprávami a existujúcimi zberovými spoločnosťami než budovať vlastné kapacitne nevyužívané zariadenia.

5. SWOT analýza

SWOT analýza je nástrojom strategického plánovania na určenie sociálno-ekonomickej situácie, konkrétne na hodnotenie silných a slabých stránok (strengths and weaknesses), príležitostí a ohrození (opportunities and threats), pričom ich identifikáciou napomáha vytvoreniu rozvojovej stratégie obce.

Zatiaľ čo silné a slabé stránky sa považujú za interné faktory systému, príležitosti a ohrozenia sú externé faktory a trendy, ktoré predstavujú šance či prekážky ovplyvňujúce lokálny regionálny rozvoj.

Silné stránky	Slabé stránky
• S1 Mierny populačný rast: 136 obyvateľov v roku 2025, o 8,8 % viac než v roku 2016; detí vo veku 0-14 rokov je viac než seniorov (30 oproti 23). • S2 Blízkosť Humenného (5,7 km) a napojenie cestou III/3826 zlepšujú dostupnosť práce, škôl, zdravotníctva a úradov. • S3 Kompaktné zastavané územie a prevažne rodinné bývanie umožňujú etapové a koordinované budovanie sietí a verejných priestorov. • S4 Silný krajinný základ: lesy tvoria 52,8 % katastra a trvalé trávne porasty 74,7 % poľnohospodárskej pôdy; do územia zasahuje ÚEV Hubková (Natura 2000). • S5 Existujúca základná infraštruktúra: elektrina, verejný vodovod, plyn (33 zo 41 domov), zmluvný zber odpadu, web obce a modernizovaný miestny rozhlas. • S6 Funkčné komunitné jadro - obecný úrad s kultúrnym domom, kostol a	• W1 Absencia verejnej kanalizácie - na kanalizačnú sieť nie je napojený ani jeden zo 41 domov. • W2 Neúplné napojenie na verejný vodovod (23 zo 41 domov) a nulový obecný nájomný bytový fond. • W3 Veľmi malá populačná a daňová základňa (136 obyvateľov; hustota 33,34 obyv./km²) zvyšuje investičné a prevádzkové náklady na jedného používateľa. • W4 Oslabenie produktívnej zložky: počet obyvateľov vo veku 15-64 rokov klesol z 98 na 83 a index ekonomického zaťaženia vzrástol z 27,55 na 63,86 % (2016-2025). • W5 V obci nie je materská ani základná škola, zdravotnícke zariadenie ani obecná opatrovateľská služba; dostupnosť základných služieb závisí od dopravy mimo obce. • W6 Veľmi malá podnikateľská základňa; podľa posledných údajov zahrnutých v

upravené priestranstvo; priebežné investície do kultúrneho domu a jeho okolia v rokoch 2019-2025. • S7 Relatívne priaznivý ľudský kapitál: 53,57 % obyvateľov vo veku 15+ má maturitu, vyššie odborné alebo vysokoškolské vzdelanie; počet evidovaných uchádzačov klesol z 21 na 8 (2016-2025).	analytickej časti (2021) išlo o jednu ziskovú právnickú osobu a troch živnostníkov. • W7 Rozdrobené vlastníctvo (1 020 vlastníkov, 1 363 parciel registra E) spolu s premenlivým flyšovým podložíom a pseudoglejovými pôdami komplikuje líniové a vodohospodárske stavby. • W8 Informačné medzery pri kľúčových zámeroch: chýbajú ucelené paspory a diagnostika komunikácií, mosta, osvetlenia, vysokorýchlostného internetu a dopytu po vybraných službách.
Príležitosti	Ohrozenia
• O1 Zaradenie do SPR Horný Zemplín a UMR Humenné umožňuje koordinovať projekty a uchádzať sa o regionálne, národné a európske zdroje podľa aktuálnych podmienok. • O2 Medziobecné a zdieľané riešenia kanalizácie, sociálnych a terénnych služieb, odpadov, dopravy a odborných kapacít môžu znížiť jednotkové náklady. • O3 Pracovné a servisné zázemie Humenného vytvára možnosť stabilizovať bývanie rodín, ak obec udrží bezpečné spojenie a spoľahlivú základnú infraštruktúru. • O4 Energetická obnova obecnej budovy, modernizácia osvetlenia, meranie spotreby a primerané OZE môžu znížiť prevádzkové náklady a energetickú závislosť.	• T1 Pokračovanie populačného poklesu po maxime v roku 2023 a prirodzeného úbytku z rokov 2024-2025 môže oslabiť komunitu aj dopyt po službách. • T2 Ďalší pokles produktívnej populácie a rast počtu seniorov môžu znižovať miestnu pracovnú, daňovú a dobrovoľnícku kapacitu. • T3 Intenzívne zrážky, lokálne povodne na Gruzovčíku, erózia a podmáčanie môžu poškodzovať domy, komunikácie a verejný majetok; v roku 2012 bolo zasiahnutých približne šesť domov. • T4 Neistota externého financovania, rast cien stavebných prác a povinné spolufinancovanie môžu odkladať projekty alebo vytvoriť neudržateľné záväzky.

• O5 Rozšírenie vysokorýchlostného internetu a elektronických služieb môže zmierniť nevýhody malej obce a znížiť potrebu časti fyzických ciest za službami.• O6 Prírode blízke opatrenia na Gruzovčíku, retencia dažďovej vody a zelená infraštruktúra môžu súčasne znížiť povodňové, erózne a tepelné riziká.• O7 Miestna história, krajina a väzba na Horný Zemplín umožňujú vytvoriť nenákladnú návštevnícku ponuku, ak bude prepojená s regionálnymi trasami a údržbou.	• T5 Zhoršenie verejnej dopravy alebo dostupnosti služieb v spádovom území by najviac zasiahlo deti, seniorov, osoby so zdravotným znevýhodnením a domácnosti bez auta.• T6 Majetkové, povoloňacie a environmentálne konflikty pri zásahoch do toku, krajiny a územia Natura 2000 môžu zvýšiť náklady a predĺžiť prípravu.• T7 Komerční poskytovatelia nemusia pri malej trhovej základni investovať do kvalitného internetu a lokálnych služieb; môže pokračovať ich odliv do väčších centier.• T8 Dlhá vykurovacía sezóna (220-240 dní) a kolísanie cien energií zvyšujú tlak na rozpočet obce aj domácností.

B. STRATEGICKÁ ČASŤ

Vízia obce

Strategická časť PHRSR obsahuje stratégiu rozvoja obce, pričom vychádza z jej identifikovaných vnútorných špecifík i vonkajších vplyvov a určuje hlavné ciele a priority rozvoja obce pri rešpektovaní princípov regionálnej politiky v záujme dosiahnutia vyváženého a udržateľného rozvoja územia.

Pri stanovení vízie rozvoja územia obce Gruzovce bolo nutné prihliadať na ten fakt, že sa vzťahuje k dlhodobému horizontu 10 rokov. Vízia by mala byť v súlade s Víziou a stratégiou rozvoja Slovenska do roku 2030 a Programom hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja 2021 - 2030.

Vízia regionálneho rozvoja predstavuje stav, ku ktorému má Slovensko za niekoľko rokov dospieť - vymedzuje rámec pre definovanie strategických cieľov a priorít na obdobie 2021 až 2027 s výhľadom do roku 2030, ako aj postupy na ich dosiahnutie.

Vízia regionálneho rozvoja Slovenska je definovaná takto:

„Slovensko je krajina úspešných udržateľne sa rozvíjajúcich regiónov, ktorá poskytuje kvalitné a bezpečné prostredie pre zdravý a plnohodnotný život všetkých obyvateľov.“

Slovensko 2030 stojí na šiestich národných prioritách implementácie Agendy 2030, ktoré sú integrované do troch rozvojových programov:

- ochrana a rozvoj zdrojov,
- udržateľné využívanie prírodných zdrojov,
- rozvoj komunit.

Princípmi Slovensko 2030 sú:

- environmentálna a hospodárska udržateľnosť,
- kvalita života ako rozhodujúci faktor verejných politík,
- efektívnosť, synergia, subsidiarita, sebestačnosť a integrácia,
- dôraz na priority.

S ohľadom na vyššie uvedené dokumenty národnej a regionálnej úrovne bola vízia rozvoja obce definovaná nasledovne:

Vízia 2035

Gruzovce budú v roku 2035 bezpečnou, upravenou a súdržnou malou obcou s funkčnou základnou infraštruktúrou, energeticky hospodárnym obecným majetkom a verejnými priestormi odolnými voči zmene klímy. Obec bude poskytovať primerané podmienky pre bývanie, každodenný pohyb, komunitný život a oddych, pričom bude investovať len do riešení, ktoré dokáže dlhodobo prevádzkovať a udržiavať.

Vízia nestavia na ambícii premeniť Gruzovce na veľké turistické centrum. Pri veľkosti obce by takáto ambícia mala nízku pravdepodobnosť návratnosti. Reálnejšou cestou je kvalitné bývanie, bezpečná a

pokojná obec, dôstojný kultúrny dom, udržiavaná zeleň a menšie návštevnícke prvky prepojené s ponukou Horného Zemplína.

Poslaním obce je koordinovať obnovu základnej infraštruktúry, chrániť majetok a zdravie obyvateľov, znižovať prevádzkové náklady, vytvárať dostupné priestory pre komunitu a pripravovať projekty tak, aby obec vedela využiť externé zdroje bez neprimeraného zadĺženia a bez presunu neudržateľných nákladov na budúce rozpočty.

Hlavný strategický cieľ do roku 2032

HLAVNÝ STRATEGICKÝ CIEĽ

Do konca roka 2032 odstrániť alebo projektovo a finančne vyriešiť najzávažnejšie deficity v odkanalizovaní, dopravnej bezpečnosti, stave obecného majetku, energetike a ochrane pred vodou; súčasne zlepšiť kvalitu verejných priestorov a komunitných služieb pri zachovaní finančnej a prevádzkovej udržateľnosti obce.

Prioritné oblasti

Kód	Prioritná oblasť	Vecný rozsah
P1	Základná infraštruktúra a bezpečná mobilita	Kanalizácia, technická infraštruktúra, most, miestne komunikácie, chodníky, parkovanie a cyklistické prepojenia.
P2	Energetika, voda, klíma a životné prostredie	Obnova budovy a OZE, verejné osvetlenie, energetický manažment, Gruzovčák, dažďová voda, zeleň a odpady.
P3	Komunita, služby a miestna atraktivita	Kultúrny dom, oddychová zóna, ihrisko, náučný chodník, miestna identita a primerané služby pre rôzne skupiny obyvateľov.
P4	Bezpečná a schopná samospráva	Kamerový systém, krízová pripravenosť, projektové riadenie, evidencia majetku, monitoring a medziobecná spolupráca.

Špecifické ciele

Sústava špecifických cieľov a merateľných výsledkov predstavuje základný rámec na napĺňanie rozvojovej vízie obce Gruzovce v období rokov 2026 – 2032 s výhľadom do roku 2035. Špecifické ciele konkretizujú jednotlivé prioritné oblasti a vyjadrujú zmeny, ktoré chce obec dosiahnuť v oblasti technickej infraštruktúry, kvality verejných služieb, životného prostredia, komunitného života a celkovej kvality života obyvateľov.

Ku každému špecifickému cieľu sú priradené očakávané výsledky a merateľné ukazovatele, prostredníctvom ktorých bude možné priebežne sledovať rozsah realizovaných aktivít a vyhodnocovať ich reálny prínos. Ukazovatele vychádzajú z aktuálnych potrieb a možností obce; ich cieľové hodnoty

sa môžu spresňovať podľa technickej pripravenosti projektov, dostupnosti finančných zdrojov a výsledkov verejného obstarávania.

Nasledujúca tabuľka vytvára vecnú väzbu medzi rozvojovými prioritami, špecifickými cieľmi a merateľnými výsledkami. Zároveň bude slúžiť ako podklad na pravidelné monitorovanie plnenia PHRSR, aktualizáciu akčného plánu a prijímanie nápravných opatrení v prípade, ak sa stanovené ciele nebudú plniť v plánovanom rozsahu alebo termíne.

Cieľ	Názov	Výsledok do 2032	Kľúčové ukazovatele
P1 / SC 1.1	Zvýšiť dostupnosť a spoľahlivosť technickej infraštruktúry	Do roku 2027 prijať technické a prevádzkové rozhodnutie o kanalizácii; do roku 2032 realizovať dostupné etapy a koordinovať ich s IBV a obnovou ulíc.	km stokovej siete; počet objektov s možnosťou pripojenia; schválený prevádzkový model; počet koordinovaných úsekov sietí
P1 / SC 1.2	Zvýšiť bezpečnosť a bezbariérovosť miestnej mobility	Odstrániť kritické poruchy mosta a komunikácií, vytvoriť súvislé bezpečné pešie trasy a riešiť parkovanie bez zhoršovania odtoku vody.	m obnovených/nových komunikácií; m chodníkov; stav mostného objektu; počet parkovacích miest; m cyklistickej trasy
P2 / SC 2.1	Znížiť energetickú náročnosť obecného majetku a osvetlenia	Zrealizovať komplexnú obnovu obecného úradu s kultúrnym domom, znížiť primárnu spotrebu energie a uviesť do prevádzky fotovoltiku a tepelné čerpadlo; osvetlenie obce modernizovať na základe auditu.	380,37 m ² obnovenej budovy; primárna energia 17,2573 MWh/rok; 0,0100 MW elektrickej a 0,01334 MW tepelnej kapacity OZE; skutočná spotreba a náklady po realizácii
P2 / SC 2.2	Zvýšiť odolnosť územia voči vode, horúčavám a environmentálnym záťažiam	Znížiť riziko pri Gruzovčíku, zadržať dažďovú vodu v zastavanom území a rozvíjať nízkoúdržbovú zeleň a triedenie odpadu.	m toku s realizovaným opatrením; m ³ retenčnej kapacity; počet stromov a ich uateľnosť; m ² priepustných povrchov; miera triedenia odpadu
P3 / SC 3.1	Skvalitniť komunitnú, športovú a oddychovú infraštruktúru	Dokončiť obnovu a zmysluplné využitie kultúrneho domu, oddychovej zóny a ihriska pre viac generácií.	počet obnovených priestorov; počet podujatí/rok; návštevnosť; počet bezpečnostných kontrol ihriska; podiel bezbariérových prvkov

Cieľ	Názov	Výsledok do 2032	Kľúčové ukazovatele
P3 / SC 3.2	Posilniť miestnu identitu a primeranú návštevnícku ponuku	Vytvoriť jednoduchý náučný prvok a obsah prepojený s históriou obce a trasami regiónu bez budovania nákladnej turistickej prevádzky.	m/počet zastavení náučnej trasy; počet digitálnych obsahov; počet spoločných regionálnych aktivít; údržbové náklady
P3 / SC 3.3	Zlepšiť dostupnosť základnej pomoci a služieb	Rozvíjať terénne, mobilné a zdieľané služby pre seniorov, rodiny a zraniteľných obyvateľov v spolupráci s okolím.	počet dohôd o spoločnej službe; počet podporených domácností; počet informačných/terénnych zásahov; odozva na požiadavky
P4 / SC 4.1	Zvýšiť verejnú bezpečnosť a krízovú pripravenosť	Zaviesť primeraný kamerový systém, kvalitné osvetlenie kritických miest a funkčné postupy pre povodne, požiare a výpadky.	počet kritických bodov s odôvodneným pokrytím; čas odstránenia poruchy; aktualizovaný krízový plán; počet cvičení/skúšok
P4 / SC 4.2	Posilniť schopnosť obce pripraviť, financovať a udržať projekty	Viesť jednotný zásobník projektov, majetkové a energetické dáta, každoročne aktualizovať akčný plán a využívať medziobecnú spoluprácu.	% aktivít s projektovým pasportom; počet podaných/úspešných žiadostí; ročná správa; podiel zákaziek s vyčíslenými nákladmi životného cyklu

C. PROGRAMOVÁ ČASŤ

Prioritné oblasti rozvoja obce, špecifické ciele, opatrenia a aktivity:

Priorita 1: Základná infraštruktúra a bezpečná mobilita

Špecifický cieľ 1.1: Zvýšiť dostupnosť a spoľahlivosť technickej infraštruktúry

M 1.1.A – Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd

A 1.1.1 Koncepcia, povoľovanie a etapizácia kanalizácie

Pripraviť rozhodovací podklad, ktorý porovná technicky a ekonomicky uskutočniteľné riešenia odkanalizovania, určí prijímateľa/prevádzkovateľa, trasovanie, napojenie alebo spôsob čistenia, etapy, majetkové vzťahy a celkové náklady životného cyklu.

Očakávaný výstup	Schválený variant, generel/štúdia, geodetické podklady, majetkový plán, projektová dokumentácia a povoľovací harmonogram; dohoda s budúcim prevádzkovateľom.
Ukazovatele	Rozhodnutie OZ do 2027; 100 % navrhutej trasy majetkovo preverenej; počet právoplatných povolení; pripravený projektový rozpočet.
Čas a priorita	2026–2028 kritická príprava
Pripravenosť	Zámer obce
Zodpovednosť / partneri	Obec/starosta; projektant; budúci prevádzkovateľ; susedné obce; okresný úrad a správcovia sietí podľa kompetencií.
Možné zdroje	Rozpočet obce na prípravu; Program Slovensko/IÚI PSK; Environmentálny fond alebo iný aktuálny nástroj podľa oprávnenosti.

A 1.1.2 Etapová výstavba kanalizácie a pripojenie nehnuteľností

Realizovať stokovú sieť a súvisiace objekty v logických etapách podľa schváleného variantu. Etapy zoradiť podľa environmentálneho prínosu, počtu reálne pripojiteľných objektov, technickej nadväznosti a väzby na plánované zásahy do komunikácií.

Očakávaný výstup	Funkčné etapy stokovej siete vrátane skúšok, obnovy dotknutých povrchov, dokumentácie skutočného vyhotovenia a odovzdania do prevádzky.
Ukazovatele	km vybudovanej siete; počet objektov s možnosťou pripojenia; podiel reálne pripojených objektov; výsledky skúšok tesnosti; počet koordinovaných úsekov s obnovou ulíc.
Čas a priorita	2028–2032, výhľad 2035 kritická investícia
Pripravenosť	Podmienená aktivitou A 1.1.1 a externým financovaním.
Zodpovednosť / partneri	Obec alebo oprávnený vlastník/prevádzkovateľ; zhotoviteľ; technický dozor; domácnosti pri pripojkách.

Možné zdroje	Najmä externé nenávratné zdroje; primerané spolufinancovanie obce; príspevky na prípojky iba v súlade s pravidlami podpory.
---------------------	---

M 1.1.B – Koordinovaná technická infraštruktúra a rozvoj bývania

A 1.1.3 Technická infraštruktúra pre IBV Široká

Koordinovať povoľovanú technickú infraštruktúru lokality IBV Široká s kapacitami sietí, kanalizáciou, dopravným napojením, odvodnením, verejným osvetlením a majetkovým vysporiadaním.

Očakávaný výstup	Koordinačný výkres sietí a komunikácií, etapizácia, vlastnícky a prevádzkový model, podmienky pre výstavbu a odovzdanie infraštruktúry.
Ukazovatele	Počet pripravených stavebných pozemkov; % sietí koordinovaných s kanalizáciou; počet vyriešených vlastníckych vzťahov; schválený prevádzkový model.
Čas a priorita	2026–2030 vysoká, podmienená
Pripravenosť	Na úradnej tabuli obce boli v rokoch 2024–2025 zverejnené územné a stavebné konania
Zodpovednosť / partneri	Obec; vlastníci pozemkov; správcovia sietí; stavebný úrad; budúci investori.
Možné zdroje	Kombinácia súkromných zdrojov, rozpočtu obce a oprávnených verejných zdrojov; jasne oddeliť verejný a súkromný prospech.

Špecifický cieľ 1.2: Zvýšiť bezpečnosť a bezbariérovosť miestnej mobility

M 1.2.A – Most a miestne komunikácie

A 1.2.1 Rekonštrukcia mosta a nadväzujúcej miestnej komunikácie

Začať diagnostikou nosnosti, spodnej stavby, zábradlia, odvodnenia a napojenia na komunikáciu. Podľa výsledku určiť rozsah opravy alebo rekonštrukcie a dočasné bezpečnostné opatrenia. Projekt má riešiť celý bezpečnostný bod, nie iba povrch mostovky.

Očakávaný výstup	Hlavná prehliadka/diagnostika, projekt a rozpočet; odstránenie identifikovaných porúch; bezpečné napojenie a odvodnenie.
Ukazovatele	Klasifikovaný technický stav pred/po; splnenie určenej zaťažiteľnosti; počet odstránených kritických porúch; dĺžka obnovenej komunikácie.
Čas a priorita	diagnostika 2026; projekt 2026–2027; realizácia 2027–2029 kritická bezpečnosť
Pripravenosť	Zámer obce
Zodpovednosť / partneri	Obec ako vlastník/správca, autorizovaný mostný inžinier, projektant, zhotoviteľ, dopravný inšpektorát podľa potreby.

Možné zdroje	Rozpočet obce na diagnostiku; štátne, regionálne alebo európske zdroje podľa výzvy; prípadne úver iba po teste únosnosti rozpočtu.
---------------------	--

A 1.2.2 Program rekonštrukcie a výstavby miestnych komunikácií

Vytvoriť pasport stavu ulíc a viacročný plán opráv. Úseky zoradiť podľa bezpečnosti, intenzity používania, stavu podlažia, odvodnenia a koordinácie so sieťami. Pri nových cestách najprv preukázať obsluhované územie a vlastníctvo; pri rekonštrukcii riešiť konštrukčné vrstvy a vodu.

Očakávaný výstup	Pasport, poradie úsekov, projektové riešenia, etapová rekonštrukcia a výstavba vrátane odvodnenia a dokumentácie skutočného stavu.
Ukazovatele	100 % miestnych komunikácií v pasporte; m obnovených/nových ciest; % úsekov bez opakovaných porúch do 3 rokov; počet koordinovaných zásahov so sieťami.
Čas a priorita	pasport 2026–2027; realizácia 2028–2032 vysoká po sieťach
Pripravenosť	Zoznam zámerov obce; chýba inventarizácia úsekov a projektové rozpočty.
Zodpovednosť / partneri	Obec; projektant dopravy; správcovia sietí; technický dozor; vlastníci dotknutých pozemkov.
Možné zdroje	Rozpočet obce, dotácie a Program Slovensko/IÚI podľa oprávnenosti; kombinovať s obnovou sietí.

M 1.2.B – Pešia, cyklistická a statická doprava

A 1.2.3 Súvislé a bezbariérové chodníky

Budovať chodníky ako súvislú bezpečnú trasu medzi obývanými časťami, zastávkami, kultúrnym domom, kostolom a verejnými priestormi. Projektovať ich spolu s priechodmi, obrubami, odvodnením, osvetlením a bezpečnými napojeniami.

Očakávaný výstup	Prioritná pešia trasa, projekt a etapová realizácia bezbariérových chodníkov a bezpečných miest križovania.
Ukazovatele	m chodníkov; počet odstránených bariér; počet prepojených verejných cieľov; počet kritických bodov vyriešených podľa auditu.
Čas a priorita	2027–2032 vysoká
Pripravenosť	Zámer obce; potrebný audit peších trás a majetkové preverenie.
Zodpovednosť / partneri	Obec; projektant; vlastníci pozemkov; správca cesty a dopravné orgány podľa umiestnenia.
Možné zdroje	Program Slovensko/IÚI, PSK/štátne schémy, rozpočet obce.

A 1.2.4 Parkoviská pri kultúrnom dome a kostole

Navrhnuť kapacitu podľa reálnej špičkovej potreby a spoločného využívania. Uprednostniť priepustné alebo retenčné riešenie tam, kde to podložie umožní, vyhradiť bezbariérové miesto, bezpečné pešie prepojenie a zeleň.

Očakávaný výstup	Dopravno-kapacitné posúdenie, majetkovo vysporiadaný projekt a zrealizované parkovanie s odvodnením, osvetlením a zeleňou.
Ukazovatele	Počet legálnych miest; počet bezbariérových miest; m ² priepustného povrchu; m ³ retencie; počet stromov so zabezpečenou starostlivosťou.
Čas a priorita	projekt 2027; realizácia 2028–2030 stredná až vysoká
Pripravenosť	Zámer obce
Zodpovednosť / partneri	Obec; príslušná cirkevná organizácia; projektant dopravy a krajiny; vlastníci pozemkov.
Možné zdroje	Rozpočet obce, partnerstvo s vlastníkom kostola, regionálne alebo európske zdroje podľa oprávnenosti.

A 1.2.5 Cyklistické a zmiešané prepojenie

Najprv preveriť zdroja a cieľ ciest, bezpečnosť existujúcich komunikácií a nadväznosť na regionálne trasy. Pre malú obec je často efektívnejšie bezpečné zmiešané prepojenie, upokojenie dopravy alebo krátky chýbajúci úsek než samostatná drahá cyklotrasa bez pokračovania.

Očakávaný výstup	Štúdia variantov, dohoda o regionálnej nadväznosti, projekt a realizácia odôvodneného úseku/koridoru vrátane značenia a odpočívadla podľa potreby.
Ukazovatele	m bezpečného cyklistického prepojenia; počet napojených cieľov; počet používateľov z orientačného sčítania; ročné náklady na údržbu.
Čas a priorita	štúdia 2027–2028; realizácia 2029–2032, výhľad 2035 podmienená
Pripravenosť	Zámer obce
Zodpovednosť / partneri	Obec; okolité obce; PSK; správcovia ciest; cyklokoordinátor/región cestovného ruchu.
Možné zdroje	IÚI/Program Slovensko, PSK, cezhraničné alebo regionálne schémy podľa aktuálnej oprávnenosti.

Priorita 2: Energetika, voda, klíma a životné prostredie

Špecifický cieľ 2.1: Znížiť energetickú náročnosť obecného majetku a osvetlenia

M 2.1.A – Komplexná obnova obecnej budovy a OZE

A 2.1.1 Zvýšenie energetickej účinnosti budovy obecného úradu s kultúrnym domom

Zrealizovať PZ IÚI ako jeden integrovaný projekt: zateplenie spodnej stavby, obvodového plášťa a strechy; výmena otvorových konštrukcií a strešnej krytiny s posilnením krovu; modernizácia vykurovania, prípravy teplej vody, osvetlenia, merania, riadenia a elektroinštalácie; fotovoltika a tepelné čerpadlo; debarierizácia, WC pre imobilných, zlepšenie vnútorného prostredia, zelené opatrenia a stavebný dozor.

Očakávaný výstup	Obnovených 380,37 m ² obecnej budovy; zrealizovaných 13 hlavných aktivít PZ IÚI; skolaudovaný a bezpečný objekt; funkčná fotovoltika a tepelné čerpadlo; energetický certifikát po realizácii; revízie, prevádzkový, servisný a merací plán.
Ukazovatele	Primárna spotreba 91,3672 → 17,2573 MWh/rok; emisie 16,4331 → 1,3084 t CO ₂ eq/rok; elektrická kapacita OZE 0,0100 MW a výroba 10,0000 MWh/rok; tepelná kapacita 0,01334 MW a výroba 16,8084 MWh/rok; 380,37 m ² obnovennej plochy.
Čas a priorita	PD 02–03/2026; plán realizácie podľa PZ IÚI 09/2026–08/2027; najvyššia podľa pripravenosti
Pripravenosť	VO na PD ukončené a zmluva podpísaná; PD so stavebným rozpočtom zhotovená; prieskum trhu na stavebný dozor vykonaný; majetok vysporiadaný. Schvaľovanie stavebného zámeru podľa PZ ešte prebieha a VO na zhotoviteľa má nasledovať až po schválení ŽoNFP.
Zodpovednosť / partneri	Obec/starosta; projektant; energetický audítor; poskytovateľ podpory; zhotoviteľ; technický dozor; distribučná spoločnosť pri pripojení OZE.
Možné zdroje	PZ IÚI predpokladá COV 330 000 EUR; EFRR 280 500 EUR, štátny rozpočet 49 500 EUR, vlastné zdroje 0 EUR.

A 2.1.2 Energetický manažment a plán údržby obecného majetku

Zaviesť mesačný zber údajov o spotrebe elektriny, tepla/paliva a vody v každom obecnom objekte a vo verejnom osvetlení. Nastaviť zodpovednosť za odpočty, vyhodnocovanie odchýlok, servis OZE a plán obnovy prvkov.

Očakávaný výstup	Register odberných miest, 2025/2026 energetická základňa, mesačný prehľad, ročná správa o úsporách, servisný a obnovovací kalendár.
Ukazovatele	100 % obecných odberných miest v registri; 12 mesačných záznamov/rok; odchýlky riešené do 30 dní; preukázaná úspora oproti normalizovanej základni.
Čas a priorita	od 2026 priebežne vysoká a nízkonákladová

Pripravenosť	Možno začať bez čakania na investičnú výzvu.
Zodpovednosť / partneri	Obecný úrad; správca budovy; externý energetik podľa potreby; dodávatelia energií.
Možné zdroje	Bežný rozpočet obce; technická pomoc projektov; úspory z prevádzky.

M 2.1.B – Moderné a hospodárne verejné osvetlenie

A 2.1.3 Audit a modernizácia verejného osvetlenia

Zmapovať všetky svetelné body, rozvážače, poruchovosť, spotrebu a nedostatočne alebo nadmerne osvetlené miesta. Následne modernizovať svietidlá, vedenia a riadenie tak, aby sa zlepšila bezpečnosť, znížila spotreba a obmedzilo rušivé svetlo. Stmievanie má rešpektovať reálny nočný pohyb a bezpečnosť.

Očakávaný výstup	Pasport a svetelnotechnický projekt; modernizované svetelné body a rozvážače; nastavený režim riadenia; revízná správa a servisný plán.
Ukazovatele	Počet a % modernizovaných bodov; MWh/rok a EUR/rok pred/po; počet tmavých kritických miest; poruchy/rok; čas odstránenia poruchy.
Čas a priorita	audit 2026; realizácia 2027–2029 vysoká
Pripravenosť	Zámer obce; chýba pasport a základňa spotreby.
Zodpovednosť / partneri	Obec; svetelný technik/projektant; distribútor; zhotoviteľ a servisná organizácia.
Možné zdroje	Rozpočet obce, energetické úspory, Environmentálny fond alebo iné vhodné výzvy; model garantovanej úspory len po porovnaní celkových nákladov.

Špecifický cieľ 2.2: Zvýšiť odolnosť územia voči vode, horúčavám a environmentálnym záťažiam

M 2.2.A – Gruzovčik, dažďová voda a zelená infraštruktúra

A 2.2.1 Regulácia a príroda blízka stabilizácia toku Gruzovčik

Spracovať hydrologické a hydraulické posúdenie, identifikovať erózne, kapacitné a povodňové problémy a navrhnuť kombináciu údržby, lokálneho spevnenia, bezpečného prevedenia vôd a prírode blízkych opatrení. Plošné tvrdé opevnenie toku nesmie byť automatickým riešením, ak iba urýchlí vodu a preniesie riziko nižšie.

Očakávaný výstup	Riziková mapa, projekt a povolenia; vyčistené/opravené kritické profily; stabilizované brehy; zachovaná alebo obnovená vegetácia; plán pravidelnej údržby.
-------------------------	--

Ukazovatele	m toku s opatrením; počet odstránených kritických bodov; kapacita kritických profilov podľa projektu; počet kontrol/rok; plocha zachovanej/obnovenej brehovej vegetácie.
Čas a priorita	štúdia 2026–2027; povoľovanie 2027–2028; realizácia 2028–2031 kritická podľa rizika
Pripravenosť	Zámer obce; potrebné hydraulické údaje, vlastnícke a správckové potvrdenie.
Zodpovednosť / partneri	Obec; správca toku; vodohospodársky projektant; vlastníci; okresný úrad; orgány ochrany prírody podľa potreby.
Možné zdroje	Program Slovensko, Environmentálny fond, protipovodňové a adaptačné schémy; rozpočet správcu toku/obce podľa kompetencií.

A 2.2.2 Dažďová voda, tienenie a priepustné povrchy vo verejných projektoch

Do každého projektu parkoviska, chodníka, cesty, oddychovej zóny a budovy vložiť posúdenie dažďovej vody, tienenia a zelene. Využiť vsakovanie, dažďové záhony, retenčné prvky, zachytenie vody zo striech a stromy s dostatočným koreňovým priestorom tam, kde to geológia a ochrana stavieb umožnia.

Očakávaný výstup	Jednotný obecný štandard a realizované adaptačné prvky v investíciách; plán polievania a náhradnej výsadby.
Ukazovatele	m ² priepustných povrchov; m ³ retencie; počet stromov; najmenej 85 % ujetelnosť po dvoch vegetačných obdobiach; počet projektov s vodnou bilanciou.
Čas a priorita	od 2026 priebežne povinný prierezový princíp
Pripravenosť	Zámer obce
Zodpovednosť / partneri	Obec; projektanti stavieb a krajiny; zhotovitelia; správca zelene.
Možné zdroje	Súčasť rozpočtov jednotlivých projektov; adaptačné a environmentálne výzvy.

M 2.2.B – Odpady a udržiavaná krajina

A 2.2.3 Triedenie, kompostovanie a prevencia nelegálneho odpadu

Na základe ročných výkazov vyhodnotiť problémové zložky odpadu, dostupnosť triedeného zberu, bioodpad a miesta výskytu nelegálneho odpadu. Uprednostniť prevenciu, domáce/komunitné kompostovanie primerané veľkosti obce, informovanie a adresné riešenie problémových miest pred nákupom techniky bez stabilného využitia.

Očakávaný výstup	Ročný odpadový profil, informačný plán, vybavenie podľa preukázanej potreby, monitorované problémové miesta a dohoda o spoločnom využití techniky/služby.
Ukazovatele	Miera triedenia; kg zmesového odpadu/obyvateľa; počet domácností zapojených do kompostovania; počet opakovaných nelegálnych skládok; náklady na tonu odpadu.

Čas a priorita	2026–2032 stredná, priebežná
Pripravenosť	Obec zverejňuje údaje o triedení.
Zodpovednosť / partneri	Obec; zmluvná zberová spoločnosť; organizácia zodpovednosti výrobcov; domácnosti; okolité obce.
Možné zdroje	Bežný rozpočet, Environmentálny fond a schémy pre odpadové hospodárstvo podľa oprávnenosti.

Priorita 3: Komunita, služby a miestna atraktivita

Špecifický cieľ 3.1: Skvalitniť komunitnú, športovú a oddychovú infraštruktúru

M 3.1.A – Kultúrny dom, oddych a šport

A 3.1.1 Funkčná obnova a aktivácia kultúrneho domu

Prepojiť stavebnú a energetickú obnovu s reálnym spôsobom používania kultúrneho domu. Overiť vnútorné dispozície, hygienické zázemie, prístupnosť, vybavenie, akustiku, skladovanie a prevádzkový poriadok. Projekt A 2.1.1 a táto aktivita tvoria jeden integrovaný investičný a prevádzkový zámer, nie dve rozpočtovo duplicitné stavby.

Očakávaný výstup	Funkčné a prístupné priestory, základné vybavenie, prevádzkový poriadok, kalendár využitia, cenník/pravidlá prenájmu a zodpovednosť za údržbu.
Ukazovatele	Počet podujatí a prenájmov/rok; počet používateľov; prevádzkové náklady na podujatie; počet odstránených bariér; spokojnosť používateľov.
Čas a priorita	2026–2029 investícia; 2029–2032 prevádzka vysoká, previazaná s A 2.1.1
Pripravenosť	Obec už v roku 2024 realizovala obnovu podlahy; širšia obnova je v zozname zámerov.
Zodpovednosť / partneri	Obec; miestne organizácie; dobrovoľníci; projektant; prevádzkovateľ/správca budovy.
Možné zdroje	Súčasť projektu obnovy budovy; PSK/štátne kultúrne schémy; rozpočet obce; príjmy z primeraného prenájmu.

A 3.1.2 Dokončenie oddychovej zóny pri kultúrnom dome

Doplniť lavičky, primerané herné/prielezové prvky, oplotenie, stromy a povrchy tak, aby zóna slúžila deťom, rodičom aj seniorom a zostala prehľadná a udržiavateľná. Návrh koordinovať s parkoviskom, dažďovou vodou, prístupnosťou a kamerovým systémom. Uprednostniť tieň a kvalitné sedenie pred množstvom katalógových prvkov.

Očakávaný výstup	Dokončená viacgeneračná oddychová zóna, bezpečné oplatenie podľa potreby, mobiliár, výsadba a prevádzkový/údržbový režim.
Ukazovatele	Počet miest na sedenie; počet certifikovaných herných prvkov; počet stromov a udatelnosť; počet používateľov z orientačného pozorovania; ročné náklady na údržbu.
Čas a priorita	projekt 2026–2027; realizácia 2027–2028 rýchly výsledok
Pripravenosť	Čiastočne vybudovaná zóna.
Zodpovednosť / partneri	Obec; krajinný architekt/projektant; dodávateľ herných prvkov; miestna komunita.
Možné zdroje	Rozpočet obce, malé granty PSK, komunitné a sponzorské zdroje; dobrovoľníctvo len pri bezpečných a neodborných prácach.

A 3.1.3 Športové a detské ihrisko primerané veľkosti obce

Pred výberom riešenia zistiť vekovú štruktúru a reálnych používateľov. Preferovať menší viacúčelový priestor s prvkami použiteľnými viacerými vekmi, dobrou viditeľnosťou a nízkymi nákladmi údržby.

Očakávaný výstup	Dopytové a umiestňovacie posúdenie, projekt, bezpečné a prístupné ihrisko, prevádzkový poriadok a plán pravidelných kontrol.
Ukazovatele	Počet funkčných prvkov; počet vekových skupín, ktorým slúžia; kontrola bezpečnosti min. podľa prevádzkového plánu; návštevnosť; náklady/užívateľa.
Čas a priorita	2027–2029 stredná
Pripravenosť	Zámer obce
Zodpovednosť / partneri	Obec; projektant; dodávateľ; komunitní zástupcovia; osoba zodpovedná za kontroly.
Možné zdroje	Rozpočet obce, športové/komunitné granty, PSK, sponzori podľa transparentných pravidiel.

Špecifický cieľ 3.2: Posilniť miestnu identitu a primeranú návštevnícku ponuku

M 3.2.A – Miestna identita a nenákladná návštevnícka ponuka

A 3.2.1 Náučný chodník a lokálna turistická trasa

Vytvoriť krátku, udržiavateľnú trasu prepájajúcu zaujímavosti obce, krajinu a regionálne smerovanie. Obsah má vychádzať z overenej histórie a miestnych príbehov; fyzické tabule doplniť jednoduchým digitálnym obsahom.

Očakávaný výstup	Overený interpretačný plán, majetkovo vyriešená trasa, značenie/zastavenia, digitálna stránka alebo QR obsah, plán kontroly a obnovy.
Ukazovatele	Dĺžka trasy; počet zastavení; počet ročných kontrol; digitálne návštevy; počet spoločných prepojení s regionálnou ponukou.
Čas a priorita	obsah a partnerstvá 2027–2028; realizácia 2029–2031 podmienená
Pripravenosť	Zámer obce
Zodpovednosť / partneri	Obec; regionálna organizácia cestovného ruchu/MAS podľa územia; školy, historici a miestni pamätníci; vlastníci pozemkov.
Možné zdroje	LEADER/MAS, regionálne a kultúrne granty, cezhraničné schémy, rozpočet obce.

A 3.2.2 Komunitný kalendár, miestne príbehy a regionálna spolupráca

Aktivovať zrekonštruované priestory prostredníctvom malého ročného kalendára podujatí, zberu fotografií a spomienok, dobrovoľníckych dní a spolupráce so susednými obcami. Ide o nízkonákladovú aktivitu, ktorá vytvára obsah pre kultúrny dom a náučnú trasu.

Očakávaný výstup	Ročný kalendár, digitálny archív vybraných príbehov/fotografií so súhlasmi, aspoň jedna spoločná aktivita s okolím a dobrovoľnícky plán.
Ukazovatele	Počet podujatí; účasť; počet partnerov; počet digitalizovaných príspevkov; priame náklady na účastníka.
Čas a priorita	od 2027 priebežne stredná, nízkonákladová
Pripravenosť	Zámer obce
Zodpovednosť / partneri	Obec; miestne spolky a obyvatelia; okolité obce; kultúrne inštitúcie.
Možné zdroje	Bežný rozpočet, malé kultúrne granty, partneri a transparentné sponzorstvo.

Špecifický cieľ 3.3: Zlepšiť dostupnosť základnej pomoci a služieb

M 3.3.A – Dostupné a zdieľané služby

A 3.3.1 Zdieľané terénne a podporné služby pre obyvateľov

Zmapovať potreby seniorov, osôb so zdravotným znevýhodnením, rodín a ľudí bez vlastnej dopravy. Namiesto budovania vlastnej pobytovej služby preveriť zmluvnú alebo medziobecnú opatrovateľskú službu, dovoz stravy, sociálne poradenstvo, mobilné služby a koordináciu dopravy k lekárovi a úradom.

Očakávaný výstup	Anonymizované zmapovanie potrieb, dohody s poskytovateľmi/obcami, kontaktný bod a zrozumiteľný informačný leták/webová sekcia.
-------------------------	--

Ukazovatele	Počet domácností s dostupnou službou; počet vybavených požiadaviek; priemerný čas odozvy; náklad na podporenú domácnosť; počet medziobecných dohôd.
Čas a priorita	mapovanie 2026–2027; služby 2027–2032 vysoká podľa zistenej potreby
Pripravenosť	Zámer obce
Zodpovednosť / partneri	Obec; registrovaní poskytovatelia; okolité obce; PSK; ÚPSVaR a zdravotní poskytovatelia podľa kompetencií.
Možné zdroje	Bežný rozpočet, zdroje sociálnych služieb a projektové schémy; príspevky prijímateľov podľa zákonných pravidiel.

Priorita 4: Bezpečná a schopná samospráva

Špecifický cieľ 4.1: Zvýšiť verejnú bezpečnosť a krízovú pripravenosť

M 4.1.A – Verejná bezpečnosť a pripravenosť

A 4.1.1 Primeraný kamerový systém na kritických miestach

Pred inštaláciou zdokumentovať konkrétny bezpečnostný problém, účel, rozsah záberu, dobu uchovávanía, prístupy a zodpovednosť. Kamery umiestniť iba tam, kde menej invazívne opatrenia nestačia; kombinovať ich s kvalitným osvetlením, úpravou zelene a fyzickým zabezpečením.

Očakávaný výstup	Bezpečnostná analýza, posúdenie ochrany osobných údajov podľa potreby, prevádzková dokumentácia, označenie monitorovaných priestorov, funkčný systém a servisná zmluva.
Ukazovatele	Počet odôvodnených kritických bodov; dostupnosť systému; počet oprávnených prístupov; incidenty riešené s využitím záznamu; počet porušení pravidiel prístupu = 0.
Čas a priorita	analýza 2026–2027; realizácia 2027–2028 stredná až vysoká podľa incidentov
Pripravenosť	Zámer obce
Zodpovednosť / partneri	Obec ako prevádzkovateľ; zodpovedná osoba/odborník na ochranu údajov; polícia; dodávateľ a servis.
Možné zdroje	Rozpočet obce, dotačné schémy prevencie kriminality podľa aktuálnej oprávnenosti.

A 4.1.2 Krízová pripravenosť, varovanie a kontinuita základných činností

Aktualizovať kontakty, postupy a zodpovednosti pre povodeň, požiar, víchricu, dlhší výpadok elektriny alebo komunikácií. Preveriť funkčnosť obecného rozhlasu, náhradné komunikačné kanály, dostupnosť základného vybavenia a pomoc osamelo žijúcim osobám. Záložný zdroj obstaráť iba po určení kritických spotrebičov a času potrebnej prevádzky.

Očakávaný výstup	Aktualizované plány a kontakty, ročná skúška varovania, mapa zraniteľných bodov, dohody o vzájomnej pomoci a zoznam kritického vybavenia.
Ukazovatele	1 skúška/rok; % aktuálnych kontaktov; čas aktivácie varovania; počet dohôd o pomoci; počet odstránených nedostatkov po cvičení.
Čas a priorita	od 2026 priebežne vysoká, nízkonákladová
Pripravenosť	Obecný rozhlas bol rekonštruovaný v roku 2024; treba nadviazať prevádzkovými postupmi.
Zodpovednosť / partneri	Starosta; obecný úrad; dobrovoľné zložky a okresný úrad podľa kompetencií; susedné obce; správca toku.
Možné zdroje	Bežný rozpočet; dotačné schémy civilnej ochrany, prevencie a adaptácie podľa oprávnenosti.

Špecifický cieľ 4.2: Posilniť schopnosť obce pripraviť, financovať a udržať projekty

M 4.2.A – Projektové riadenie, dáta a spolupráca

A 4.2.1 Jednotný zásobník projektov a pasport obecného majetku

Pre každý zámer vytvoriť krátky projektový pasport: problém, cieľ, vlastník, stav prípravy, povolenia, rozpočet, možné zdroje, spolufinancovanie, prevádzkové náklady, riziká, indikátory a ďalší rozhodovací míľnik. Prepojiť ho s mapou/zoznamom majetku, komunikácií, osvetlenia a zmlúv.

Očakávaný výstup	Aktuálny digitálny register projektov a majetku; štandard pasportu; dokumentový archív; zoznam povolení a termínov.
Ukazovatele	100 % priorít s pasportom
Čas a priorita	2026 a každoročná aktualizácia kritická kapacita
Pripravenosť	Zámer obce
Zodpovednosť / partneri	Starosta; určený koordinátor; účtovník/ekonóm; externý projektový manažér podľa potreby; hlavný kontrolór v kontrolnej úlohe.
Možné zdroje	Bežný rozpočet; technická pomoc a kapacitné projekty.

A 4.2.2 Ročný akčný plán, monitoring a medziobecné zdieľanie kapacít

Každoročne vybrať realistický balík prípravných a realizačných úloh v modeli rozpočtu 1+2, zverejniť stav ukazovateľov a upraviť poradie podľa pripravenosti a rizík. Pre projektovanie, verejné obstarávanie, sociálne služby, odpad, údržbu a techniku uzatvárať spolupráce tam, kde zdieľanie znižuje jednotkové náklady alebo personálne riziko.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Gruzovce na roky 2026-2032
s výhľadom do 2035

Očakávaný výstup	Akčný plán schválený s rozpočtom, ročná monitorovacia správa, strednodobé hodnotenie 2029, dohody o spoločnom výkone/službe a zoznam kapacitných partnerov.
Ukazovatele	Akčný plán schválený každý rok; ročná správa do 30. 6.; počet spoločných služieb; úspora alebo zvýšenie dostupnosti; max. dva veľké projekty v súbehu bez posilnenia kapacity.
Čas a priorita	2026–2032, hodnotenie výhľadu 2034 kritická kapacita
Pripravenosť	Zámer obce
Zodpovednosť / partneri	Obecné zastupiteľstvo; starosta; koordinátor PHRSR; hlavný kontrolór; partnerské obce a odborní dodávatelia.
Možné zdroje	Bežný rozpočet, technická pomoc, spoločné financovanie partnerov.

D. REALIZAČNÁ ČASŤ

Zásobník projektov

Zásobník projektov obce Gruzovce na roky 2026-2032 predstavuje prehľad plánovaných projektových zámerov, ktorých realizáciou sa má prispieť k naplneniu stanoveného globálneho cieľa obce do r. 2035.

Aktuálny zásobník projektov nepredstavuje súhrn všetkých možných realizovateľných projektov, ani zoznam projektov, ktorých realizáciou sa podarí naplno zabezpečiť stanovené ciele. Ide o zoznam projektových zámerov, ktoré obec aktuálne považuje za realizovateľné a aspoň čiastočne rozpracované vo forme zámeru. Zásobník projektov má predstavovať živý a flexibilný prehľad projektových zámerov, ktorý sa môže v priebehu rokov aktualizovať a dopĺňať o nové projektové zábery, ktoré sú v súlade so stanovenými prioritami rozvoja obce.

Akčný plán

Akčný plán (AP) slúži ako implementačný a monitorovací nástroj PHRSR a obsahuje prehľad prebiehajúcich a plánovaných aktivít (projektov, projektových zámerov a projektových ideí), ktoré súvisia s napĺňaním cieľov obce do r. 2035, avšak už sú v určitej fáze realizácie v nasledujúcich troch rokoch. Ide teda o konkrétny krátkodobý plánovaco-implementačný nástroj rozvoja obce, ktorý má mať priame prepojenie aj na programový rozpočet samosprávy. Keďže ide o prehľad konkrétnych aktivít na obdobie 1+2 rokov, je vhodné jeho prípravu časovo a obsahovo koordinovať s prípravou programového rozpočtu obce.

Akčný plán obsahuje minimálne nasledujúce informácie:

- názov aktivity,
- zaradenie pod príslušnú prioritu / špecifický cieľ
- predpokladaný zdroj financovania,
- predpokladané výdavky na realizáciu aktivity,
- predpokladaný termín realizácie,
- fáza pripravenosti aktivity, resp. popis aktuálneho stavu realizácie v sledovanom čase.

Samotný Akčný plán obce Gruzovce na nasledujúce obdobie (r. 2026-2028) by mal primárne vychádzať z projektového zásobníka PHRSR a mal by byť vytváraný a schvaľovaný súbežne s programovým rozpočtom obce na dané obdobie.

Súčasťou Akčného plánu majú byť aktivity a projektové zábery, ktoré sú významné z pohľadu rozvoja obce a je potrebné ich systematicky monitorovať a odpočtovať v rámci vyhodnocovania plnenia PHRSR. Súčasťou AP nemajú byť aktivity bežnej údržby obce (bežná starostlivosť o zeleň, lokálna oprava poškodeného chodníka/cesty a pod.), ktoré nemajú podstatný význam na dosahovanie stanovených cieľov, či nesúvisia s inou významnou aktivitou obce.

Monitorovanie a vyhodnocovanie PHRSR

Cieľom monitorovania a hodnotenia PHRSR je priebežne posudzovať plnenie stanovených priorít, cieľov, ukazovateľov a projektových aktivít. Obecný úrad zabezpečí zber podkladov a vypracovanie ročnej monitorovacej správy v spolupráci s osobami zodpovednými za prípravu a realizáciu jednotlivých projektov. Podkladom budú najmä evidencie obecného úradu, programový rozpočet, účtovné údaje, projektová dokumentácia a hodnoty stanovených ukazovateľov. Monitorovacia správa bude obsahovať prehľad ukončených a prebiehajúcich aktivít, vyhodnotenie ukazovateľov a míľnikov, finančné plnenie, identifikované odchýlky a riziká, ako aj návrh potrebných nápravných opatrení. Správu prerokuje obecné zastupiteľstvo, ktoré na základe jej výsledkov rozhodne o ďalšom postupe, zmene poradia aktivít, úprave finančného alebo časového rámca a prípadnej aktualizácii PHRSR.

Monitorovacia správa za predchádzajúci kalendárny rok sa predloží obecnému zastupiteľstvu každoročne do 30. júna nasledujúceho roka. Jej súčasťou bude vyhodnotenie merateľných ukazovateľov, odpočet plnenia akčného plánu, prehľad čerpania finančných prostriedkov a aktualizovaný akčný plán na nasledujúce tri roky. V prípade zásadných zmien podmienok, harmonogramu, financovania alebo pripravenosti projektov možno akčný plán aktualizovať aj pri prerokovaní a schvaľovaní programového rozpočtu obce.

Minimálny akčný plán 2026–2028

#	Úloha	Termín	Gestor	Míľnik
1	Predložiť ŽoNFP na projekt obnovy budovy a OZE	2026	Starosta / projektant	Splnené podmienky pred verejným obstarávaním a uzatvorením zmluvy na stavbu.
2	Založiť zásobník projektov a pasport majetku	2026	Koordinátor PHRSR	100 % priorít s pasportom
3	Objednať diagnostiku mosta a prijať dočasné opatrenia	2026	Obec / mostný inžinier	Správa o stave a projektové zadanie
4	Rozhodnúť o variante a prevádzkovateľovi kanalizácie	2026–2027	Obec / partneri	Uznesenie OZ a harmonogram povoľovania
5	Spracovať pasport a audit verejného osvetlenia	2026	Obec / projektant	Základňa spotreby a projekt
6	Hydrologicky a majetkovo preveriť Gruzovčik	2026–2027	Obec / správca toku	Riziková mapa a dohoda o postupe
7	Spracovať koordinačnú mapu kanalizácie, ciest, chodníkov, parkovísk a IBV	2027	Projektový koordinátor	Schválené poradie úsekov

#	Úloha	Termín	Gestor	Míľnik
8	Dokončiť projekt oddychovej zóny a rozhodnúť o rozsahu ihriska	2027	Obec / komunita	Realizačný rozpočet a plán údržby
9	Pripraviť kamerový systém až po bezpečnostnej a dátovej analýze	2027	Obec / odborníci	Odôvodnený projekt a prevádzková dokumentácia
10	Zmapovať potrebu zdieľaných sociálnych a mobilných služieb	2026–2027	Obec / poskytovatelia	Dohoda o primeranej službe
11	Vydať prvú ročnú monitorovaciu správu	do 30. 6. 2027	Koordinátor / OZ	Zverejnená správa a aktualizovaný plán

Etapy implementácie

Etapa	Obdobie	Zameranie	Hlavný obsah
I	2026–2027	Rozhodnutia a prvá nosná investícia	Aktualizácia a schválenie PZ IÚI; obnova budovy a OZE podľa indikatívneho termínu 09/2026–08/2027 iba po rozhodnutí o NFP a povolení; kanalizačný variant; diagnostika mosta; hydraulika Gruzovčika; audit osvetlenia; vlastnícke preverenia.
II	2028–2030	Ďalšie nosné investície a stabilizácia	Meranie účinkov obnovy budovy a OZE; verejné osvetlenie; most; prvé etapy kanalizácie; kritické cesty a chodníky; Gruzovčik; oddychová zóna/ihrisko; parkovanie po koordinácii sietí.
III	2031–2032	Dokončenie a konsolidácia	Ďalšie etapy kanalizácie a komunikácií; cyklistické a náučné prepojenie iba pri potvrdenej nadväznosti; vyhodnotenie úspor, prevádzky a ukazovateľov.
IV	2033–2035	Výhľad a udržateľnosť	Dokončenie nedostupných etáp, obnova zariadení, optimalizácia OZE a osvetlenia, náhradná výsadba, rozšírenie regionálnych prepojení a príprava ďalšieho PHRSR.

Spôsob aktualizácie PHRSR

Aktualizácia stratégie je organickou súčasťou jej implementácie a vytvára z nej moderný, otvorený a flexibilný dokument. Súčasťou procesu aktualizácie je systematický zber a vyhodnocovanie podnetov od obyvateľov a subjektov pôsobiach na území obce, sledovanie prichádzajúcich príležitostí i hrozieb, ako aj výskyt nových skutočností, ktoré neboli známe v čase tvorby stratégie. Periodicita aktualizácie závisí od zistení procesu monitoringu a vyhodnocovania, resp. od potreby reagovať na zásadný odborný, legislatívny, politický, či strategický podnet.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Gruzovce na roky 2026-2032
s výhľadom do 2035

Na základe predchádzajúcich skúseností je odporúčané zvážiť aktualizáciu PHRSR približne po troch až štyroch rokoch od jeho schválenia.

Nástroj	Periodicita	Obsah	Zodpovednosť
Priebežný monitoring (operatívne sledovanie projektov)	štvrtročne	Stav míľnikov, rozpočtu, povolení, rizík a verejného obstarávania pri aktívnych projektoch.	Starosta/koordinátor
Ročná správa	do 30. júna	Hodnoty ukazovateľov k 31. 12., plnenie aktivít, čerpanie, odchýlky, návrh zmien a akčný plán 1+2.	Koordinátor/OZ
Strednodobé hodnotenie	2029	Overenie priorít, kapacity, finančnej udržateľnosti a zmien v programoch podpory; úprava cieľov iba pri preukázanej potrebe.	Obec + externý hodnotiteľ podľa potreby
Záverečné hodnotenie	2032	Výsledky, prevádzkové účinky, nenaplnené ciele, poučenia a rozhodnutie o aktivitách vo výhľade 2033–2035.	Obec/OZ
Revízia výhľadu	2034	Príprava nasledujúceho obdobia a kontrola stavu infraštruktúry po prvých rokoch prevádzky.	Obec/OZ

E. FINANČNÁ ČASŤ

Finančný rámec

Finančný plán na roky 2026 – 2028 je spracovaný ako indikatívny plán v modeli 1 + 2 roky a nadväzuje na minimálny akčný plán a programový rozpočet obce. Pri aktivitách, ktoré zatiaľ nemajú schválenú projektovú dokumentáciu alebo položkový rozpočet, sú uvedené plánovacie intervaly v cenovej úrovni roku 2026. Hodnoty sa budú každoročne aktualizovať podľa stavu pripravenosti, výsledkov verejného obstarávania, podmienok výziev a finančných možností obce. Pred začatím každej aktivity obecné zastupiteľstvo overí celkové a oprávnené výdavky, zdroj spolufinancovania, neoprávnené výdavky, potrebnú rezervu a budúce náklady na prevádzku a údržbu.

Indikatívny finančný plán na roky 2026 – 2028

Sumy sú uvedené v tis. eur.

Aktivita	Výdavky 2026 – 2028	Vlastné zdroje	Externé/ partnerské zdroje	Čerpanie	Spolufinancovanie
A 2.1.1 + A 3.1.1 Obnova obecného úradu s kultúrnym domom a OZE	330	0 v rámci COV; rezerva obce 16,5 – 33 mimo COV	330: EFRR 280,5; štátny rozpočet 49,5	2026 – 2027	Podľa PZ IÚI 0 % z oprávnených výdavkov; obec kryje neoprávnené a nepredvídané výdavky
A 4.2.1 Zásobník projektov a pasport majetku	2 – 6	2 – 6	prípadná technická pomoc	2026	Prednostne vlastné zdroje
A 1.2.1 Diagnostika mosta a projektové zadanie	8 – 20	8 – 20	rekonštrukcia bude riešená samostatne podľa výsledku diagnostiky	2026 – 2027	Príprava prednostne z rozpočtu obce
A 1.1.1 Koncepcia, povoľovanie a etapizácia kanalizácie	20 – 50	4 – 15	16 – 35; Program Slovensko/ IÚI, Environmentálny fond	2026 – 2028	Predpokladaný podiel obce 20 – 30 % podľa podmienok podpory
A 2.1.3 Pasport, audit a projekt verejného osvetlenia	4 – 12	4 – 12	Modernizácia bude financovaná samostatne	2026	Prípravná fáza z rozpočtu obce
A 2.2.1 Posúdenie toku Gruzovčiek a projektová príprava	12 – 30	3 – 10	9 – 20; správca toku, Program Slovensko, Environmentálny fond	2026 – 2028	Predpokladaný podiel obce 10 – 35 % podľa kompetencií a výzvy
Koordinačná mapa kanalizácie, ciest, chodníkov, parkovania a IBV	5 – 15	2 – 8	3 – 7; vlastníci a partneri dotknutých zámerov	2026 – 2027	Podľa verejného a súkromného prospechu

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Gruzovce na roky 2026-2032
s výhľadom do 2035

A 3.1.2 + A 3.1.3 Oddychová zóna a rozhodnutie o rozsahu ihriska	20 – 60	4 – 15	16 – 45; PSK, MAS/ LEADER, granty a sponzori	2026 – 2028	Predpokladaný podiel obce 20 – 25 %
A 4.1.1 Bezpečnostná analýza a primeraný kamerový systém	12 – 30	3 – 10	9 – 20; dotačné schémy prevencie kriminality	2026 – 2028	Predpokladaný podiel obce 20 – 35 %
A 3.3.1 Mapovanie a pilot zdieľaných služieb	1 – 6	1 – 3	0 – 3; partneri, poskytovatelia a projektové schémy	2026 – 2028	Rozsah určiť podľa zisteného dopytu
A 4.1.2 Krízová pripravenosť a skúška varovania	2 – 6	2 – 6	prípadné schémy civilnej ochrany	2026 – 2028	Základné úlohy z rozpočtu obce
A 4.2.2 Akčný plán, monitoring a ročné hodnotenie	3 – 9	3 – 9	prípadné spoločné financovanie partnerov	Každoročne 2026 – 2028	Prednostne vlastné zdroje

Uvedené intervaly predstavujú plánovací rámec, nie záväzok obce vynaložiť výdavky v hornej hranici. Aktivity sa zaradia do programového rozpočtu až po potvrdení ich pripravenosti, finančného krytia a udržateľnosti. Realizácia veľkých investícií je podmienená získaním dominantného externého financovania.

Zdroj	Vhodné použitie
Vlastný rozpočet	Príprava, pasporty, diagnostika, spolufinancovanie, neoprávnené výdavky, údržba a malé aktivity.
Program Slovensko / IÚI PSK	Kanalizácia, energetika, klíma, miestna a regionálna infraštruktúra podľa aktuálnych opatrení a oprávnenosti.
Environmentálny fond a národné schémy	Voda, odpady, energetika, environmentálne a adaptačné opatrenia podľa konkrétnej výzvy.
PSK, MAS/LEADER, regionálne a kultúrne granty	Menšie verejné priestory, komunita, šport, náučný chodník a miestna identita.
Súkromné a partnerské zdroje	IBV, spoločné parkovanie, sponzorstvo a spolupráca pri jasnom verejnom prospechu.
Úver/návratné zdroje	Len na projekt s preukázateľným prínosom a po výpočte zákonných limitov a rezervy.

Použitá literatúra

1. Partnerská dohoda 2021 - 2027
2. Zmluva o fungovaní Európskej únie
3. Program Slovensko 2021 - 2027
4. Plán obnovy a odolnosti SR
5. Rámcový dohovor OSN o zmene klímy (1994)
6. Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj
7. Ciele politiky EÚ v programovom období 2021 – 2027
8. Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2020 – 2024
9. Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030 (2017)
10. Konceptia územného rozvoja Slovenska 2001 – v znení KURS 2011 – zmeny a doplnky č. 1 KURS 2001
11. Národný infraštruktúrny plán Slovenskej republiky na roky 2018 – 2030, (2017)
12. Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 (Envirostratégia 2030)
13. Strategický plán rozvoja dopravy SR do roku 2030 (2016)
14. Akčný plán rozvoja elektromobility v Slovenskej republike (2019)
15. Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014 - 2020
16. Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 - 2020
17. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja (PHRSR PSK)
18. Nariadenia EK (Všeobecné nariadenie, nariadenie k fondom)
19. Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja, v znení neskorších predpisov
20. Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov
21. Zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov
22. VEDA, Encyklopédia Slovenska, VI zv. Veda, Bratislava, 1982
23. MAZÚR, M., LUKNIŠ, M. Regionálne geomorfologické členenie SSR, Geogr, Čas., 30, 2, Bratislava, 1978
24. ÚPSVaR, Štatistiky Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny
25. Interné materiály Obce Gruzovce
26. Sociologický ústav Slovenskej akadémie vied, REGIONÁLNY ROZVOJ SLOVENSKA VÝCHODISKÁ A SÚČASNÝ STAV, Editori: Mgr. Ľubomír Falťan, CSc., Doc. PhDr. Ján Pašiak, PhD. 2004, 88 s
27. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, Národná stratégia ISPA Slovenskej republiky: životné prostredie, Október 2000
28. HRAŠNA, M., KLUKANOVA, A. Inžinierskogeologická rajonizácia, In Atlas krajiny Slovenskej republiky [online], 2004,
29. Encyklopédia Slovenska, Veda 1983
30. Kraje a okresy Slovenska, Q111 1997
31. <http://www.statistics.sk/>
32. <http://www.scitanie.sk/>
33. <https://datacube.statistics.sk/>
34. <https://www.gruzovce.sk/>

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Gruzovce na roky 2026-2032
s výhľadom do 2035

35. <https://www.po-kraj.sk/sk/samosprava/vyzvy-granty/programove-obdobie-2021-2027/phrsr-psk-2021-2030.html>
36. <https://www.po-kraj.sk/sk/samosprava/vyzvy-granty/programove-obdobie-2021-2027/ius-21-27/integrovana-uzemna-strategia-ius-2021-2027.html>
37. <https://chkovychodnekarpaty.sopsr.sk/>
38. <https://www.enviroportal.sk/>
39. <https://mirri.gov.sk/>
40. Vyhláška MŽP SR č. 170/2021 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny
41. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Gruzovce 2014-2020 s výhľadom do roku 2025
42. VZN a smernice obce Gruzovce